

Årsredovisning med verksamhetsberättelse

2009

Folkbildningsrådet

Innehåll

Inledning	4
Folkbildningens uppdrag	6
Folkbildningsrådets uppgifter	9
Uppgifter	9
Styr- och policydokument	10
Beslutande och beredande organ	10
Allas lika värde	14
Verksamhet	16
Folkbildningspolitik och omvärldsbevakning	16
Kommunikation	18
Bidragsfördelning	19
Anslagsutvecklingen	20
Verksamhetsuppföljning och kvalitetsarbete	22
Verksamhetsredovisning	22
Studieförbunden	22
Folkhögskolorna	28
Uppföljning	33
Utvärderingsprojekt	36
Kvalitetsarbete och nationell kvalitetsredovisning	36
Nationell utvärdering	37
Samlad bedömning – utvärdering av samhällseffekter	39
Medlemsuppdrag	50
Administration	55
Representation, medlems- och partnerskap	55
Kansli	55
Folkbildningsrådets årsredovisning för 2009	58
Förvaltningsberättelse	58
Resultaträkning	62
Balansräkning	63
Noter	66
Revisionsberättelse	71
Bilagor	72
Fördelning av statsbidrag till de nio studieförbunden	72
Fördelning av räntemedel till de nio studieförbunden	73
Fördelning av statsbidrag till de 148 folkhögskolorna	74
Fördelning av projektbidrag till förstärkta folkbildningsinsatser avseende EU	78
Fördelning av projektbidrag till jämställdhetsinsatser inom folkbildningen	79
Fördelning av projektmedel till stimulans av lokal och regional utveckling för flexibelt lärande i studieförbund och folkhögskolor	80

Inledning

Det är hög tid att sammanfatta 2009 och vad detta, det sista året i århundradets första decennium, innebar för folkbildningen. Verksamheten både inom folkhögskolor och studieförbund har varit mångfacetterad och omfattande. Det är ingen tvekan om att folkbildningen berör och engagerar många människor i vårt avlånga land. De enskilda studieförbunden söker inom ramen för statsbidragets syften ständigt utveckla sina verksamheter och finna nya vägar för att nå nya målgrupper. Under 2009 beslutade Folkbildningsrådets styrelse att godkänna Kulturens bildningsverksamhet som statsbidragsberättigat studieförbund från och med 1 juli 2010 förutsatt att grundvillkoren uppfylls. Detta innebär att två nya studieförbund tillkommit som statsbidragsmottagare sedan 2007.

Sverige har under andra halvåret 2009 haft ordförandeskapet inom den Europeiska Unionen. Folkbildningsrådet fick ett extra ekonomiskt stöd för att uppmärksamma detta och ett antal aktiviteter inom folkbildningen har bedrivits med EU-frågor i blickfånget. Det känns riktigt och viktigt att man från politiskt håll ser att just folkbildningen särskilt lämpar sig för att föra ut EU-frågor till den breda allmänheten.

2009 har präglats av stora finansiella kriser med arbetslöshet som följd inom många sektorer. Regeringen har beslutat om extra insatser för de ungdomar som står längst från arbetsmarknaden. Dessa insatser ska bestå av studiemotiverande insatser på folkhögskolor för de målgrupper som inte avslutat sin gymnasieutbildning. Regeringen har

ställt 71 miljoner till folkbildningens förfogande för detta ändamål.

Av de motioner som inlämnats till höstens riksdag framgår att folkbildningen har fortsatt högt förtroende bland samtliga partier i riksdagen. Utbildningsminister Jan Björklund gav också uttryck för detta i sitt anförande vid Folkbildningsrådets nationella konferens 2009. Det främsta beviset för detta framgår av förslaget i budgetpropositionen där statsbidraget ökar med nära tre procent.

Det finns också orosmoln när det gäller kommun- och landstingsbidragen till folkbildningen, som de senaste åren kraftigt minskat i stället för tvärt om. Folkbildningens företrädare behöver på ett genomgripande sätt försöka påverka lokala politiker så att dessa får upp ögonen för folkbildningens betydelse för det lokala samhället inte minst ur ett demokratiskt perspektiv. Folkbildningens resurser ska finnas och synas där människorna finns ute i små och stora samhällen runt om i landet.

För andra året i rad arrangerade Folkbildningsrådet två seminarier på Gotlands högskola under Almedalsveckan. Det ena seminariet behandlade folkbildningen för en ny arbetsmarknad. Det andra seminariet behandlade folkbildningens roll i den lokala utvecklingen. Seminarierna var välbesökta och det känns angeläget att fortsätta denna verksamhet även kommande år.

Folkbildningsrådet har under 2009 besvarat ett stort antal remisser som direkt och indirekt påverkar Folkbildningens framtid.

Arbetet i Folkbildningsrådets styrelse har under

året präglats av kreativitet, engagemang och förståelse för varandras synpunkter. Det har varit mycket positivt för folkbildningen och dess framtid. Styrelsen har också ett gott stöd i ett väl fungerande kansli.

Folkbildningen har en central roll i det civila samhället och måste få resurser även i framtiden för att vi ska ha ett levande och omfattande kul-

turliv som är tillgängligt för alla människor. Folkbildningen är också som många gånger påpekats en central part i arbetet med lokal utveckling i hela landet.

TORSTEN FRIBERG
ordförande

Folkbildningens uppdrag

I 2006 års folkbildningsproposition *Lära, växa, förändra* (2005/06:192) markerade regeringen som en principiell utgångspunkt följande:

”Folkbildningen är en omistlig del av det svenska samhället. Folkbildningens historia är en historia om kunskapens makt och vittnar om grupper och individers förmåga att genom folkbildningens organisationer av egen kraft hävda sin ställning i samhället. Utan folkbildningen hade folkrörelserna varit svagare och nått betydligt färre.”

Vidare skriver regeringen att principen att folkbildningens anordnare själva lägger fast målen för verksamheten ska gälla även i fortsättningen.

Riksdagen beslutar om syftet med statens bidrag till folkbildningen.

Riksdagen har gett folkbildningen i uppdrag att:

- stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin;
- bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen;
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället;
- bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Folkbildningen ska själv identifiera målgrupper som är relevanta.

Riksdagen har vidare fastställt sju verksamhetsområden för folkbildningen, vilka i särskilt hög grad utgör motiv för statens stöd:

1. Den gemensamma värdegrunden – alla människors lika värde och jämställdhet mellan könen

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att grundläggande demokratiska värden som alla människors lika värde och jämställdhet mellan könen genomsyrar verksamhetens innehåll, former och organisation.

2. Det mångkulturella samhällets utmaningar

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att dess organisationer medverkar till att människor med olika bakgrund möts, får ökad förståelse för varandra och utbyter erfarenheter sinsemellan så att utanförskap, segregering, konflikter och diskriminering motverkas.

3. Den demografiska utmaningen

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att dess organisationer kan möta de demografiska förändringarna och engagera nya generationer utan att förlora de äldres engagemang.

4. Det livslånga lärandet

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att studieförbund och folkhögskolor medverkar till att förverkliga möjligheten till ett livslångt lärande för vuxna, till alternativa vägar för att nå gymnasie-

kompetens och vidare studier samt till yrkesutbildning.

5. Kulturen

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att dess organisationer kan vara en lokal och regional drivkraft för den folkliga kulturen.

6. Tillgängligheten och möjligheterna för personer med funktionsnedsättning

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att dess organisationer är öppna för personer med funktionsnedsättning och att alla deltagare erbjuds lika möjligheter till studier och att påverka utformningen av verksamheten.

7. Folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att dess organisationer medverkar till bättre folkhälsa, till hållbar utveckling och till global rättvisa genom att öka människors insikt om vikten av förändrade värderingar och levnadsvanor.

Utöver de ovan redovisade motiven för statens stöd till folkbildningen betonas vidare i propositionen:

”att ett systematiskt kvalitetsarbete med inriktning på såväl administration som verksamhetsformer och innehåll behöver utvecklas på alla nivåer inom folkbildningen.

Detta arbete bör givetvis utgå från folkbildningens egna mål och de kvalitetskriterier som man själv utvecklar, men samtidigt inbegripa en bred syn på kvalitetsbegreppet. Kvalitetsarbetet bör inte utföras av Folkbildningsrådet, utan av studieförbunden och folkhögskolorna själva. Det måste dock vara en prioriterad uppgift för rådet att medverka till att arbetet sker.

Grundläggande är naturligtvis att verksamheten bidrar till att förverkliga de syften som staten anger för sitt stöd till folkbildningen.

Förutom att fördela statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund har rådet till uppgift att följa upp och utvärdera verksamheten.

I detta ligger att i kvalitativa och kvantitativa termer följa, beskriva och analysera den statsbidragsfinansierade verksamheten. Detta material utgör grunden för rådets återrapportering till regering och riksdag. Det utgör också underlag för rådets egen fördelning av statsbidrag och annan myndighetsutövning. Det är angeläget att rådet drar operativa slutsatser av den information som samlats in. Det handlar då om att väga samman kvalitativa bedömningar och kvantitativa data. Det är rimligt att rådets modeller för fördelning av statsbidraget inte uteslutande baseras på kvantitativa data, utan att värderande, kvalitativa element tillförs modellerna.

Långsiktigt gagnar en ökad fokusering av kvalitetsfrågorna i första hand folkbildningens egen inre utveckling. Det ger utgångspunkter för en systematisk omprövning och ytterst utveckling av verksamheter som inte är folkbildningsmässiga. Därmed skapas utrymme för nya aktiviteter.

En betydande förnyelse och omprioritering sker redan nu, i första hand inom enskilda avdelningar och folkhögskolor. Denna är dock inte alltid i första hand resultatet av ett systematiskt kvalitetsarbete utan det är snarare ekonomiska faktorer och efterfrågan från medlemsorganisationer och deltagare, som utövar stort inflytande över prioriteringarna.

Därför bör Folkbildningsrådet utarbeta metoder som möjliggör jämförelser i kvalitet mellan olika verksamheter.

Ett utvecklat kvalitetsarbete skulle vidare kunna förebygga till exempel den typ av felaktigt utnyttjande av statsbidraget som av och till uppdagas i studiecirkelverksamheten.”

Som ett komplement till de beskrivningar av folkbildningen som återfinns i regeringens proposition har Folkbildningsrådet i sina egna dokument lyft fram det som är unikt för folkhögskolornas och studieförbundens verksamhet. Folkbildningen ska kännetecknas av att vara:

- fri och frivillig (deltagarna väljer själva att delta samt ämnen/kursen/aktiviteter);

- deltagarstyrd (inflytande över uppläggning och innehåll);
- formad av egna utbildningsplaner (icke läroplans- eller betygsstyrd);
- baserad på deltagarnas behov och erfarenheter från vardagslivet;
- ideologiskt och/eller innehållsmässigt profilerad (plats för särarter);
- mångsidig (i sitt verksamhets- och programutbud);
- flexibel (snabbt tillgodose nya utvecklingsbehov och nya former).

Folkbildningsrådets uppgifter

Folkbildningsrådet är en ideell förening med Folkbildningsförbundet (FBF), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO) som medlemmar. Folkbildningsrådet har enligt stadgarna till uppgift att för medlemmarnas räkning fullgöra det som regering och riksdag kräver för att statsbidrag ska utgå till den verksamhet som bedrivs av studieförbund och folkhögskolor. Folkbildningsrådet svarar vidare för de uppgifter som medlemmarna uppdragit åt rådet att handlägga.

Uppgifter

Inom medlemsuppdraget

Folkbildningsrådet har till uppgift att för medlemmarnas räkning fullgöra det som regering och riksdag kräver för att statsbidrag ska utgå till den verksamhet som bedrivs av studieförbund och folkhögskolor. På uppdrag av medlemmarna svarar rådet för central drift och utveckling av Folkbildningsnätet.

Av medlemmarna RIO och SKL har Folkbildningsrådet fått i uppdrag att svara för centrala informationsinsatser om folkhögskolornas kursutbud via Folkhögskolornas informationstjänst, FIN, samt att främja folkhögskolornas internationella och EU-relaterade arbete utifrån folkhögskolornas behov i uppdraget Folkbildning – Learning for

Active Citizenship (FOLAC). Under året har rådet fått i uppdrag att ta fram en modell för deltagarnas rättsliga ställning inom folkhögskolans verksamhet.

Inom myndighetsuppdraget

Folkbildningsrådet har av riksdag och regering anförtrotts vissa myndighetsuppdrag. De innefattar:

- att företräda staten i förhållande till folkbildningen;
- att besluta om vilka studieförbund och folkhögskolor som ska få statsbidrag;
- att fördela statsbidraget mellan dessa;
- att lämna årsredovisning och budgetunderlag till regeringen enligt gällande föreskrifter;
- att kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten i förhållande till de syften och villkor som föreskrivits för statsbidraget;
- att redovisa hur statsbidraget bidragit till att folkbildningens syften har uppnåtts;
- att i enlighet med regeringens riktlinjer lämna rapporter och resultatredovisning av folkbildningens verksamhet till regeringen;
- att återkalla statsbidrag som betalats ut till ett studieförbund eller en folkhögskola i det fall verksamheten inte är förenlig med statens syften med statsbidraget;
- att med utgångspunkt i rådets kvalitetsarbete göra mer långsiktiga bedömningar av existerande verksamheters livskraft i förhållande till behovet av att skapa utrymme för nya verk-

samheter och att ge nya grupper möjligheter att bedriva statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet.

Genom sitt myndighetsuppdrag svarar Folkbildningsrådet för folkbildningspolitisk bevakning i ett svenskt, nordiskt och internationellt perspektiv. Vidare har rådet en uppgift i att informera regeringen, myndigheter, andra organisationer, folkbildningens anordnare samt allmänheten om folkbildningens verksamhet och utveckling. Dessutom ska rådet upprätthålla kontinuerliga kontakter med andra samhällssektorer av betydelse för folkbildningen.

Styr- och policydokument

Styr- och policydokument från Folkbildningsrådet och dess medlemmar

- Folkbildningsrådets stadgar.
- Representantskapets beslut om organisation, arbetsformer och medlemsuppdrag.
- Arbetsordning för Folkbildningsrådet.
- Statsbidragsvillkoren för folkhögskolor och studieförbund.
- Kriterier och fördelningsprinciper för statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.
- Riktlinjer för prövning av statsbidrag.
- Riktlinjer för beredning av och beslut om återkrav av medel i enlighet med förordning om statsbidrag till folkbildningen.
- Måldokument för Folkbildningsnätet, Folkhögskolornas informationstjänst och Folkbildning – Learning for Active Citizenship.

Styrdokument från staten

Som grund för den verksamhet som bedrivs inom Folkbildningsrådet gäller:

- Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU14 och riksdagens beslut 2006-05-31.
- Lära, växa, förändra. Folkbildningsproposition 2005/06:192.
- Förordning om statsbidrag till folkbildningen

(1991:977 med ändring 1992:737, 1998:973, 2000:1451 och 2006:1499).

- Regeringens riktlinjer år 2008 med bilagt regleringsbrev för anslaget 14:1 Bidrag till folkbildningen.
- Förordningen om myndigheters årsredovisning (SFS 2000:605).
- Förvaltningslag (SFS 1986:233, §4).

Beslutande och beredande organ

Representantskapet

Representantskapet, som är Folkbildningsrådets högsta beslutande organ, består av tio ombud för Folkbildningsförbundet, fem ombud för Sveriges Kommuner och Landsting och fem ombud för Rorelsefolkhögskolornas intresseorganisation.

Representantskapet behandlar styrelsens och revisorernas berättelser och beslutar om ansvarsfrihet. Vidare fastställer det ekonomiska ramar för Folkbildningsrådets budget och väljer vartannat år ordförande samt tar emot anmälan av styrelseledamöter och revisorer.

Representantskapet höll sitt vårmöte den 22 april. Sammanträdet fastställde Folkbildningsrådets årsredovisning för 2008, godkände revisionsberättelsen och gav styrelsen ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Torsten Friberg omvaldes som ordförande för en tid av två år. Marie Linder, Anna-Britta Åkerlind, Jan-Sture Karlsson, Eva Arvidsson, Thomas Strand, Gustav Wennberg och Sverker Ågren anmäldes som ledamöter för en ny tvåårsperiod. Birgitta Lanér anmäldes som ny ledamot för samma period.

Representantskapet höll sitt höstmöte den 11 november. Mötet fastställde ekonomisk ram för Folkbildningsrådets verksamhet 2010 och ekonomisk ram för Folkbildningsnätet, Folkhögskolornas informationstjänst samt för Folkbildning – Learning for Active Citizenship.

Styrelsen

Styrelsen har till och med 22 april utgjorts av:

Torsten Friberg (ordförande)
Marie Linder (vice ordförande)
Eva Arvidsson
Jan-Sture Karlsson
Walter Rönmark
Thomas Strand
Gustav Wennberg
Sverker Ågren
Anna-Britta Åkerlind
Tomas Östlund (personalrepresentant)

Under samma period har följande personer varit adjungerade ledamöter i styrelsen:

Åke Gustavsson, ordförande i Folkbildningsförbundet, Eva Hellstrand, ordförande i kultur- och fritidsberedningen, Sveriges Kommuner och Landsting och Kent Johansson, ordförande i Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation.

Styrelsen har från och med 22 april utgjorts av:

Torsten Friberg (ordförande)
Marie Linder (vice ordförande)
Eva Arvidsson
Jan-Sture Karlsson
Birgitta Lanér
Thomas Strand
Gustav Wennberg
Sverker Ågren
Anna-Britta Åkerlind
Tomas Östlund (personalrepresentant)

Under samma period har följande personer varit adjungerade ledamöter i styrelsen:

Eva Hellstrand, ordförande i kultur- och fritidsberedningen, Sveriges Kommuner och Landsting. Lise-Lotte Wallin, RIO, vid mötet 17 september. Vid övriga möten Kent Johansson, ordförande i Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation. Monica Stolpe-Nordin, Folkbildningsförbundet, vid mötet 17 september, vid övriga möten Åke Gustavsson, ordförande i Folkbildningsförbundet. Bo Sundqvist har varit styrelsens sekreterare. Åtta styrelsesammanträden har genomförts och

bland de ärenden som styrelsen behandlat kan nämnas fördelning av allmänt statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor samt fördelning av projektmedel för flexibelt lärande.

Vidare fördelades, på särskilt uppdrag av regeringen, fem miljoner kronor för förstärkta folkbildningsinsatser genom studieförbund och folkhögskolor avseende EU samt 2,5 miljoner kronor för jämställdhetsinsatser inom folkbildningen.

Styrelsen har under året tillsatt beredningsgrupper för översyn av fördelningsmodeller för statsbidrag till studieförbund och till folkhögskolor samt fastställt principer för fördelning av förstärkningsbidrag till studieförbund för 2010 och 2011 och för folkhögskolor från 2010. Vidare har styrelsen fastställt kriterier för avgifter inom folkhögskolan.

Styrelsen har följt upp och utvärderat verksamhet inom studieförbund och folkhögskolor samt fortsatt arbetet med folkbildningens gemensamma kvalitetsarbete. Vidare har styrelsen fastställt strategier för Nationell utvärdering av folkbildningen och för Folkbildningsrådets omvärldsbevakning.

Styrelsen har godkänt Kulturens bildningsverksamhet som statsbidragsberättigat studieförbund från 1 juli 2010 under förutsättning att de uppfyller grundvillkoren. Vidare har styrelsen beviljat statsbidrag till Kista folkhögskola och till Agnesbergs folkhögskola från januari 2010. Därutöver avtog styrelsen en ansökan om försöksverksamhet vid en folkhögskola samt tre ansökningar om statsbidrag till nya självständiga folkhögskolor.

Styrelsen har lämnat sin årsredovisning och sitt budgetunderlag till regeringen. Därutöver har följande skrivelser och särskilda rapporter lämnats:

- Redovisning över kommunernas och landstingens bidrag till studieförbund och folkhögskolor 2008.
- Försöks- och utvecklingsverksamhet inom folkbildningen 2008.
- Nationell kvalitetsredovisning för folkbildningen 2008.
- Rapport om i vilken grad deltagarna avbrutit utbildningar vid folkhögskolorna.
- Rapport över kvaliteten på de Allmänna kurserna vid folkhögskolorna.

- Rapport om särskilda insatser för att förbättra förutsättningarna för äldre och andra berörda grupper att använda den moderna tekniken.

Totalt har tolv remissyttranden lämnats på olika utredningar och förfrågningar. Dessa redovisas under avsnittet Folkbildningspolitiska frågor.

Revisorer

Ann-Christin Holgersson, förtroendevald revisor, nominerad av Rörelsefolkshögskolornas intresseorganisation, Anders Larsson, förtroendevald revisor, nominerad av Sveriges Kommuner och Landsting samt Mats Blomgren, auktoriserad revisor, Öhrlings PricewaterhouseCoopers, nominerad av Folkbildningsförbundet.

Samråd med medlemsorganisationerna

Samspelet med rådets medlemmar sker, förutom vid representantskapets två årliga sammanträden, i form av adjungering av ledamöter till styrelsen, genom representation i berednings- och styrgrupper samt i kansliets arbetsgrupper. Enligt stadgarna ska särskilda samråd genomföras kring frågor som är av mer övergripande och principiell karaktär. Till denna typ av frågor hänförs främst verksamhetsplan och ekonomisk budgetram för Folkbildningsrådet samt förslag om budgetunderlag till regeringen. Ett samråd har genomförts.

En gemensam styrelsekonferens genomfördes för andra året. Folkbildningsrådets styrelse och medlemsorganisationernas styrelser deltog (SKL i annan ordning). Till mötet var Peter Örn, dialogsamordnare för regeringen och Cecilia Berglin, SKL, inbjudna för att diskutera samspelet mellan civila samhällets organisationer, staten och SKL. Vidare presenterades aktuella frågor inom de olika organisationerna.

Beredningsgrupp för inkomna ansökningar från nya statsbidragsmottagare

Eva Arvidsson (ordförande), Marie Linder, Hans Ålund, Carl-Olof Nilsson, Anders Castberger och Peter Munkhammar med Signild Håkansson och Anna-Carin Bylund som sekreterare.

Gruppen har haft tre sammanträden samt medverkat vid studiebesök och andra kontakter.

Beredningsgrupp för förstärkningsbidrag inom folkhögskolan och studieförbundets verksamhet

Sverker Ågren (ordförande), Jan-Sture Karlsson, Ulla Wiberg, Lena Jonsson-Geiros, Ann-Mari Lindgren och Karl-Arne Eriksson med Signild Håkansson och Anna-Carin Bylund som sekreterare.

Gruppen har haft fyra sammanträden samt medverkat vid planeringsmöten och seminarier.

Beredningsgrupp för översyn av fördelningsmodell för statsbidrag studieförbund

Thomas Strand (ordförande), Anna-Britta Åkerlind, Annika Nilsson, Karl-Arne Eriksson, Maria Graner (till och med april) och Ann-Mari Lindgren (från och med maj) med Anna-Carin Bylund och Signild Håkansson som sekreterare.

Gruppen har haft sex sammanträden samt medverkat vid möte med studieförbunden.

Beredningsgrupp för översyn av fördelningsmodell för statsbidrag folkhögskola

Birgitta Lanér (ordförande), Sverker Ågren, Tomas Nilsson, Sanna Palomaa, Ivar Heckscher och Håkan Wiclander samt Signild Håkansson och Paul Norén som sekreterare.

Gruppen har haft ett sammanträde.

Beredningsgrupp Flexibelt lärande

Marie Linder (ordförande), Lars Gejpel, Per Gustafsson, Staffan Hübinette, Tage Johansson, Jan Lundeen och Johan Sandholm samt Paul Norén som sekreterare.

Gruppen har haft tre sammanträden.

Expertgruppen för Nationell utvärdering

Anne Marie Brodén (ordförande), Ann-Marie Laginder, Ove Karlsson, Helene Ahl, Stina Sundberg och Lena Lundström samt Kerstin Enlund med Jan-Eric Degerblad som sekreterare till och med 1 juni och därefter Eva Åström.

Gruppen har haft fyra sammanträden.

Referensgrupp för den Nationella Kvalitetsredovisningen

Ann-Christine Utterström (ordförande), Sven-Åke Pettersson, Kent Bengtsson, Claes Bäcklin, Thomas Nilsson, Tage Johansson och Lise-Lott Wallin med Carmela Guida som sekreterare.

Gruppen har haft tre sammanträden.

Referensgrupp för Folkbildningsrådets nationella konferens 2009

Harald Alvers, Elisabet Andersson, Olle Pilsäter, Kristin Spolander, Eduardo Gran Villaneuva-Contreras och Eva Önnesjö med Ingrid Brundin som både ordförande och sekreterare.

Gruppen har haft tre sammanträden.

Styrgrupp för Folkbildningsnätet (FBN)

Susanne Grundström (ordförande), Bodil Alvarsdotter, Jan Lundeen, Claes Nilsson, Per Gustafsson, och Johan Sandholm till och med augusti.

Jan Lundeen (ordförande), Thérèse Jansson, Lars Forsmark, Claes Nilsson, Per Gustafsson och Johan Sandholm med Lars-Göran Karlsson som sekreterare och Ronny Schueler som adjungerad från och med september.

Gruppen har haft fem sammanträden.

Styrgrupp för Folkhögskolornas informationstjänst (FIN)

Birgitta Nesterud (ordförande), Gösta Hassel, Roger Johansson och Eva Önnesjö till och med 4 mars.

Roger Johansson (ordförande), Elisabet Strömfelt, Heli Nordberg och Urban Lundin med Agneta Wallin som sekreterare från och med 5 mars. Protokollsekreterarskapet cirkulerar bland FIN:s övriga personal.

Gruppen har haft fyra sammanträden.

Styrgrupp för Folkbildning – Learning for Active Citizenship (FOLAC)

Britta Lejon (ordförande), Susanne Andersson, Annika Jansson, Lena Lönnqvist, Carl Olof Nilsson, Leila Pekkala, Stina Sundberg till och med 1 september, Tage Johansson från och med 1 september och Hans Ålund med Mats Ehn som sekreterare.

Gruppen har haft fyra sammanträden.

Allas lika värde

Ideella sektorn, folkrörelser och civila samhället är begrepp som har stått högt på dagordningen under 2009. Oavsett vilken benämning som används utgör folkbildningen med snart tio studieförbund och 150 folkhögskolor en väsentlig del av den.

Två folkhögskolor och ett studieförbund har godkänts som nya mottagare av statsbidrag 2010. Det är folkhögskolorna i Angered och Kista med nära koppling till romska respektive muslimska organisationer. De kommer att bidra till ökad etnisk mångfald i ledningarna av folkhögskolor och i inriktningen av verksamheten. Det nya studieförbundet Kulturens bildningsverksamhet bidrar till att stärka samverkan mellan kulturorganisationer och folkbildningens kulturuppdrag.

2009 arrangerade studieförbunden 218 000 studiecirklar, 63 000 annan folkbildningsverksamhet och 311 000 kulturprogram. 717 000 personer deltog i studiecirklar och 373 000 i annan folkbildningsverksamhet. Kulturprogrammen hade drygt 17 miljoner deltagare. Alla verksamhetsformer har ökat i antal liksom deltagarantalet med undantag av deltagandet i studiecirklar som minskat med en procent.

Folkhögskolorna hade i genomsnitt 28 500 långkursstudierande per termin och 125 500 deltagare i korta kurser. 2 700 kulturprogram, med cirka 248 000 deltagare, riktade till allmänheten genomfördes. Söktrycket har blivit högre och folkhögskolorna har haft 1 650 fler deltagare per termin i långa kurser jämfört med föregående år.

Deltagandet är imponerande för ett land med nio miljoner invånare.

Folkbildningen speglar i många avseenden utvecklingen i samhället. Det gäller såväl de som deltar, verksamhetens inriktning som spridningen i landet.

Den demografiska utmaningen har tagits på allvar i folkbildningen. Allt fler äldre deltar i studieförbundens verksamhet och därmed ökar också folkbildningens betydelse för folkhälsan.

17 procent av deltagarna i studiecirklar är under 25 år och 33 procent är 65 år eller äldre. Omvänt förhållande gäller i annan folkbildningsverksamhet där 35 procent är högst 24 år och 19 procent är 65 år eller äldre.

I folkhögskolornas verksamhet utgör deltagare under 25 år hälften av deltagarna både i de allmänna behörighetsgivande kurserna och i de särskilda kurserna. Elva procent är 46 år eller äldre i de allmänna kurserna och 20 procent har uppnått den åldern i särskilda kurser.

Det mångkulturella samhällets utmaningar är ett angeläget område för folkbildningen. 14 procent av befolkningen i Sverige är utlandsfödd och 55 procent av dem är födda i ett annat europeiskt land. Andelen utlandsfödda är ännu högre i folkbildningen. 16 procent av cirkeldeltagarna 2009 hade utländsk bakgrund. 30 procent av deltagarna i allmän kurs vid folkhögskolorna och åtta procent i särskild kurs var utlandsfödda.

Regeringen har i motiven för statens stöd till

folkbildningen särskilt uppmärksammat deltagare med funktionsnedsättning. Därför avdelar Folkbildningsrådet särskilda förstärkningsbidrag till studieförbund och folkhögskolor för att folkbildningsverksamheten ska bli tillgänglig för alla.

Studieförbunden rapporterade 2009 att 75 000 deltagare med funktionsnedsättning fått särskilt stöd eller anpassning av verksamheten.

I folkhögskolorna hade 26 procent av deltagarna i allmän kurs en funktionsnedsättning. Andelen i särskild kurs var 14 procent. Många folkhögskolor har verksamhet som är anpassad till deltagare med specifik funktionsnedsättning. Folkbildningen gör mer inom detta område än de flesta andra utbildningsanordnare men mer kan göras om resurserna finns.

2009 har Folkbildningsrådet inom ramen för den nationella utvärderingen studerat studieförbundens relationer till grundar-, medlems- och samverkansorganisationer.

Drygt hälften av studieförbundens knappt 320 nationella medlems- och samverkansorganisationer har medverkat i studien. Forskarna pekar på att grunden för samarbete mellan studieförbunden och deras omgivande organisationer har förändrats från gemensam ideologi och gemensamt ursprung, som grund till att handla om en mer allmän värdege-

menskap eller en fråga om praktisk nytta för deltagare och organisation.

Denna utveckling mot en mer mångfacetterad identitet hos studieförbunden kanske inte enbart beror på samverkan med organisationer utan också på att studieförbund och folkhögskolor i ökad utsträckning genomför olika samhällsuppdrag på nationell och lokal nivå. Denna utveckling ligger också i linje med regeringens och SKL:s överenskommelse med organisationer inom det civila samhället.

Temat vid Folkbildningsrådets nationella folkbildningskonferens var ”Allas lika värde – folkbildningen och den gemensamma värdegrunden”. Studieförbund och folkhögskolor gav många bra exempel på hur de arbetar med rättighets- och värdegrundsfrågor.

Den nationella självbilden behöver förändras för att stämma överens med Sverige i dag och folkbildningen kan medverka i detta arbete genom sin verksamhet i hela landet.

Utmaningen för folkbildningen är att både synas och verka på fler platser, såväl digitala som fysiska, utan att tappa kontakten med ”rötterna”.

BRITTEN MÅNSSON-WALLIN
generalsekreterare

Verksamhet

Folkbildningspolitik och omvärldsbevakning

Folkbildningsrådet svarar för omvärlds- och folkbildningspolitisk bevakning i syfte att kunna analysera områden som påverkar förutsättningar och villkor för folkbildningen och för Folkbildningsrådets arbete. Detta sker utifrån Folkbildningsrådets regeringsuppdrag att svara för rapportering och bedömning av folkbildningens samlade insatser och effekter.

Vidare har rådet uppgiften att informera riksdagen, regeringen, myndigheter, andra organisationer, folkbildningens anordnare samt allmänheten om folkbildningens verksamhet och utveckling. Rådet ska även upprätthålla kontinuerliga kontakter med andra samhällssektorer av betydelse för folkbildningen.

Folkbildningsrådet ska årligen lämna treårigt budgetunderlag till regeringen. En väsentlig grund för detta arbete är fördjupade analyser av den folkbildningspolitiska utvecklingen och av omvärldsbevakningen.

Folkbildningsrådet ska, i myndighets ställe och med sitt sektorsansvar för folkbildningen som grund, framföra rådets uppfattningar i nationella sammanhang och inom EU. Det sker bland annat genom att rådet lämnar remissyttranden inom berörda utredningsområden.

Folkbildningsrådet svarar för myndighetsrela-

terade internationella folkbildningsfrågor. Bland annat svarar rådet för bevaknings- och representationsuppdrag i olika organ och arbetsgrupper med nordisk, europeisk och global anknytning.

Genom kontakter med universitet, högskolor, myndigheter och organisationer ska rådet verka för att folkbildningsforskningen får större utrymme och uppmärksamhet.

Genomförda insatser

Kansliet har prioriterat frågor som följer av Folkbildningsrådets uppdrag och som rådet i övrigt bedömt angelägna att bevaka för att främja folkbildningens verksamheter.

Den folkbildningspolitiska bevakningen har främst varit inriktad på kontakter med riksdagen, regeringen, kommittéer och olika myndigheter. Vidare har formella och informella remisser, delningar och särskilda uppdrag, som lämnats till Folkbildningsrådet, behandlats.

Med den folkbildningspolitiska bevakningen som grund har rådet redovisat folkbildningens möjligheter och problembeskrivningar samt lämnat ett budgetunderlag till regeringen för perioden 2010–2012.

En strategi för Folkbildningsrådets omvärldsbevakning har antagits av styrelsen. Strategin gäller till och med 2011. Omvärldsbevakningen avser folkbildningsrelaterade frågor i Sverige, på euro-

peisk nivå och globalt. Målgrupper för resultaten av omvärldsbevakningen är Folkbildningsrådets styrelse och kansli.

Som en del av rådets kommunikation av nationell utvärdering genomfördes två forskningsbaserade seminarier under Almedalsveckan på Gotland. Det ena seminariet belyste folkbildning för ny arbetsmarknad. En frågeställning som diskuterades var: *Hur stödjer studieförbund och folkhögskolor personer som står utanför arbetsmarknaden?* Det andra seminariet belyste folkbildningens roll för lokal utveckling. Utgångspunkt för diskussionerna var Folkbildningsrådets utvärderingsrapport *Folkbildning och lokal utveckling på landsbygden*.

Folkbildningsrådet arrangerade i oktober en nationell folkbildningskonferens med temat *Allas lika värde – folkbildningen och den gemensamma värdegrunden*. Målgruppen för konferensen var personer på ledningsnivå i folkhögskolor och studieförbund samt från andra närstående myndigheter och departement. Konferensen samlade drygt 330 personer från hela landet. Syftet med konferensen var att ge inspiration och kunskap om hur folkbildningen kan utveckla och stärka sitt folkbildningsarbete i frågor som rör mänskliga rättigheter, genus och demokratiska värderingar.

Regeringen påbörjade under 2009 en dialog med idéburna organisationer om en överenskommelse inom integrationsområdet. Folkbildningsrådet och rådets medlemmar har deltagit i dialogen vilken kommer att slutföras under 2010. Vidare gav regeringen i sin proposition *En politik för det civila samhället* Folkbildningsrådet i uppdrag att sammankalla och administrera ett partsgemensamt forum för en kontinuerlig dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer. Denna dialog påbörjas under 2010.

Norden/Europa

Sveriges ordförandeskap i EU har på olika sätt påverkat Folkbildningsrådets folkbildningspolitiska arbetsinriktning. Folkbildningsrådet har under året särskilt följt utbildningsfrågorna i EU och programmet för livslångt lärande 2007–2013. Inom ramen för Handlingsplanen för vuxnas lärande

har EU-kommissionen begärt underlag från Folkbildningsrådet om erfarenheterna från det svenska kunskapslyftet samt i fråga om en gemensam europeisk terminologi på engelska.

Folkbildningsrådet har deltagit i Utbildningsdepartementets referensgrupp för EU-frågor inom utbildningsområdet samt i dess programråd som arbetar med EU:s utbildningsprogram. En uppföljning av programmet för livslångt lärande har påbörjats.

Folkbildningsrådet har även deltagit i statsrådsberedningens samråd kring den svenska uppföljningen av Lissabonstrategin samt i statsrådsberedningens samrådsmöte om EU:s strategi för hållbar utveckling.

Sverige har beslutat att implementera den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande, EQF, i det offentliga utbildningsväsendet. Övriga intressenter erbjuds ansluta sig. Myndigheten för yrkeshögskolan är nationell samordningspunkt för EQF och ansvarar även för frågan om en nationell struktur för validering. Folkbildningsrådet har etablerat kontakt med den nya myndigheten och deltagit på två inledande konferenser om EQF respektive validering.

Under det svenska ordförandeskapet i EU har Folkbildningsrådet deltagit i följande regeringskonferenser: *EU as a Global Actor* (om lärande för hållbar utveckling), *European Development Days* (om EU som global aktör för utveckling), *The Role of Vocational Education and Training* (om yrkesutbildningens roll idag och i framtiden), samt *Create. Innovate. Grow.*, slutkonferensen för det europeiska temaåret för kreativitet och innovation. Folkbildningsrådet har ingått i en referensgrupp inför planeringen av den sistnämnda konferensen.

Folkbildningsrådet har även deltagit i de europeiska konferenserna inom ordförandeskapet *Active Citizenship in Europe*, som arrangerades av Folkbildningsförbundet och EAEA, samt NGO Forum 09 – Cutting the Democratic Deficit through Civil Participation, som arrangerades av bland andra Forum för frivilligt socialt arbete.

Folkbildningsrådet deltog i EAEA:s generalförsamling i Bonn samt i den efterföljande kon-

ferensen om finansiering av vuxenutbildning i ett globalt perspektiv arrangerad av DVV (Deutsche Volkshochschule Verband).

Internationellt/globalt

Det globala arbetet har haft fokus på lärande för hållbar utveckling och vuxnas lärande. Folkbildningsrådet har deltagit i Svenska Unescorådets samverkansgrupper kring utbildning respektive hållbar utveckling.

På Unesco:s globala konferens om Lärande för hållbar utveckling i Bonn deltog Folkbildningsrådet som medlem i den svenska delegationen. 2009 är halvtid för FN:s dekad om utbildning för hållbar utveckling.

Folkbildningsrådet ingick också i den svenska regeringsdelegationen vid FN:s vuxenutbildningskonferens CONFINTEA VI i Belém (Brasilien). Konferensen hade föregåtts av regionala konferenser. En global rapport om vuxnas lärande hade tagits fram för första gången. Den visade att möjligheterna för vuxna att delta i lärandeaktiviteter är starkt begränsad i de flesta länder.

Folkbildningsrådet deltog i internationellt forum för civilsamhällets organisationer (FISC) i Brasilien, en förkonferens till CONFINTEA VI. International Council of Adult Education, ICAE, som Folkbildningsrådet är medlem i, var en av arrangörerna. ICAE är sedan lång tid det enda globala nätverket för vuxenutbildningsorganisationer. Vuxenutbildning ingår ej i många länders offentligt finansierade utbildningssystem utan vuxenlärandet genomförs av privata företag och civilsamhällets organisationer med bidrag från internationella biståndsorgan.

Sida:s beslut att från 2009 och tre år framåt upphöra med stödet till ICAE minskade förutsättningarna för ICAE att medverka på FISC och CONFINTEA VI.

Folkbildningsrådet är medlem i Global Utmaning, som är ett nätverk och tankesmedja för globala frågor. Global Utmaning har under året utvecklat sina kontakter med folkbildningen, främst studieförbunden. Folkbildningsrådet har bistått Global Utmaning i detta arbete.

Remissyttranden

Folkbildningsrådet har under 2009 yttrat sig över följande remisser och skrivelser:

SOU 2008:97	Styr samverkan – för bättre service till medborgarna
SOU 2008:109	En hållbar lärarutbildning
SOU 2008:112	Yrkeskunnande – en likvärdig sökväg till lärarutbildning mot yrkesämnen
SOU 2009:16	Grundanalys, Förnyelseprogram och Kulturpolitikens arkitektur av Kulturutredningen
SOU 2009:28	Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt
SOU 2009:29	Fritid på egna villkor – Betänkande av utredningen av vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer med mera
SOU 2009:36	Främja, Skydda, Övervaka – FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
SOU 2009:52	Staten och imamerna. Religion, integration, autonomi
Ds 2009:20	Rätt till gymnasial vuxenutbildning och gymnasial särsvux
Ds 2009:25	Den nya skollagen
Utbildningsdepartementet	Särskilda program och behörigheter till yrkesprogram
Integrations- och jämställdhetsdepartementet	Preliminärt innehåll i planerad proposition om politiken för den ideella sektorn

Kommunikation

Målet för Folkbildningsrådets kommunikationsarbete är att målgrupperna ska ha bra kännedom om Folkbildningsrådets verksamhetsområden och resultat, att målgrupperna ska ha bra kännedom om statens syften med de statsbidrag Folkbildningsrådet fördelar, att målgrupperna ska ha bra kännedom om Folkbildningsrådets roll att fördela statsbidragen till folkbildningen och följa upp och utvärdera verksamheten.

Webbplatsen www.folkbildning.se ska utvecklas

som primärt redskap för att nå rådets mål med genomförda kommunikationsinsatser. Folkbildningsrådet ska medverka vid för folkbildningen betydelsefulla seminarier och konferenser samt vid behov arrangera egna konferenser. Vidare ska rådet ta emot studiebesök.

Genomförda insatser

Folkbildningsrådet har utvecklat www.folkbildning.se med en ny webbplats och ny typ av publiceringsverktyg.

Arbetet med koordinering av Folkbildningsrådets, Folkhögskolornas informationstjänsts (FIN) och Folkbildningsnätets (FBN) webbplatser för att uppnå samordningsfördelar har vidareutvecklats.

Nyhetsmeddelanden under vinjetten Folkbildningsrådet informerar, FBR-info, har spridit information om styrelsens beslut, innehåll i politiska beslut, remissvar, utredningar och myndighetsbeslut.

Folkhögskoleaktuellt och Studieförbundsaktuellt har använts vid behov och kompletterat övriga kommunikationskanaler till bidragstagarna.

Folkbildningsrådets *Verksamhetsplan för 2009* och *Årsredovisning för 2008* har distribuerats till ett hundratal myndigheter och organisationer. Vidare har foldern *Fakta om folkbildning 2009*, med kortfattad fakta och statistiksammanställningar om folkbildningen, sänds till främst studieförbund och folkhögskolor. Idéskriften *Fem nycklar till digital framgång* har producerats och spridits till studieförbundens lokala enheter och till folkhögskolorna.

Folkbildningsrådet har tagit emot besök av grupper från Norden, Ungern, Rumänien, Sydkorea och från EU-länder och informerat om svensk folkbildning och Folkbildningsrådets arbete.

På www.folkbildning.se har information som är knuten till rådets myndighetsuppdrag publicerats.

Webbplatsen har under 2009 haft i genomsnitt 41 000 besökare per månad, vilket är jämförbart med 2008. Ett annat mått på webbplatsens användning är de cirka 13 500 nedladdningar av dokument i form av filer som görs i snitt per månad,

vilket är något högre än föregående år. Det är främst *Fakta om folkbildning 2009* som laddats ned. Andra dokument som laddas ner i stor utsträckning är *Folkbildningsrådets Årsredovisning*, information kring Folkbildningsrådets nationella konferens och *Folkbildningens Framsyn*.

Bidragsfördelning

Folkbildningsrådet ska fördela folkbildningsanslaget till studieförbund och folkhögskolor på sådant sätt att statens syften med stödet till folkbildningen uppnås, vilket bland annat innebär att de sju verksamhetsområden som fastställts av riksdagen särskilt ska beaktas. Folkbildningsrådet ska vidare bereda ansökningar om statsbidrag från organisationer som avser starta nya folkhögskolor och studieförbund samt från organisationer som önskar statsbidrag för att överta huvudmannskapet för en befintlig folkhögskola.

Genomförda insatser

Under 2009 fördelades 1 540 miljoner kronor i statsbidrag till 148 folkhögskolor, varav 1 243 miljoner kronor som ett verksamhetsrelaterat volymbidrag. Vidare erhöll varje folkhögskola 500 000 kronor i grundbidrag och 300 000 kronor i utvecklingsbidrag samt ett särskilt bidrag för kvalitetsutveckling med 100 000 kronor. Cirka 151 miljoner kronor fördelades som kostnadsrelaterat förstärkningsbidrag riktat till deltagare med funktionsnedsättning och till deltagare som invandrat och har brister i det svenska språket.

Vidare fördelades närmare sju miljoner kronor till försöksverksamhet för romska och muslimska grupper vid Göteborgs folkhögskolas filial i Agnesberg respektive Sjöviks folkhögskolas filial i Kista. Folkbildningsrådets styrelse beslöt under 2009 att bevilja medel till dessa två som nya självständiga folkhögskolor från och med 2010. Huvudman för Kista folkhögskola är en förening med muslimska

organisationer och huvudman för Agnesbergs folkhögskola är Region Västra Götaland.

För Agnesbergs folkhögskola hade en ansökan om statsbidrag inkommit också från Romska delegationen, Stockholm. Denna ansökan avsågs. Folkbildningsrådets styrelse avsåg även ansökningarna om statsbidrag till ny självständig folkhögskola från Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset samt från Föreningen Holma folkhögskola. Vidare avsågs en gemensam ansökan om statsbidrag till försöksverksamhet från Botkyrka folkhögskola och Syndikalistiska folkhögskoleföreningen.

Under 2009 fördelades 1 590 miljoner kronor i statsbidrag till nio studieförbund. Enligt den gällande fördelningsmodellen för statsbidraget till studieförbunden fördelades 60 procent som ett grundbidrag och 40 procent som ett verksamhetsbidrag. Verksamhetsbidraget utgjordes av kulturprogrambidrag på tio procent, förstärkningsbidrag på tolv procent samt verksamhetsrelaterat bidrag på 18 procent.

Studieförbundet Kulturens bildningsverksamhet (Kulturens) har under perioden 2007–2009 prövats för att bli ett statsbidragsberättigat studieförbund. Kulturens erhöll ett administrativt stöd på två miljoner kronor under 2009. Vid sitt oktobermöte godkände styrelsen Kulturens bildningsverksamhet som statsbidragsberättigat studieförbund från 1 juli 2010, under förutsättning att de uppfyller grundvillkoren vid utgången av 2009.

Under året har en översyn av förstärkningsbidragen inom folkhögskolan och studieförbundens verksamhet gjorts. Vissa förändringar genomfördes 2010. Vidare har arbete påbörjats med att se över och utveckla statsbidragsmodellerna.

Folkbildningsrådet har genomfört en allmän kartläggning av avgifter vid folkhögskola och styrelsen har fastställt nya kriterier för avgifter som gäller från och med den 1 juli 2010.

Folkbildningsrådet har kontinuerligt arbetat för att förebygga felaktig användning av statsbidragen genom information till bidragsmottagarna, rådgivning och medverkan vid kurser, konferenser och seminarier.

På särskilt uppdrag av regeringen har Folkbild-

ningsrådet under 2009 fördelat 2,5 miljoner kronor till nio projekt för jämställdhetsinsatser inom folkbildningen. Styrelsen har prioriterat projekt som riktar sig till kvinnor som har invandrat, som har erfarenheter av målgruppen och/eller verksamhetsområdet, som samarbetar med andra aktörer eller nätverk eller vars utvecklingsarbete är möjligt att tillämpa för andra folkhögskolor och studieförbund. Fördelningen av projektmedlen framgår av bilagan på sidan 79.

Styrelsen har på särskilt uppdrag av regeringen även fördelat fem miljoner kronor i projektbidrag till folkhögskolor och studieförbund för förstärkta folkbildningsinsatser avseende EU. Syftet har varit att öka allmänhetens kunskap om EU samt belysa hur det europeiska samarbetet kan bidra till att lösa klimatfrågan. Fördelningen av projektmedlen framgår av bilagan på sidan 78.

Vidare har Folkbildningsrådet fördelat projektmedel för särskilda insatser avseende flexibelt lärande vid folkhögskolor och studieförbund. Fyra miljoner kronor har fördelats till 41 projekt, varav 20 till folkhögskolor. Därutöver har medel avsatts till utbildningsinsatser för ett tiotal folkhögskolor. I arbetet genomförs också kunskapsbildande insatser för flexibelt lärande. Fördelningen av projektmedlen framgår av bilagan på sidan 80.

Anslagsutvecklingen

Anslaget har från 2006 genom pris- och löneomräkning ökat nominellt med 262 miljoner kronor eller i genomsnitt 1,8 procent per år.

Därutöver har folkbildningsanslaget förändrats genom överföringar till och från andra anslag samt genom en generell ökning.

2006 sammanfördes den särskilda utbildningsinsatsen inom folkhögskolan med folkbildningsanslaget, vilket gav en ökning med 304 miljoner kronor.

Under 2006 ingick även en särskild utbildningsinsats för arbetslösa ungdomar i Gävleborgs län på 0,7 miljoner kronor.

Folkbildningsanslagets utveckling 2006–2009

År	Anslag (mkr)	Pris- o löneomräkning (%)	Anslagsförändring (%)	Kpi-förändringar (%)
2006	2 688	2,0		1,6
2007	3 079	1,5	13,0	3,5
2008	3 107	0,8	0,1	0,9
2009	3 166	1,7	0,3	0,9

Anmärkning:

I anslaget inkluderas ej bidraget till Föreningen Nordiska folkhögskolan i Genève då det ej fördelas av Folkbildningsrådet.

Under 2006 ingår även villkorade 0,7 mkr avseende särskilda utbildningsinsatser för arbetslösa i Gävleborgs län.

Under 2008 och 2009 ingår även villkorade 3,9 mkr och för påbyggnadsutbildningar vid två folkhögskolor.

Fördelning av anslaget 14:1 Bidrag till folkbildningen (tkr)

	2009	2008	2007
Studieförbund	1 589 650	1 562 722	1 550 204
Allmänt statsbidrag ¹	1 400 321	1 376 485	1 364 779
Förstärkningsbidrag	189 329	186 237	185 425
Folkhögskolor	1 539 772	1 513 690	1 497 713
Allmänt statsbidrag	1 361 254	1 337 210	1 303 122
Förstärkningsbidrag ²	151 203	148 115	145 006
Kvalitetsarbete	14 800	18 500	40 000
Folkhögskolornas informationstjänst ³	7 200	7 085	6 820
Folkbildning – Learning for Active Citizenship ³	1 000	1 000	1 000
Studeranderättsliga frågor ³	2 500		
Folkbildningsnätet (specifik fnsk-drif) ³	905	880	865
Fortbildning för folkhögskolornas personal	910	900	900
Folkbildningsrådet	23 950	25 950	28 600
Myndighetsuppdrag	23 950	23 950	23 450
Regeringsuppdrag		2 000	5 000
Medlemsuppdrag			150
Flexibelt lärande ⁴	8 192		
Folkbildningsnätet	4 345	4 220	2 550
Summa fördelat statsbidrag, anslag 14:1	3 165 909	3 106 582	3 079 067
Föreningen nordisk folkhögskola i Genève ⁵	381	375	372
Summa bidrag till folkbildningen (14:1)	3 166 290	3 106 957	3 079 439

Anmärkningar:

1. Varav 2 000 tkr och 1 000 tkr utgör administrativt stöd till Kulturens bildningsverksamhet 2009 respektive 2008. Under 2007 utgjorde 5 000 tkr bidrag för utvecklingsarbete och organisation/administration till Studieförbundet Ibn Rushd och Kulturens bildningsverksamhet.

2. Medel för insatser för deltagare med funktionsnedsättning och invandrade med brister i svenska språket.

3. Genomförs av Folkbildningsrådet som medlemsuppdrag på uppdrag av RIO och SKL.

3. Varav 4 000 tkr fördelas i form av lokala projektmedel direkt till studieförbund och folkhögskolor.

5. Fördelas ej av Folkbildningsrådet.

Fördelningen till varje studieförbund och folkhögskola framgår av bilagor på sidorna 72–77.

Anslaget fick en generell ökning med 349 miljoner kronor (13 procent) 2007.

Genom överföring från andra anslag ökade folkbildningsanslaget 2008 med 3,9 miljoner kronor (0,1 procent) för påbyggnadsutbildningar samt 2009 med 8,2 miljoner kronor (0,3 procent) för insatser för flexibelt lärande, vilka tidigare delvis genomfördes av den nu nedlagda myndigheten Nationellt Centrum för Flexibelt lärande.

2010 minskades folkbildningsanslaget med 16 miljoner kronor (0,5 procent) genom en överföring av medel till ett forskningsprogram inom anslaget Insatser för den ideella sektorn.

Räntemedel

Räntemedel av statsbidraget har fördelats med 1 231 tkr till folkhögskolornas förstärkningsbidrag för deltagare med funktionsnedsättning samt med totalt 59 tkr till studieförbunden. Fördelningen till studieförbunden framgår av bilagorna på sidan 72.

Verksamhetsuppföljning och kvalitetsarbete

Folkbildningsrådet ska med utgångspunkt i folkbildningspropositionens krav på ett förstärkt kvalitetsarbete utveckla och förankra utgångspunkter för ett sådant arbete samt stödja och stimulera arbetet. Vidare ska rådet i enlighet med regeringens riktlinjer lämna rapporter och resultatredovisning av folkbildningens insatser.

Verksamhetsredovisning

Studieförbunden

Studieförbundens rapportering baseras främst på den studerande gruppen. Målgrupper kategoriseras sedan tidigare utifrån den grupp övervägande antal deltagare tillhör. Är merparten av deltagarna invandrade, deltagare med funktionsnedsättning

eller arbetslösa, hänförs gruppen till dessa kategorier under förutsättning att särskilda insatser gjorts för att möjliggöra verksamheten.

Från och med år 2008 rapporteras även enskilda deltagares personnummer, vilket ger underlag till fördjupad kunskap om deltagare i verksamheten. I gruppredovisningen har variabler för målgruppsbidrag tillkommit för att redovisa antalet deltagare med funktionsnedsättning och invandrade med brister i svenska språket som genom förstärkta insatser beretts möjlighet att delta.

Samlad verksamhet

De nio studieförbunden arrangerade drygt 281 000 studiecirkelar med 1,9 miljoner gruppproporterade deltagare, fördelat på 57 procent kvinnor och 43 procent män.

Studieförbundens cirkelverksamhet räknat i antal genomförda studiecirkelar ökade med två procent, antalet deltagare minskade med en procent. Studietimmar ökade med sex procent. Antal studietimmar i snitt per cirkel var 36,7 per arrangemang jämfört med 35,5 timmar föregående år.

Annan folkbildningsverksamhet är den friare verksamhetsform som bland annat används för att utveckla ny verksamhet, nå nya målgrupper eller låta deltagare prova på. Deltagare kan vara yngre än de 13 år som är gränsen för deltagande i cirkel. Antal deltagare, sammankomster och studietimmar kan även vara färre än i cirkel. Drygt 63 000 arrangemang genomfördes med 743 000 deltagare, fördelade på 64 procent kvinnor och 36 procent män. Antal arrangemang ökade med fem procent, antalet studietimmar med 14 och deltagare åtta procent.

Nära 311 000 Kulturprogram genomfördes med mer än 17 miljoner besökare/deltagare, fördelade på 57 procent kvinnor och 43 procent män. Antalet Kulturprogram ökade med nio procent.

Unika deltagare i Studiecirkel och Annan folkbildningsverksamhet

Sedan tidigare rapporteras antalet deltagare per arrangemang i Studieförbundens verksamhetsredovisning (STUV). Verksamhetsåret 2008 inför-

Tabell 1. De nio studieförbundens samlade verksamhet

Studiecirkelverksamhet	Cirklar	Deltagare	Män	Kvinnor	Studietimmar
		100%	43%	57%	
2009	281 500	1 890 300	810 800	1 079 500	10 329 700
<i>Förändring mot senaste år</i>	2%	-1%	2%	-3%	6%
2008	275 600	1 909 400	797 200	1 112 200	9 787 200
2007	283 500	2 020 900	839 900	1 181 000	9 938 600
Annan folkbildningsverksamhet	Arrangemang	Deltagare	Män	Kvinnor	Studietimmar
		100%	36%	64%	
2009	63 100	743 200	271 000	472 200	1 460 000
<i>Förändring mot senaste år</i>	5%	8%	12%	6%	14%
2008	59 900	688 800	242 600	446 200	1 276 600
2007	54 800	647 200	223 800	423 400	1 133 700
Kulturprogram	Arrangemang	Deltagare	Män	Kvinnor	Medverkande
		100%	43%	57%	
2009	310 900	17 079 600	7 439 200	9 640 400	1 242 100
<i>Förändring mot senaste år</i>	9%	5%	6%	4%	7%
2008	284 600	16 277 900	7 022 800	9 255 100	1 162 700
2007	251 600	14 970 000	6 803 400	8 166 600	1 085 200

Not. Tal är avrundade till närmsta hundratal och procentandelar anges med en eller ingen decimal.

des deltagarrapportering med personnummer för deltagare i Studiecirkel och Annan folkbildningsverksamhet. Med deltagarregistret som underlag motsvarar deltagare i dessa verksamhetsformer 977 861 unika personer fördelat på 36 procent män och 64 procent kvinnor. Dessa fördelade sig på 717 105 personer i cirkel och 372 763 personer i Annan folkbildningsverksamhet. Tio procent eller runt 112 000 personer har deltagit i båda verksamhetsformerna varför summan blir större än unika personer totalt.

SCB sammanställer uppgiften om unika deltagare utifrån de deltagare som rapporterats med fullständigt personnummer genom att matchning görs mot register över rikets totalbefolkning (RTB).

Förändringar utifrån snittvärden

Från 2007 har studiecirkelnas genomsnittliga omfattning ökat från 35,1 till 36,7 studietimmar. Deltagarsnittet har under samma period minskat från 6,9 till 6,7 deltagare per cirkel (se tabell 2).

Tabell 2. Snittvärden för deltagare och studietimmar i cirkel

År	Studiecirklar	Deltagare	Studietimmar	Genomsnitt per cirkel		Studietimmar förändring (%)
				Deltagare	Studietimmar	
2009	281 500	1 890 200	10 329 700	6,7	36,7	5,5
2008	275 600	1 909 500	9 787 200	6,9	35,5	-1,5
2007	283 500	2 020 900	9 938 600	7,1	35,1	-10,2

Förstärkta insatser i studiecirkelverksamhet

Sedan tidigare sker rapporteringen av invandrade deltagare och personer med funktionsnedsättning i form av en gruppredovisning, där mer än hälften av cirkelns deltagare ska vara att hänföra till gruppen.

Från 2008 rapporteras dessutom antalet deltagare med funktionsnedsättning och invandrade med brister i svenska språket, för vilka förstärkta insatser möjliggjort deltagandet.

Studieförbunden rapporterar 75 300 deltagare med funktionsnedsättning för vilka riktade insatser gjorts. Det ska jämföras med det grupprapporterade totala antalet deltagare med funktionsnedsättning, 156 800. I grupprapporteringen beräknas att 267 600 invandrade har deltagit. De deltagare som

invandrat och har fått särskilt stöd för att undanröja språkliga hinder utgjorde 102 500. (Se tabell 3.)

Drygt 22 procent av deltagarna i Studiecirkel rapporteras som deltagare i de tidigare målgrupperna. Som invandrade rapporteras 14 procent av deltagarna. Av studieförbundens deltagarrapportering framgår att 16 procent av de unika deltagarna i cirkel har utländsk bakgrund. Deltagare med funktionsnedsättning utgjorde åtta procent av gruppredovisade deltagare och arbetslösa 0,2 procent. (Se tabell 4.)

Verksamheten med arbetslösa genomförs i högre grad i andra typer av arrangemang än statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet. I folkbildnings- och uppdragsverksamhet sammantaget rapporterade studieförbunden 1 200 arrangemang

Tabell 3. Deltagare med förstärkta insatser i cirkel och gruppredovisade deltagare

	Deltagare	Kvinnor	Män	Förstärkta insatser för	
				deltagare med funktionsnedsättn.	invandrade med brister i svenska språket
2009	1 890 300	1 079 500	810 800	75 300	102 500
varav grupp					
arbetslösa	4 100	2 400	1 700	10	100
deltagare m funktionsnedsättn.	156 800	104 000	52 800	68 200	10 300
invandrade	267 500	140 600	126 900	4 400	88 900

Tabell 4. Studiecirkelverksamhet per deltagargrupp

	Cirklar	Deltagare	Andel av deltagare (%)	Män	Kvinnor	Studietimmar
2009	281 500	1 890 200	100	810 700	1 079 500	10 329 700
varav						
arbetslösa	600	4 100	0,2	1 700	2 400	24 800
funktionsnedsättning	21 100	156 800	8,3	52 800	104 000	559 100
invandrade	46 000	267 600	14,2	127 000	140 600	2 083 500
2008	275 600	1 909 400	100	797 200	1 112 200	9 787 200
varav						
arbetslösa	600	3 900	0,2	1 400	2 500	24 000
funktionsnedsättning	21 600	162 700	8,5	53 600	109 100	567 800
invandrade	41 700	247 400	13,0	115 800	131 600	1 807 500
2007	283 500	2 020 900	100	839 900	1 181 000	9 938 600
varav						
arbetslösa	1 000	6 300	0,3	2 400	3 900	37 900
funktionsnedsättning	22 400	172 400	8,5	58 300	114 100	601 500
invandrade	41 200	259 300	12,8	126 100	133 200	1 768 300

med 9 100 arbetslösa deltagare jämnt fördelat mellan könen. Rapporteringen i uppdragsverksamhet är frivillig, så siffrorna kan vara i underkant.

Ämnesinriktning

Det estetiska ämnesområdet Konst, musik och media är fortsatt dominerande, med sina 61 procent av studietimmar i cirkel (se tabell 5). Studierna

inom området Humaniora, språk, historia svarade för 14 procent av studietimmarerna medan området Samhälls- och beteendevetenskaps andel var närmare sex procent. Personliga tjänster (som rymmer matlagning, turism, resor, friskvård, idrott, konsumentkunskap med mera) tillsammans med Lantbruk, trädgård, skog och fiske var andra huvudämnesområden med stort deltagande.

Tabell 5. Studiecirkelarnas ämnesinriktning, studietimmar och andel per huvudämne

Ämne	2009		2008		2007	
	Studietimmar	Andel (%)	Studietimmar	Andel (%)	Studietimmar	Andel (%)
Konst, musik och media	6 313 900	61,1	5 974 300	61	6 039 200	60,9
<i>varav</i> Bild- och formkonst	391 500	3,8	373 400	3,8	383 400	3,9
Musik, dans och dramatik	4 613 600	44,7	4 359 900	44,5	4 368 300	44,0
Medieproduktion (grafisk formgivning)	234 000	2,3	181 500	1,9	157 100	1,6
Formgivning	14 800	0,1	14 100	0,1	22 000	0,2
Konsthantverk	1 060 000	10,3	1 045 400	10,7	1 108 400	11,2
Humaniora (språk, historia...)	1 485 400	14,4	1 353 200	13,8	1 373 500	13,8
<i>varav</i> Religion	256 400	2,5	211 700	2,2	229 200	2,3
Främmande språk	517 600	5,0	490 000	5,0	487 800	4,9
Svenska och litteraturkunskap (även hemspråk)	373 500	3,6	322 100	3,3	324 400	3,3
Historia och arkeologi	228 200	2,2	212 200	2,2	211 100	2,1
Livsåskådning, filosofi, logik och etik	109 700	1,1	117 200	1,2	121 000	1,2
Samhälls- och beteendevetenskap	600 100	5,8	565 000	5,8	604 100	6,1
Personliga tjänster	426 200	4,1	408 700	4,2	410 000	4,1
Lantbruk, trädgård, skog och fiske	367 800	3,6	357 000	3,6	361 500	3,6
Data	256 800	2,5	247 600	2,5	236 200	2,4
Hälso- och sjukvård	156 000	1,5	163 200	1,7	175 400	1,8
Socialt arbete och omsorg	125 600	1,2	121 500	1,2	137 100	1,4
Företagsekonomi, handel och administration	127 000	1,2	114 500	1,2	105 100	1,1
Teknik och teknisk industri	96 200	0,9	107 500	1,1	126 800	1,3
Pedagogik och cirkelledarutbildning	62 400	0,6	61 400	0,6	59 200	0,6
Övriga	312 200	3,0	313 300	3,2	310 400	3,1
Summa	10 329 600	100	9 787 200	100	9 938 500	100

Not. Ämneskategorierna är en anpassning till svensk utbildningsnomenklatur, (SUN) avsedd att göra studieförbundens verksamhet jämförbar med ämnesstudier i annan studieverksamhet. Denna ämnesindelning tillämpas med verksamhetsår 2004 som startår.

Huvudämnet Humaniora, språk och konst där merparten av cirkel återfinns har för att bättre spegla studieförbundens verksamhet delats upp i estetisk inriktning (Konst, musik och media) och humaniora i övrigt (Humaniora – språk, historia, livsåskådning). Media i kategorin Konst, musik och media omfattar i enlighet med SUN utbildningar inriktade mot tekniker och färdigheter för att framställa böcker, tidningar, radio- och TV-produktioner, film/videoproduktioner, musikinspelningar och grafiska produkter. Utbildningar i illustration, foto och datorgrafik ingår liksom formgivning av trycksaker. Journalism och medievetenskap hänförs däremot till huvudämnesområdet Samhälls- och beteendevetenskap. I ämnet Personliga tjänster inryms underämnena såsom Matlagning, turism, resor, friskvård, idrott, konsumentkunskap med mera.

En nedbrytning i ämnesområden visar på Musik-, dans- och dramatikverksamhetens stora dominans. 612 000 deltagare, motsvarande 32 procent av totala deltagarantalet, ägnade sig åt verksamheter inom området. I en annan detaljeringsnivå är Improvisatorisk musik (rock, jazz etc) det enskilda underämne som samlar flest deltagare. Med drygt 2,2 miljoner studietimmar är det också det enskilt största ämnet. I detta ämne genomfördes 22 procent av de totala cirkeltimmarna och antalet ökade till 175 000 deltagare. Detta ämne avviker i könsfördelning från studiecirkel i övrigt – 89 procent av deltagarna var

män och elva procent kvinnor. Vid sidan av Improvisatorisk musik (rock, jazz etc) har deltagare i studier kring Fackliga frågor sedan 2007 ökat med nära 7 500 deltagare. Dans, data, musik för scenframställning, film, foto, tv- och medieproduktion liksom skogsbruk är andra ämnen som fått en tillströmning av deltagare.

Cirkeldeltagarnas utbildningsbakgrund

Unika deltagare har stämts av mot SCB:s Utbildningsregister för att hämta uppgift om högsta fullföljda utbildning. Populationen i registret består av

Tabell 6. Unika deltagares ålder i jämförelse med befolkning

	Totalt	-14	15-19	20-24	25-44	45-64	65-
Total befolkning	9 336 600	1 540 100	638 200	604 800	2 448 100	2 407 800	1 697 600
andel %	100	16	7	6	26	26	18
Deltagare i cirkel och annan folkbildningsverksamhet	1 089 900	106 400	84 100	56 200	245 800	291 100	306 300
andel %	100	10	8	5	23	27	28
Deltagare i cirkel	717 200	23 200	55 000	40 100	167 400	197 000	234 500
andel %	100	3	8	6	23	27	33
Deltagare i annan folkbildningsverksamhet	372 800	83 200	29 100	16 200	78 400	94 100	71 800
andel %	100	22	8	4	21	25	19

Not. Som cirkeldeltagare räknas endast personer 13 år och äldre. Värden avrundade till hundratal.

Källa: SCB Sveriges befolkning efter ålder och kön 30 november 2009 och Studieförbundens deltagarrapportering.

Tabell 7. Unika deltagare i procentuell fördelning utifrån ålder och kön

<i>Studiecirkel</i>								
Kön	-14	15-19	20-24	25-44	45-64	65-	Deltagare	(%)
Män	38	46	49	41	35	33	266 900	37
Kvinnor	62	54	51	59	65	67	450 300	63
	100	100	100	100	100	100	717 200	100
<i>Annan folkbildningsverksamhet</i>								
Kön	-14	15-19	20-24	25-44	45-64	65-	Deltagare	(%)
Män	31	41	40	34	33	33	125 800	34
Kvinnor	69	59	60	66	67	67	247 000	66
	100	100	100	100	100	100	372 800	100

Tabell 8. Unika studiecirkeldeltagares utbildningsbakgrund

Utbildningsnivå	Studiecirkeldeltagare		Befolkning i utbildningsregistret	
	Andel (%)	Unika deltagare	Andel (%)	Antal
Förgymnasial utbildning	22	158 255	26	1 982 295
Gymnasial utbildning högst 2-årig	22	157 853	24	1 792 837
Gymnasial utbildning 3 år	15	110 015	19	1 460 785
Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år	13	92 183	12	919 165
Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre	19	136 690	17	1 279 430
Uppgift saknas	8	59 357	2	157 054
Summa/Andel	100	714 353	100	7 591 566

Not. Fr.o.m. denna version av Utbildningsregistret (UREG) så återfinns högsta utbildning även för befolkningen som är 75 år och uppåt, vilket innebär att antalet personer som har uppgift saknas om högsta utbildning minskar jämfört med förra årets tabeller. Ej träff i utbildningsregistret 3 545 personer.

i Sverige folkbokförda personer 16 år och äldre. För nära 60 000 deltagare i cirkel saknas uppgift om utbildning, vilket beror på att personerna är yngre än 16 år. Ett övrigt bortfall utgör personer som invandrat under år 2009 och vars utbildningsbakgrund inte förts in i registret.

Deltagare med 3-årigt gymnasium eller kortare fullföljda utbildning utgör 59 procent av deltagarna, deltagare med eftergymnasial utbildning utgör 32 procent.

Kulturprogram

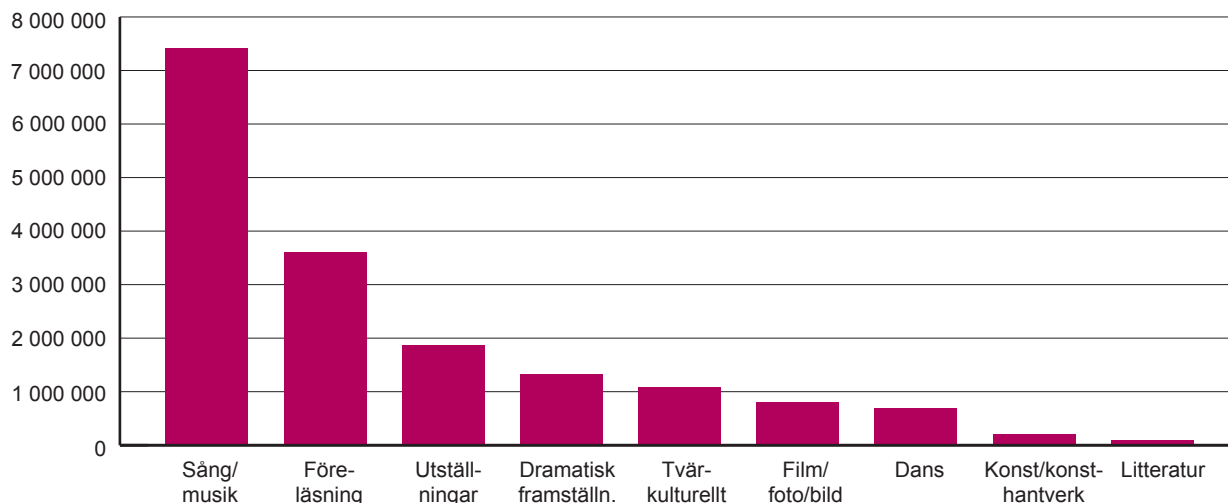
Studieförbunden bedrev en omfattande kulturverksamhet, dels i form av cirklar och Annan folkbildningsverksamhet där deltagarna själva var utövarna – dels som arrangör av Kulturprogram. Kulturprogramsverksamheten ökade med nio procent mätt i antal program, vilket motsvarar en ökning med drygt 26 000 program. 17 miljoner deltagare fick ta del av 310 900 arrangemang.

Föreläsningsverksamheten (35 procent) och Sång och musik (34 procent) är de kulturverksam-

Tabell 9. Kulturprogram

	Antal program			Förändring senaste år	Antal deltagare	Andel (%)		Antal medverkande
	2009	2008	2007			Kvinnor	Män	
Föreläsning	109 000	103 500	86 700	5 500	3 611 200	55	45	161 900
Sång/musik	104 200	96 400	87 900	7 800	7 423 100	57	43	678 800
Dramatisk framställning	17 100	17 000	15 000	100	1 320 600	55	45	132 200
Film/foto/bild	17 700	13 000	13 800	4 700	796 100	55	45	25 500
Dans	7 200	7 500	6 800	-300	683 900	59	41	89 700
Utställningar	17 500	15 800	15 500	1 700	1 875 500	57	43	46 600
Litteratur	4 800	3 600	2 800	1 200	90 900	62	38	7 100
Konst/konsthantverk	6 100	5 800	4 300	300	204 500	65	35	10 800
Tvärkulturellt	27 200	22 000	18 600	5 200	1 073 800	55	45	89 500
Totalt	310 800	284 600	251 400	26 200	17 079 600	56	44	1 242 100

Diagram 1. Deltagare i Kulturprogram 2009

hetsformer som totalt dominerar i antal program. Båda ökar också kraftigt mot närmast föregående år. Procentuellt är Film/foto/bild den verksamhet som ökat mest (36 procent).

Folkhögskolorna

Folkbildning och uppdragsutbildning

Den folkhögskoleverksamhet som Folkbildningsrådet beslutat att fördela statsbidrag till benämns i sammanställningen som folkbildning. Hit hör den långa behörighetsgivande Allmänna kursen, med ett dominerande inslag av kärnämnen, och den Särskilda kursen, som utmärker sig genom ett stort inslag av ämnesprofil. I den omfattande långkursverksamheten ingår Påbyggnadsutbildningar. Korta kurser inkluderar även Öppen folkbildningsverksamhet, den försöksverksamhet i friare form som bland annat syftar till att nå grupper som annars inte skulle komma i kontakt med folkhögskolekurser.

Kulturprogram utgör den utåtriktade kulturprogramverksamhet folkhögskolorna genomför för allmänheten. En mycket omfattande kulturverksamhet, som inte presenteras i denna redovisning, bedrivs internt i folkhögskolorna av och för studerande.

Uppdragsutbildning kan till form och innehåll vara snarlik folkbildningsverksamheten, men finansieras av uppdragsgivare. Utbildningarna delas in i Individuella gymnasieprogram, Kurser beställda av arbetsförmedlingen, Kurser beställda av kommuner och Övriga uppdragsutbildningar.

Verksamhetens omfattning uttrycks i deltagarveckor, som är en produkt av antal deltagare och kursernas längd.

Antal deltagare och deltagarveckor i långa kurser ökar

Mätt i deltagarveckor svarade de långa kurserna för 92 procent av den statsbidragsberättigade kursverksamheten och de korta kurserna för cirka åtta procent.

Antal deltagare i de långa kurserna var i snitt 28 550 per termin, cirka 1 650 deltagare fler än föregående år. Allmänna kursen hade 12 550 deltagare per termin igenomsnitt, fördelat på 61 procent kvinnor och 39 procent män. Antalet deltagare ökade med 450 jämfört med föregående år, en ökning med fyra procent. I Särskilda kurserna deltog 16 000 personer, en ökning med cirka 1 200 deltagare eller drygt sju procent. Fördelningen var 66 procent kvinnor och 34 procent män i de särskilda kurserna. Deltagarveckorna i den Allmänna

Tabell 10. Folkhögskolornas samlade verksamhet 2009

Kurstyp	Deltagarveckor			Deltagare		Kvinnor		Män	
	2009	2008	2007	Vt 09	Ht 09	Vt 09	Ht 09	Vt 09	Ht 09
Allmän kurs	424 500	406 200	426 100	12 200	12 900	7 600	7 800	4 600	5 100
Särskilda kurser	464 900	440 200	416 400	15 300	16 700	10 200	10 900	5 100	5 800
Påbyggnadsutbildning	3 000	2 800	3 100	100	100	100	0	0	100
Summa långa kurser	892 400	849 200	845 600	27 600	29 700	17 900	18 700	9 700	11 000
Summa korta kurser	79 400	90 700	100 500	68 100	57 400	38 700	33 400	29 400	24 000
Folkbildning kurser	971 800	939 900	946 100	95 700	87 100	56 600	52 100	39 100	35 000
Kulturprogram	5 400	5 700	5 700	110 500	135 600	63 800	78 100	46 700	57 500
Indiv. gymnasieprogram	6 600	8 100	7 300	200	200	100	100	100	100
Kurser via LAN/Af	3 100	3 600	1 400	100	100	100	0	0	100
SAGA aktivitetsgarantistudier	–	–	90 600	–	–	–	–	–	–
Jobb- och utvecklingsgaranti	–	–	27 000	–	–	–	–	–	–
Kurser via kommuner	27 500	25 000	27 900	1 000	800	600	500	400	300
Övr uppdragsutbildningar	20 200	23 300	25 500	3 900	1 600	1 900	1 000	2 000	600
Summa uppdragsutbildning	57 400	60 000	179 700	5 200	2 700	2 700	1 600	2 500	1 100
Totalt exkl kulturprogram	1 029 200	999 900	1 125 800	100 900	89 800	59 300	53 700	41 600	36 100
Andel inom folkbildningsanslaget	94%	94%	84%						
Andel Uppdragsutbildning	6%	6%	16%						

Not. Värden avrundade till hundratal.

Folkbildning avser verksamhet som finansieras via folkbildningsanslag fördelat av Folkbildningsrådet. Övriga utbildningar kan mycket väl bedrivas med folkbildningens metoder men skiljer sig från de förra i att de finansieras på annat sätt.

Uppdragsverksamheten inom den kommunala vuxenutbildningen (tidigare presenterat som Kunskapslyftet på uppdrag av kommuner) inkluderas i Kurser via kommuner.

Ett kulturprogram motsvarar två deltagarveckor. Kulturprogram räknas i denna sammanställning inte in i summeringar av folkbildningsverksamhet.

kursen ökade med 18 300 och i de Särskilda kurserna med 24 700.

Den Allmänna kursen utgjorde oförändrat 48 procent av de långa kurserna 2009.

I de Korta kurserna inklusive Öppen folkbildning minskade antal deltagarveckor med tolv procent. Cirka 200 studerande deltog i genomsnitt per termin i folkhögskolans långa kurser i form av Individuellt gymnasieprogram. Deltagarnas hemkommuner betalade interkommunala ersättningar för skolornas undervisningskostnader.

Uppdragsutbildningarna svarade sammanlagt för oförändrat cirka sex procent av folkhögskolornas totala verksamhet mätt i deltagarveckor. Kurser på uppdrag av kommuner var största uppdragsverk-

samheten med 27 500 deltagarveckor. Inklusive kurser inom Individuella gymnasieprogrammet deltog nära 1 100 personer per termin i kurser på uppdrag av kommuner.

Inom Övriga uppdragsutbildningar, vilka i regel avser kurser som genomförts på uppdrag av och finansierats via ersättningar från landsting, organisationer och föreningar, genomfördes 20 200 deltagarveckor – en minskning med 13 procent. Här återfinns också KY-utbildningar vid folkhögskola.

Folkhögskolorna arrangerade sammanlagt närmare 2 700 Kulturprogram riktade till allmänheten med totalt cirka 247 000 deltagare, varav 42 procent var män och 58 procent kvinnor.

Deltagare födda utomlands

Deltagare födda utomlands/invandrade utgjorde 30 procent av deltagare i Allmän kurs under höst-

terminen. Var fjärde deltagare i Allmän kurs var utlandsfödd med behov av särskilda pedagogiska insatser som stöd för sina brister i svenska språket.

Tabell 11. Invandrade – utlandsfödda i långa kurser höstterminen

Höstterminen	Allmän kurs			Särskilda kurser			Totalt 2009
	2009	2008	2007	2009	2008	2007	
Deltagare	12 904	12 299	12 666	16 650	15 208	14 072	29 554
Invandrade	3 866	3 777	3 749	1 373	1 163	1 044	5 239
andel i %	30	31	30	8	8	7	18
Invandrade med brister i svenska språket	3 034	3 062	2 955	583	503	559	3 617
andel i %	24	25	23	4	3	4	12

Tabell 12. Deltagare med funktionsnedsättning i långa kurser höstterminen

Höstterminen	Allmän kurs			Särskilda kurser			Summa lång kurs 2009	Korta kurser		
	2009	2008	2007	2009	2008	2007		2009	2008	2007
Deltagare	12 904	12 299	12 666	16 650	15 208	14 072	29 554	57 366	77 267	85 038
– med funktionsnedsättn.	2 578	2 603	2 649	1 931	1 665	1 477	4 509	5 970	7 052	7 276
andel i %	20	21	21	12	11	10	15	10	9	9
– dyslektiker	772	752	688	334	247	262	1 106	129	197	170
andel i %	6	6	5	2	2	2	4	0	0	0
Funktionsnedsättn. totalt	3 350	3 355	3 337	2 265	1 912	1 739	5 615	5 736	7 249	7 446
andel i %	26	27	26	14	13	12	19	10	9	9

Not. Gruppen invandrade med brister i svenska språket räknas inte in i kategorin dyslektiker/språkliga funktionsnedsättningar.

Tabell 13. Deltagare med funktionsnedsättning i långa kurser

Höstterminen	Allmän kurs			Särskilda kurser			Summa lång kurs 2009
	2009	2008	2007	2009	2008	2007	
Rörelsehinder	95	170	165	228	162	171	323
Synskada	25	27	21	89	93	68	114
Hörselskada	45	39	47	69	68	52	114
Döv	87	72	77	17	20	6	104
Dövblind	23	32	42	12	2	1	35
Utvecklingsstörning	363	375	350	217	185	183	580
Hjärnskadad i vuxen ålder	48	65	86	44	40	38	92
Psykisk funktionsnedsätt	1 083	1 081	1 209	659	665	569	1 742
Medicinsk funktionsnedsätt	271	286	299	400	326	283	671
Aspergers, DAMP m fl	538	452	353	196	100	106	734
Dyslexi	772	752	688	334	247	262	1 106
Totalt	3 350	3 351	3 337	2 265	1 908	1 739	5 615

I de Särskilda kurserna var andelen invandrade deltagare åtta procent, medan fyra procent var invandrade med behov av stöd i svenska.

Deltagare med funktionsnedsättning

Deltagare med funktionsnedsättning utgjorde 15 procent av deltagarna i de långa kurserna. Därutöver var fyra procent av deltagarna dyslektiker. I den Allmänna kursen hade 20 procent av deltagarna någon form av funktionsnedsättning och sex procent var dyslektiker.

Deltagare med funktionsnedsättning, inklusive dyslexi, utgjorde 26 procent av deltagarna i Allmän kurs under höstterminen. I de korta kurserna utgjorde andelen deltagare med funktionsnedsättning tio procent av deltagarna under höstterminen. Antal deltagare med funktionsnedsättning visar en stor kontinuitet över åren. (Se tabell 12.)

Många folkhögskolor har byggt upp verksamhet anpassad till deltagare med en specifik funktionsnedsättning. På andra skolor söker sig deltagarna ovan till det ordinarie utbudet. (Se tabell 13.)

Kursinriktning i långa kurser

De mest framträdande kursinriktningarna i Allmän kurs är Allmän, bred inriktning och Allmän inriktning, dominerad av basämnen (svenska, matematik, samhällskunskap och engelska). Denna kurs-typ kan även ha inslag av mer profilerade ämnen, då i mindre omfattning.

I de Särskilda kurserna är det estetiska ämnesområdet dominerande med 39 procent av deltagarveckorna, eller 22 procent av den totala långkursverksamheten. Största deltagarantal som enskilt ämne har Musik med 1 990 deltagare under höstterminen. (Se tabell 14.)

Tabell 14. Kursinriktningar i långa kurser – höstterminen

Höstterminen	Deltagarveckor			Antal deltagare 2009		
	2009	2008	2007	Totalt	Kvinnor	Män
Allmän, bred ämnesinriktning	145 820	133 690	132 910	9 030	5 400	3 630
Allmän, dominerad av basämnen	43 590	40 150	42 500	2 690	1 670	1 020
Musik	31 110	30 430	28 590	1 990	930	1 060
Bild, form och målarkonst	25 560	24 120	23 830	1 630	1 200	430
Religion och livsåskådningsfrågor	22 100	19 280	18 100	1 840	1 130	710
Fritidsledarutbildning	14 510	13 270	14 610	840	440	400
Scenisk konst (dans, film och teater)	13 250	12 780	11 640	760	500	260
Informationsverksamhet & mediautbildning	12 120	11 680	12 330	720	420	300
Slöjd och konsthantverk	12 120	10 910	10 920	830	660	170
Friskvård	11 940	9 810	10 840	960	740	220
Estetiska ämnen	7 850	8 310	7 360	480	320	160
Språk	9 340	8 220	8 850	610	490	120
Annan ledarutbildning inklusive organisation	9 570	8 140	7 250	950	620	330
Svenska	6 770	7 850	7 830	650	500	150
Beteendekunskap, humaniora	6 810	7 100	6 270	520	360	160
Samhällsfrågor, allmänt	3 940	6 020	5 220	430	300	130
Internationella frågor	6 090	5 980	6 080	460	320	140
Övrigt	6 450	5 570	4 890	470	300	170
Medicin, hälsa och sjukvård	6 610	5 390	5 900	470	360	110
Summa övriga ämnen	36 410	32 360	29 970	3 330	2 150	1 180
Totalt	431 960	401 060	395 890	29 660	18 810	10 850

Utbildningsbakgrund för deltagare i långa kurser

I den Allmänna kursen med behörighetsinriktning i kärnämnen hade 82 procent av deltagarna kortare utbildningsbakgrund än 3-årigt gymnasium, vilket är en ökning med fyra procentenheter från föregående år. 70 procent hade kortare utbildning än 2-årigt gymnasium. (Se tabell 15.)

Av de Särskilda kursernas deltagare har 71 pro-

cent en utbildningsbakgrund motsvarande 3-årigt gymnasium eller högre utbildning.

Av samtliga deltagare i långa kurser hade 52 procent av deltagarna kortare utbildning än 3-årigt gymnasium. Av dessa hade 41 procent grundskola eller kortare utbildning. 3-årigt gymnasium var med 37 procent den enskilt vanligaste utbildningsbakgrunden.

Tabell 15. Utbildningsbakgrund i långa kurser, terminsgenomsnitt 2009 samt procent av deltagare

Kurstyp	Deltagare	Kvinnor	Män	Ejgr	Mgr	Ejgy	M2gy	M3gy	Mhö	Totalt
Allmän kurs	12 530	7 720	4 810	16	18	36	12	15	3	100
Särskilda kurser	15 960	10 550	5 410	5	5	9	10	55	17	100
Påbyggnadsutbildning	90	60	30	0	3	10	8	64	16	100
Summa långa kurser	28 580	18 330	10 250	10	11	20	11	37	11	100

Not. *Ejgr* Ej grundskolekompetens

Mgr Grundskolekompetens

Ejgy Grundskolekompetens samt påbörjad/avbruten ej fullgjord gymnasieutbildning

M2gy Allmän behörighet genom fullgjord 2-årig gymnasieutbildning (det vill säga motsvarande det gamla linjegymnasiet eller motsvarande inom folkhögskola/komvux)

M3gy Grundläggande behörighet genom fullgjord 3-årig gymnasieutbildning (eller motsvarande inom folkhögskola/ komvux)

Mhö Högre utbildning

Tabell 16. Andel deltagare i procent i långa folkhögskolekurser efter kurstyp och ålder (höstterminen)

	-18	18-24	25-29	30-45	46-60	60+	Totalt
2009							
Allmän kurs	0	54	14	21	6	5	100
Särskilda kurser	1	48	12	19	11	9	100
Påbyggnadsutbildning	0	65	5	17	9	4	100
Antal deltagare per åldersgrupp	221	15 037	3 903	5 869	2 593	2 025	29 648
2008							
Allmän kurs	0	53	13	22	7	5	100
Särskilda kurser	2	48	13	19	11	9	100
Påbyggnadsutbildning	0	54	7	13	21	6	100
Antal deltagare per åldersgrupp	231	13 824	3 517	5 578	2 494	1 949	27 593
2007							
Allmän kurs	0	53	12	22	7	5	100
Särskilda kurser	2	49	13	19	10	8	100
Påbyggnadsutbildning	0	53	3	18	25	1	100
Antal deltagare per åldersgrupp	209	13 663	3 393	5 485	2 331	1 756	26 837

Tabell 17. Eftergymnasial yrkesutbildning – deltagarveckor helår och deltagare läsårssnitt

2009	Typ av kursinriktning	Deltagarveckor	Deltagare	Kvinnor	Män
<i>minst två år</i>	Beteendekunskap, humaniora	26 822	709	401	308
	Estetiska ämnen	8 249	215	137	78
	Medicin, hälsa och sjukvård	2 780	69	59	10
	Samhällsvetenskap	5 760	150	72	78
	Språk	8 644	223	198	25
	Övriga ämnen	119	3	3	0
	Summa		52 374	1 369	870
<i>kortare än två år</i>	Beteendekunskap, humaniora	8 401	264	170	94
	Estetiska ämnen	9 935	263	173	90
	Företagsekonomi, handel och kontor	499	13	12	1
	Matematik, naturvetenskap	1 044	26	12	14
	Medicin, hälsa och sjukvård	6 419	178	143	35
	Samhällsvetenskap	9 985	273	167	106
	Språk	450	10	8	2
	Teknik	1 438	39	19	20
	Övriga ämnen	2 573	66	38	28
	Summa		40 744	1 132	742
Totalt		93 118	2 501	1 612	889

Åldersfördelning

Deltagare under 25 år utgör drygt hälften i de allmänna, behörighetsgivande kurserna och knappt hälften i de särskilda kurserna. (Se tabell 16.)

Yrkesutbildning i Folkhögskolan

Folkhögskolorna har fått en allt tydligare roll i förhållande till arbetsmarknaden. Folkhögskolorna genomför renodlade yrkesutbildningar inom ramen för de ordinarie kurserna. Ett mindre antal av dessa genomförs på den gymnasiala nivån, till exempel personlig assistent eller turistguide. Ett betydande antal är eftergymnasiala i fråga om inträdeskrav och innehåll.

Bland de längre yrkesutbildningarna är Fritidsledarutbildning, Språk, Informationsverksamhet & mediautbildning, Scenisk konst (dans, film och teater) och Religion och livsåskådningsfrågor de fem som samlar flest deltagare och deltagarveckor.

Av yrkesutbildningar kortare än två år är in-

riktningar med flest deltagare och deltagarveckor Informationsverksamhet & mediautbildning, Friskvård, Annan ledarutbildning, Bild, form och målarkonst och Scenisk konst (dans, film och teater).

På den eftergymnasiala nivån studerar i genomsnitt drygt 2 500 deltagare i dessa kurser. (Se tabell 17.)

Under 2009 bedrevs dessutom Kvalificerad yrkesutbildning (KY) vid ett tiotal folkhögskolor.

Uppföljning

Folkbildningsrådet skall följa upp studieförbunds och folkhögskolors verksamhet i förhållande till statens motiv och syften, och de villkor som rådet föreskrivit för att statsbidrag ska utgå till verksamheten.

Genomförda insatser

Rapporten *Folkhögskolornas ekonomi 2008* har sammanställts. Den visar resultatet för folkhögskolornas totala verksamhet och för de tre områdena Folkhögskoleverksamhet, Uppdrags- och projektverksamhet och Konferens- och övrig verksamhet. Uppgifter för landstings- och rörelsefolk- högskolor redovisas var för sig. För Folkhögskole- verksamheten redovisas nyckeltal i form av totala kostnader och undervisningskostnader per redovi- sad deltagarvecka.

Den totala omsättningen uppgick till 3 400 mil- joner kronor. Det innebär att en folkhögskola i medeltal har en omsättning på 23 miljoner kro- nor. Variationen mellan skolorna är stor, från åtta miljoner kronor till som högst 93 miljoner kronor. Resultatet av verksamheten är ett underskott med i medeltalet 12 000 kronor per skola, en försäm- ring från 2007 då medeltalet var ett överskott på 755 000 kronor. 98 skolor visar ett överskott och 50 skolor underskott i den totala verksamheten. Antalet skolor med underskott har sen 2007 ökat med 28, varav 26 är rörelsefolk- högskolor.

Folkhögskoleverksamhetens omsättning utgör 2 800 miljoner kronor vilket är 81 procent av den totala omsättningen. Statsbidragets andel av intäk- terna i denna verksamhet utgör 62 procent. 67 sko- lor visar överskott och 81 skolor visar underskott i Folkhögskoleverksamheten. Den samlade Folk- högskoleverksamheten har sedan 2005 visat un- derskott varje år bortsett från 2007. Underskotten har balanserats mot överskott från konferensverk- samhet, arbetsmarknadsutbildningar, projekt/upp- dragsutbildningar och annan verksamhet. Sedan 2008 räcker inte dessa överskott för att balansera de totala underskotten.

Rapporten *Studieförbundens ekonomi 2008* har sammanställts. Den visar resultatet på lokal-, regional-, och förbunds nivå för all verksamhet och för den bidragsberättigade folkbildningsverksam- het. Dessutom redovisas på lokal nivå resultatet av annan verksamhet och lokalavdelningarnas sam- lade resultat.

Den totala omsättningen uppgick 2008 till 4 400 miljoner kronor. Det innebär att ett studieförbund i medeltal har en omsättning på 492 miljoner kronor. Variationen mellan studieförbunden är stor, från 16 miljoner kronor till som högst cirka 1 000 miljoner kronor. Resultatet av den totala verksamheten är ett överskott på i medeltal 6,5 miljoner kronor, en försämring jämfört med 2007 då medeltalet var ett överskott på nästan 18 miljoner kronor. Fem studie- förbund redovisade 2008 överskott och fyra under- skott i den totala verksamheten. 2007 visade alla studieförbund överskott i den totala verksamheten.

Den bidragsberättigade folkbildningsverksam- heten utgör 3 600 miljoner kronor vilket är 81 pro- cent av den totala omsättningen. Statsbidragets an- del av intäkterna i denna verksamhet är 44 procent. Sju studieförbund visade 2008 ett överskott i den- na verksamhet och två visade underskott.

Det försämrade resultatet för både folkhögskolor och studieförbund 2008 beror bland annat på öka- de löne- och fastighetskostnader, mindre överskott från uppdragsutbildningar och för folkhögskolor- na ett mindre överskott från konferens- och övrig verksamhet.

Sammanställning och analys har gjorts av mate- rial om kommuners och landstings bidrag till stu- dieförbund och folkhögskolor. Materialet har samlats in dels direkt från landsting/regioner och presenterats i rapporten *Kommunernas och lands- tingens bidrag till studieförbund och folkhögskolor 2008*, dels via länsbildningsförbunden som presen- terats i rapporterna *Kommunernas bidrag till stu- dieförbunden 2008–2009* och *Landsting/regionala bidrag till studieförbund 2008–2009*.

Resultat visar att kommunernas stöd till studie- förbunden sedan 1991 minskat från drygt 660 mil- joner kronor till 375 miljoner kronor 2008, det vill säga med drygt 43 procent. Kommunbidragets stor- lek i relation till statens bidrag har blivit allt mindre. År 1991 motsvarade kommunbidraget cirka 55 pro- cent av statens bidrag till studieförbunden. År 2008 är motsvarande andel 24 procent. 15 kommuner gav 2009 inte något bidrag till studieförbunden.

Landstingens bidrag till studieförbunden har un- der samma tidsperiod minskat från drygt 320 mil-

joner kronor till drygt 280 miljoner kronor, det vill säga med cirka tolv procent.

Landstingens/regionernas bidrag till folkhögskolornas verksamhet har de senaste tio åren varit tämligen konstant, fränsett justeringar för prisomräkningar.

Både kommunernas och landstingens/regionernas minskade andelar i förhållande till statsbidragen beror i huvudsak på folkbildningsanslagets höjning med cirka 350 miljoner år 2007, men även på den kontinuerliga minskningen av främst kommunbidragen.

En uppföljning av innehållet i studieförbundens och folkhögskolornas årsredovisningar har gjorts för att följa upp att årsredovisningarna har det innehåll som anges i statsbidragsvillkoren vad gäller statistik över den samlade verksamheten och ekonomisk redovisning. Uppföljningen visar att samtliga årsredovisningar har en tydlig ekonomisk redovisning men att ett antal folkhögskolor har behövt komplettera den statistiska verksamhetsredovisningen.

Folkbildningsrådet har gjort lokala uppföljningsbesök på nio folkhögskolor, nio lokala studieförbundsenheter och samtliga centrala studieförbundskanslier. Uppföljningen 2009 har främst avsett verksamhetsutveckling, kvalitetsarbete och ekonomi.

Gällande studieförbunden har Folkbildningsrådet särskilt följt upp hur de rekryter, utbildar och informerar sina cirkelledare. Andra frågeområden inriktade sig på samarbetet inom studieförbundet och med medlemsorganisationer samt hur man följer förändringarna av kommun- och landstingsbidragen.

Uppföljningsbesöken på folkhögskolorna har fokuserat på skolans beslutsstruktur, hur styrelse och ledning förhåller sig till statens syften och verksamhetsområden, kvalitet i allmän kurs samt på studerandefrågor (deltagaravgifter och inflytande).

Sammantaget visar uppföljningsbesöken på att folkhögskolorna och studieförbunden i allt högre grad utgår från statens syften med statsbidraget och prioriterade verksamhetsområden i sin planering och uppföljning. En positiv utveckling av

kvalitetsarbetet överlag, förankringsarbetet mellan lokal nivå och den centrala nivån i studieförbunden har utvecklats och börjat finna sina former.

Studieförbundens deltagarrapportering med personnummer användes för första gången som underlag i *Folkbildningsrådets Årsredovisning med verksamhetsberättelse 2008*. Analysen av de inrapporterade uppgifterna visade att kvalitén är hög och att deltagarrapporten därmed kan utgöra underlag för bidragsgivning från verksamhetsår 2010. Deltagarregistret, som hanteras av SCB, används för urval av mottagare för enkätundersökningen, *Studiecirkeldeltagare 2008*.

Uppgifter om i vilken grad deltagare vid folkhögskolor har avbrutit utbildningarna samt i vilken grad deltagarna erhåller studieomdömen och behörighetsintyg har sammanställts i rapporten *Studieomdöme, behörighet och avbrott 2007–2008*. Omdömen sattes på 42 procent av deltagarna i Allmän kurs. Under 2008 erhöi drygt 2 000 deltagare intyg om grundläggande behörighet för högskolestudier. Under läsåret 2007–2008 har drygt 1 400 deltagare erhållit intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning. I Allmänna kurser avbröt närmare 2 300 deltagare studierna, motsvarande 19 procent. I den Särskilda kursen avbröt drygt 1 000, motsvarande sju procent. Sammantaget avbröt tolv procent sina studier i de långa kurserna.

Rapporten *Söktryck i folkhögskolan höstterminen 2009* har sammanställts med uppgifter om hur rekryteringen till folkhögskolornas verksamhet utvecklas. Till den Allmänna kursen sökte i medeltal 2,0 personer per planerad plats, jämfört med 1,7 förra året. Till de särskilda kurserna sökte 2,3 per planerad plats mot 2,1 under fjolåret. Nära 60 procent av skolorna uppger att gruppen arbetslösa ökat bland de sökande.

Rapporten *Lärartjänster i folkhögskolan kalenderår 2008* har sammanställts med uppgifter om lärartäthet i mått av helårstjänster per hundra helårsstuderande och helårstjänster per tusen deltagareveckor. I den Allmänna kursen var antalet helårstjänster per 100 helårsstuderande 7,5. Därutöver finansierades två helårstjänster per 100 helårsstuderande med förstärkningsbidrag. Sammanlagt

fanns motsvarande drygt 2 230 helårtjänster kalenderår 2008 mot 2 260 helårtjänster 2007. 1 100 helårtjänster användes i den Allmänna kursen, varav 235 tjänster som förstärkta pedagogiska insatser i verksamhet med deltagare med funktionsnedsättning och invandrade med brister i svenska språket.

SCB har på uppdrag av Folkbildningsrådet samlat in uppgifter om folkhögskolans pedagogiska personal. Uppgifterna kommer att analyseras för att användas i budgetunderlag till regeringen och samlad bedömning av folkhögskolornas verksamhet.

Två kursdagar för folkhögskolans administrativa personal och tre möten för studieförbundens rapporteringsansvariga har hållits.

Utvärderingsprojekt

Metodutvecklingsstudie om effekter och evidens i folkbildningen

Huvudstudien som genomförts vid Göteborgs Universitet syftar till praktisk metodutveckling och ska svara på hur folkbildningens effektmål kan utvärderas samt hur kvalitetsindikatorer kan konstrueras. Den uppmärksammar och diskuterar frågan om effekter och evidens i folkbildningen. Under våren genomfördes, inom ramen för kvalitetsarbetet, seminarier och workshops för studieförbund och folkhögskolor. Studien diskuterades och användes som deltagarmaterial.

En metautvärdering av tidigare utvärderingar inom folkbildningsområdet ingår i studien. Syftet är att bidra till kvalitetsutvecklingen i Folkbildningsrådets, studieförbundens och folkhögskolornas utvärderingsarbete.

Studiecirkeldeltagare 2008

Studien genomfördes för femte gången i Folkbildningsrådets regi och omfattar en enkät till 10 800 deltagare samt 47 intervjuer. I studien beskrivs vilka som deltar, hur studiecirkeln är utformad enligt deltagarna, hur deltagarna beskriver resultatet av sitt studiecirkeldeltagande och hur olika arbets-

sätt och aktiviteter relateras till cirkelnas resultat.

Deltagarna värderar kunskaper, färdigheter och personlig utveckling högt. Men allra högst värderas studiecirkelnas betydelse för trivsel och välbefinnande. Resultatet pekar också på att betydelsen för det sociala kapitalet är stort, cirkeldeltagandet skapar gemenskap och sociala kontakter. Många av deltagarna anser att de fått vänner och en gemenskap även utanför studiecirkelnas ram. Att delta i studiecirkeln ger också inspiration till vidare studier. Mer än hälften av deltagarna uppger att man vill fortsätta studera i såväl studiecirkeln som andra studieformer.

Kvalitetsarbete och nationell kvalitetsredovisning

Folkbildningsrådet ska med utgångspunkt i folkbildningspropositionens krav på förstärkt kvalitetsarbete inom folkbildningen utveckla riktlinjer och ramar för ett sådant arbete. Kvalitetsarbetet ska utföras av studieförbunden och folkhögskolorna.

Genomförda insatser

2007 påbörjades en treårig utvecklingsprocess tillsammans med studieförbunden och folkhögskolorna. Det övergripande målet är att utveckla en kultur där systematiskt kvalitetsarbete ses som en viktig och naturlig del i det dagliga arbetet.

Synpunkter från studieförbund och folkhögskolor samt från RIO och Folkbildningsförbundet har beaktats i riktlinjerna inför arbetet 2008–2009. Styrelsen beslöt att tillsätta en referensgrupp med representanter från studieförbund och folkhögskolor med uppdrag att bistå Folkbildningsrådet under perioden 2008–2010.

Folkhögskolorna och studieförbunden har för andra gången lämnat sina kvalitetsredovisningar till Folkbildningsrådet. Dessa har sammanställts och analyserats i rapporten *Nationell redovisning av folkbildningens kvalitetsarbete 2009*. Rapporten

presenterar en sammanställning av kvalitetsarbetet och hur det har utvecklats sedan redovisningstillfället 2007. Folkhögskolornas fokus ligger på kvalitet i de långa, behörighetsgivande allmänna kurserna. Studieförbunden har gemensamt tagit fram kvalitetsindikatorn *Cirkelledarnas folkbildningskompetens*. Den anger minimikrav för vad som ska ingå i de grundutbildningar som studieförbunden erbjuder cirkelledarna. Folkbildningsrådet följer upp antal utbildade cirkelledare.

Folkbildningsrådet arrangerade våren 2009 seminarier om kvalitet och workshops i utvärderingsmetodik. Två seminarier riktade sig till folkhögskolornas kvalitetssamordnare, ett till folkhögskolornas ordförande och ett seminarium riktade sig till studieförbundens kvalitetssamordnare. Sammanlagt deltog cirka 130 personer i seminarierna.

Flertalet folkhögskolor har numera kvalitetsamordnare i sin verksamhet. Ett nätverk bildades 2008 för att stödja kvalitetssamordnarna i deras arbete. Syftet är att underlätta erfarenhets- och informationsutbytet mellan folkhögskolor samt mellan Folkbildningsrådet och folkhögskolor. Nätverket samarbetar med folkhögskolornas fortbildningsnätverk. Syftet är att bättre samordna fortbildningsinsatser och kvalitetsarbete.

Alla studieförbund har en centralt anställd kvalitetssamordnare. Studieförbundens gemensamma kvalitets- och etikarbete samordnas genom Folkbildningsförbundet i två forum, Kvalitetsgruppen och Etikdelegationen. Syftet är att genom dialog och erfarenhetsutbyte vidareutveckla det studieförbundsgemensamma arbetet, samt forma hållbara strategier och förhållningssätt internt och gentemot omvärlden. Kvalitetsgruppen har bland annat utvecklat indikatorn cirkelledarnas folkbildningskompetens. Etikdelegationen har drivit det nu avslutade *Pilotprojektet Mittnorrand*. Det var ett samverkansprojekt mellan studieförbunden lokalt och länsbildningsförbundet för att initiera genomlysningar av verksamheten. Folkbildningsrådet har kontinuerliga träffar med representanter för Kvalitetsgruppen.

Folkbildningsrådet deltar även i flera externa forum, till exempel ett kvalitetsnätverk anordnat av Nordiskt nätverk för vuxnas lärande.

Nationell utvärdering

I folkbildningspropositionen menar regeringen att det bildningsarbete som folkbildningen svarar för inom ramen för folkrörelseengagemanget är unikt. I den bildningsverksamhet som utgår från specifika folkrörelsers syften knyts deltagarens vilja och ansvar samman med föreningens mål och verksamhet. Det är genom föreningssverige som folkbildningen hämtar sin näring. Det är för denna verksamhet som folkbildningen tilldelas statsbidrag. I samma proposition markerar regeringen att folkbildningens egna utvärderingar i större utsträckning än hittills bör utnyttjas för att bedöma om syftena med statsbidraget uppnåtts.

Strategiskt arbete och planerade insatser

Som stöd i det strategiska arbetet med de nationella utvärderingarna har Folkbildningsrådet inrättat en rådgivande expertgrupp som består av personer med forsknings- och utvärderingskompetens samt av representanter från medlemsorganisationerna. Ordförande är riksdagsledamot. Expertgruppen har under 2009 hållit fyra möten.

Folkbildningsrådet har under hösten 2009, med stöd av expertgruppen, formulerat en femårig strategi som utgår från propositionens intentioner och som syftar till att på olika sätt belysa samhällseffekterna av folkbildningen. Utvärderingarna kommer att undersöka i vilken utsträckning och på vilket sätt som folkbildningen stödjer verksamhet som:

- bidrar till att stärka och utveckla demokratin;
- bidrar till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och som skapar engagemang att delta i samhällsutvecklingen;
- bidrar till att minska utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället;
- bidrar till att bredda intresset för och delaktigheten i kulturlivet.

Även folkbildningens förutsättningar att arbeta mot dessa samhällseffekter kommer att belysas.

Utvärdering av bidragsmodeller till studieförbund och folkhögskolor

Under 2011 och 2012 införs en reviderad statsbidragsmodell för folkhögskolan, som följs av en omarbetad statsbidragsmodell för studieförbunden 2012 eller 2013. Arbetet med de nya modellerna påbörjas under hösten 2009. Båda statsbidragsmodellerna kommer att utvärderas. Även planering och implementering av respektive statsbidragsmodell kommer att följas.

Planeringen av utvärderingen startade under 2009. Själva utvärderingsarbetet påbörjas 2010 och pågår till 2014.

Undersökning bland folkhögskoledeltagare

Under hösten 2009 startade planeringen av en undersökning bland folkhögskoledeltagare. Denna kommer att genomföras under 2010.

Avslutade och pågående insatser

Folkbildning och lokal utveckling på landsbygden

Folkhögskolor och studieförbund ska vara drivkrafter i lokal utveckling. Men hur går det till? Vad gör man i dagsläget och vilken roll kan folkbildningen spela framöver för att stödja lokalt utvecklingsarbete? Detta är några av de frågor som tas upp i en studie som har genomförts av Dalarernas forskningsråd och som avrapporterades i mars 2009 i rapporten *Folkbildning och lokal utveckling på landsbygden*.

Med utgångspunkt från folkbildning och lokal utveckling som två angränsande fält har forskarna utvärderat hur folkbildning och lokal utveckling relaterar till varandra i praktiken. De har studerat exempel på lokala utvecklingsprocesser på tre orter och på folkbildningsaktörers beskrivningar av sitt arbete, samt hur det sammantaget bidrar till lokal utveckling i Dalarna.

Studien visar att det är de lokala utvecklingsgrupperna själva som till stor del, utan folkbildningens inblandning, driver det lokala utvecklingsarbetet och upprätthåller sina bygder och lokala gemenskaper. Det finns också ett glapp mellan vad människorna ute i byarna efterfrågar respektive vad folkbildningen har att erbjuda, ett glapp som upplevs av både bygdeinvånarna och folkbildarna.

Folkbildningen och medlemsorganisationerna

Projektet Folkbildningen och medlemsorganisationerna har genomförts av forskare vid Ersta Sköndal Högskola och avrapporterades i december 2009 i rapporten *Folkrörelseanknytningar och marknadsrelationer – Studieförbunden och deras grundar-, medlems- och samverkansorganisationer*. Den belyser hur relationerna mellan studieförbund och deras grundar-, medlems- och samverkansorganisationer ser ut och uppfattas av aktörerna själva. Med utgångspunkt i en historisk beskrivning av hur och varför dessa relationer en gång etablerats, koncentreras analysen till frågan om hur relationerna förändrats främst under de senaste decennierna.

Forskarna beskriver hur studieförbunden ursprungligen bildades för att svara upp mot olika folkrörelsens bildningsbehov. Fortfarande är banden mellan studieförbunden och många av dess medlemsorganisationer starka. Under framför allt de senaste två decennierna har dock de flesta studieförbundens medlemsbas breddats. Även de formella relationerna mellan studieförbund och medlemmarna ser delvis annorlunda ut. Forskarnas slutsats är att studieförbunden inte kan expandera och på andra sätt förändra sin medlemsbas utan att verksamhetens och organisationens identitet påverkas.

Folkbildning och kultur

Under 2008 lät Folkbildningsrådet arbeta fram en utvärderingsplan för området Folkbildning och kultur. Med utgångspunkt i denna plan initierades 2009 utvärderingsprojektet *Folkbildning och mångkultur*, som i vid bemärkelse belyser mötet mellan den etablerade folkbildningen och grupper

med annan etnisk, religiös eller kulturell bakgrund än den svenska. Avsikten är att undersöka varför dessa grupper etablerar egen verksamhet inom ramen för folkbildningen och hur mötet med den etablerade folkbildningen fungerar.

Studien genomförs vid institutionen för beteendevetenskap och lärande vid Linköpings universitet och avrapporteras i april 2010.

IKT och folkbildningens identitet och organisation

Projektets syfte är att undersöka hur användningen av och relationen till informations- och kommunikationsteknologi (IKT) kan förstås som uttryck för kulturell identitet inom folkbildningen. Den övergripande frågeställningen har gällt hur IKT-strategier, nätverk och identitet(er) formas i samspel med varandra inom den här typen av ideologiska organisationer.

En slutsats som dras i studien är dels att tekniken främst framstår som ett administrativt redskap, oavsett vilka delar av verksamheten det gäller. Det visar sig också att folkbildaridentiteten utmanas mindre när IKT tas i bruk för informationssökning och som läromedel än när det gäller kommunikation.

Projektet genomförs vid institutionen för beteendevetenskap och lärande vid Linköpings universitet och avrapporteras under 2010.

Ej genomförda insatser

Den genomgripande strategiska omprövning av arbetet med de nationella utvärderingarna, som genomförts under 2009, har resulterat i att ett antal utvärderingar som angavs i årets verksamhetsplan inte har genomförts. Dessa är:

- Folkbildningen i internationell belysning.
- Folkbildning och hållbar utveckling.
- Folkbildningens arbetssätt och metoder.
- Tidigare utvärderingar och studier genomförda av Folkbildningsrådet.
- Folkbildningens självbestämmande.

Samlad bedömning – utvärdering av samhällseffekter

I folkbildningspropositionen 2005/06:192: *Lära, växa, förändra* föreslår regeringen att syftet med statens bidrag till folkbildningen ska vara att stödja verksamhet som:

- bidrar till att stärka och utveckla demokratin;
- bidrar till att möjliggöra för människor att påverka sin livssituation och som skapar ett engagemang att delta i samhällsutvecklingen;
- bidrar till att minska utbildningsklyftor och till att höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället;
- bidrar till att skapa intresse för kultur och breddar delaktigheten i kulturlivet.

I propositionen anges även sju prioriterade verksamhetsområden: den gemensamma värdegrunden; det mångkulturella samhällets utmaningar; den demografiska utmaningen; det livslånga lärandet; kulturverksamhet; personer med funktionshinder; folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa. Det är inom dessa områden som statens fyra syften i första hand ska realiseras.

Regeringen markerar samtidigt att Folkbildningsrådets nationella utvärderingar i första hand ska riktas mot de fyra syften som anges för statsbidraget och folkbildningen. Utvärderingarna bör i större utsträckning än hittills utnyttjas för att bedöma om syftena med statsbidraget uppnåtts. Dessa handlar om samhällspåverkan och samhällsförändring. Följaktligen ska utvärderingarna mer konsekvent än tidigare belysa samhällseffekterna av folkbildning.

Riksdagen antog propositionen under våren 2006.

Effekter

Det utvärderingsuppdrag som Folkbildningsrådet tilldelats utgår från två grundantaganden, dels att de samhällseffekter som eftersträvas verkligen

uppstått, dels att det finns ett orsaks-/verkanssamband mellan folkbildningen och dessa effekter.

Ekonomistyrningsverket definierar en *effekt* som ”en förändring som inträffat som en följd av en vidtagen åtgärd och som annars inte skulle ha inträffat”.¹

En avgörande svårighet i Folkbildningsrådets utvärderingar handlar om att vägen från folkbildningsinsatser till förväntade samhällseffekter, den så kallade *effektkedjan*, är lång och svår att följa. Den startar med den enskilda deltagaren i en folkbildningsaktivitet. Därefter leder den i sin ideala form vidare via de kunskaper, attityder och förmågor som folkbildningen ger, och blir till individuella handlingssätt. När individerna sedan agerar tillsammans uppstår kollektiva rörelser, som i sin tur visas som effekter på samhällsnivå.

Att kollektiva rörelser och samhällseffekter äger rum beror inte enbart på folkbildningen. Händelser i folkbildningens omvärld både bidrar till att statens syften för statsbidraget uppfylls, och motverkar de åsyftade effekterna. Samtidigt är det troligt att verksamheten vid folkhögskolor och studieförbund får effekter på samhället utan att detta märks i de nationella utvärderingarna. Folkbildningsrådets nationella utvärderingar omfattar bara den statsbidragsfinansierade delen av folkbildningsverksamheten.

Det är med andra ord svårt att med säkerhet knyta folkbildningen till specifika effekter på samhällsnivå.

Indikatorer på syftesuppfyllelse

Ytterligare en komplikation har med mätbarhet att göra. En förutsättning för att en effektutvärdering ska kunna genomföras är att de önskade effekterna är möjliga att mäta. Mätbarheten kan ifrågasättas när det gäller Folkbildningsrådets nationella utvärderingar. Syftena med statens stöd till folkbildningen är brett formulerade och handlar om

företeelser i samhället – *demokrati, samhällsengagemang, deltagande, bildning, etc.* – som både är svåra att definiera på ett allmängiltigt sätt och att mäta med precision. För att hantera den problematiken behöver Folkbildningsrådet klargöra vilka innebörder som folkbildningens syften ges i enskilda utvärderingar. Tydliga indikatorer på syftesuppfyllelse behöver utarbetas.

I den följande analysen kommer de eventuella samhällseffekterna av folkbildningen att kunna indikeras, men knappast bevisas. Som underlag har i första hand Folkbildningsrådets nationella utvärderingar och uppföljningar använts. Den statistik om folkbildningen som redovisas är, om inte annat anges, hämtad från Folkbildningsrådets *Årsredovisning med verksamhetsberättelse 2009*, eller från underlagsmaterial till denna.

Folkbildningsrådets val av perspektiv

I den samlade bedömning som fogas 2009 års verksamhetsberättelse har Folkbildningsrådet valt att belysa följande perspektiv på de fyra syftena med statens stöd till folkbildningen:

- *Syfte: Stärka och utveckla demokratin*
 - Vikten av geografisk spridning.
 - Tillgänglighet på distans.
 - Den digitala klyftan.
 - Folkbildningen som mötesplats.
 - Demokratisk fostran och folkbildningens pedagogik.
- *Syfte: Möjliggöra för människor att påverka sin livssituation och skapa ett engagemang att delta i samhällsutvecklingen*
 - Folkbildning och lokal utveckling.
 - Folkbildning för internationell samhällspåverkan.
 - Individuellt samhällsengagemang.
 - Samhällsengagemang via föreningar och andra organisationer.

¹ Ekonomistyrningsverket (2006).

- *Syfte: Minska utbildningsklyftor och till att höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället*
 - Folkbildningen som alternativ och valmöjlighet.
 - Folkbildningen som kompensation och andra chans.
 - Folkbildningen som komplement till formella utbildningsvägar.
- *Syfte: Skapa intresse för kultur och bredda delaktigheten i kulturlivet*
 - Kulturverksamhetens samhällseffekter.
 - Sveriges största kulturarena.
 - Samhällsekonomisk betydelse.
 - Arbetsmarknad för kulturarbetare.
 - Kulturens bildningsverksamhet.

Samtliga perspektiv är härledda ur Folkbildningspropositionens skrivningar.

Statsbidragets första syfte:

Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Folkbildning handlar i grunden om demokrati. Ett grundläggande skäl till varför samhället stödjer folkbildningen är att man vill främja en demokratisk grundsyn och demokratisk utveckling i samhället.

Vikten av geografisk spridning

Att folkbildningen har tillräcklig omfattning – geografisk täckning och volymmässigt – är en förutsättning för att de samhällssyften som staten har angett ska kunna infrias. För att till exempel kunna bidra till att stärka demokratin behöver folkbildarna finnas närvarande ute i landet.

Folkbildningen utgör i dag en infrastruktur för kultur och bildning som är rikstäckande. Den engagerar en stor andel av befolkningen. Under 2009 deltog nästan 980 000 unika personer i studiecirklar eller annan folkbildning. Antalet deltagare i kulturprogrammen uppgick till cirka 17 miljoner. Studieförbunden erbjuder dessutom verksam-

het i hela Sverige, i samtliga kommuner. Andelen cirkeldeltagare av befolkningen i kommunerna varierade under 2009 mellan Värmdös cirka fyra procent och Malås 27 procent. I hälften av kommunerna deltog minst åtta procent av befolkningen i minst en studiecirkel under året.

Landets 148 folkhögskolor genomförde 2009 verksamhet med statsbidrag i 155 kommuner. Folkhögskolorna samlade samma år ungefär 246 000 deltagare i kulturprogram och korta kurser samt cirka 29 600 deltagare i de långa kurserna.

Vissa förändringar har ägt rum när det gäller folkbildningens geografiska spridning. Under perioden 1991–2010 har 23 nya folkhögskolor startat. De flesta, 13 stycken, har etablerats i någon av landets större städer.² Denna urbaniseringstrend förstärks av att även tre av de befintliga folkhögskolorna har flyttat sin verksamhet från landsbygd till stad. Samtidigt har jämförelsevis många folkhögskolor etablerat nya filialer i städer eller tätorter. Under 2009 bedrevs drygt 50 procent av folkhögskolornas långa kurser i storstäder, förortskommuner eller större städer.

För folkhögskolan kan möjligheten att erbjuda deltagarna internatvistelse vara ett sätt att öka kursernas geografiska tillgänglighet, i och med att deltagare som bor långt bort kan bo på skolan. 2009 erbjöd 112 av 148 folkhögskolor internat. Dessa nyttjades av ungefär 26 procent av deltagarna i särskild kurs och av 16 procent av deltagarna i allmän kurs. Jämfört med 2001 har internatboendet minskat något i båda deltagargrupperna.

Mellan 1997 och årsskiftet 2009/10 minskade studieförbundens lokalavdelningar från sammanlagt 642 till 363. Hur denna minskning fördelats över landet framgår inte av den nationella statistiken. Det kan heller inte tas för givet att färre avdelningar påverkar den lokala folkbildningens inriktning och omfattning.

² Före 1991 fanns exempelvis ingen folkhögskola i Malmö. I dag, 2010, finns fem stycken.

Tillgänglighet på distans

Nya pedagogiska lösningar kan göra folkhögskolornas och studieförbundens verksamheter mer tillgängliga. Försök med flexibla lärformer och distansutbildning har pågått sedan åtminstone mitten av 1980-talet. Hittills har distansformen emellertid inte fått något större genomslag. Ett skäl kan vara att många folkbildare anser det svårt att utöva folkbildningens pedagogik på distans.³

En annan möjlig förklaring kan vara att all distansverksamhet inte avrapporteras som sådan, utan som reguljära kurser. Statistiken visar att under höstterminen 2009 erbjöds distansstudier vid 82 av dåvarande 148 folkhögskolor. Drygt 780 deltagare läste allmän kurs med bred ämnesinriktning på distans, det vill säga ungefär sex procent av deltagarna. Under 2009 studerade sammanlagt 4 120 studiecirkeldeltagare på distans. Detta innebar en minskning från cirka 5 800 deltagare år 2005.⁴

Att överbrygga geografiska avstånd verkar inte alltid vara det viktigaste motivet för att läsa på distans. I rapporten *Distansstudier på folkhögskola 2007* angav deltagarna som vanligaste skäl att välja just distansformen att de ville kunna studera när som helst under dygnet eller kombinera studier med arbete.⁵ Liknande motiv hade de cirkel- och folkhögskoledeltagare som presenteras i *Folkbildningsrådets rapport Deltagarröster om folkbildning på distans – motiv, betydelser och datoranvändning*.⁶ Distansformen passade deltagarnas arbets-, familje-, hälso- eller boendesituation.

3 Med sammanlagt endast cirka 10 000 deltagare har distansformen inte fått lika stort genomslag inom folkbildningen som till exempel inom högskolan. Läsåret 2007/08 läste ungefär var fjärde högskolestuderande i någon utsträckning på distans, det vill säga drygt 100 000 studenter. Antalet har nästan tredubblats sedan 1998/99. Den kraftiga ökningen förklaras i första hand av att extra ersättning utgick till distanskurser som registrerades inom Sveriges nätniversitet under perioden 2001/02–2003/04. Någon motsvarande satsning har inte gjorts inom folkbildningen.

4 Folkbildningsrådet (2006b).

5 Mellberg (2010).

6 Andersson, Laginder (2007).

Den digitala klyftan

Informationstekniska hjälpmedel ingår i de flesta distanskurser. Men tekniken spelar inte bara roll för demokratin i och med att den kan öka folkbildningens tillgänglighet. Den är också en nyckel till information, och ökar därigenom människors möjlighet att ta kontroll över sin livssituation. Den så kallade *digitala klyftan* är i den meningen en av vår tids stora demokratiska utmaningar. I betänkandet *Se medborgarna – för bättre offentlig service* (SOU 2009:92) beskriver till exempel utredaren hur statlig och kommunal service i allt större utsträckning anpassas till dem som kan använda Internet och telefon. Detta leder till att de cirka två miljoner medborgare som inte använder den teknikstödda servicen eller som bor utanför tätorterna får sämre service.

Att överbrygga den digitala klyftan är en naturlig del i folkbildningsuppdraget. Studieförbunden engagerade under 2009 drygt 54 800 deltagare inom verksamhet som innebar datoranvändning eller på annat sätt syftade till att utveckla deltagarnas förmåga att nyttja den digitala tekniken för att på så sätt minska den digitala klyftan.

Inom folkhögskolan integreras datoranvändningen i undervisning och lärande framför allt inom allmän kurs.

Folkbildningen som mötesplats

Ett demokratiskt samhälle och demokratiska processer förutsätter dialog. Medborgare med olika åsikter och perspektiv behöver mötas och samtala. Här spelar folkbildningen roll. Studieförbunden och folkhögskolorna fungerar som mötesplatser för män och kvinnor med olika etnisk bakgrund, i olika åldrar, med eller utan funktionsnedsättning, och som socialt och ekonomiskt befinner sig i olika skeden i livet.

Cirkeldeltagarna utgör som helhet en heterogen grupp. I Folkbildningsrådets undersökning *Studiecirkeldeltagare 2008* skiljer det 82 år mellan den yngste och äldste deltagaren. Deltagarna var mellan 13 och 95 år gamla. Nästan 40 procent var pensionärer, ungefär lika många var aktiva på arbetsmarknaden och 15 procent studerade. Ungefär 60

procent var kvinnor och 20 procent var antingen födda utomlands eller hade föräldrar som var födda i annat land än Sverige. 60 procent levde i ett förhållande med en annan vuxen, medan cirka 30 procent var ensamstående. Övriga bodde hemma hos sina föräldrar. 25 procent av cirkeldeltagarna i undersökningen hade barn som bodde hemma.

Cirkeldeltagargruppens sammansättning förändras ständigt. Folkbildningsrådets cirkeldeltagarundersökningar visar till exempel sammantagna att andelen äldre cirkeldeltagare har ökat över tid, i takt med befolkningsutvecklingen. Statistik från SCB demonstrerar samtidigt att andelen cirkeldeltagare som är 65 år eller äldre är betydligt större jämfört med denna grupps andel av Sveriges befolkning – 33 procent jämfört med 18 procent av befolkningen. Folkbildningens betydelse för de äldre deltagarna, och därigenom för det demokratiska deltagandet nationellt, kommer att belysas i Folkbildningsrådets nationella utvärderingar de närmaste åren.

Även inom folkhögskolan samlas deltagare med vitt skilda förutsättningar och erfarenheter. Kvinnorna är i majoritet i de flesta verksamheterna. De utgör 61 procent av deltagarna i allmän kurs, 66 procent av deltagarna i särskild kurs och 58 procent av kulturprogrammets deltagare. Folkhögskolan har unga deltagare. Ungefär hälften av deltagarna i de långa kurserna är yngre än 25 år. Endast elva procent är 45 år eller äldre.

Inom folkbildningen satsas särskilda resurser på vissa deltagargrupper. Folkbildningsrådet avsätter varje år cirka tio procent av statsbidraget för folkhögskolornas insatser till deltagare med funktionsnedsättning eller med brister i svenska språket. Det är en satsning som åtminstone storleksmässigt är unik bland myndigheter och organisationer som ger statsbidrag till ideella organisationer. Det så kallade *förstärkningsbidraget* får också genomslag i folkhögskolornas arbete. Av deltagarna i folkhögskolans långa kurser hade 19 procent någon form av funktionsnedsättning under höstterminen 2009.⁷

7 Inklusive deltagare med dyslexi.

Inom allmän kurs var andelen 26 procent. Ungefär tolv procent av deltagarna i folkhögskolans långa kurser – 24 procent av deltagarna i allmän kurs – var utlandsfödda med behov av särskilda pedagogiska insatser som stöd för sina brister i svenska språket.

Men att deltagarpopulationen som helhet är blandad betyder inte nödvändigtvis att människor med olika bakgrund möts i enskilda studiecirklar eller i folkhögskolekurser. Flera verksamheter har till exempel startat under senare år som uttalat syftar till att tillfredsställa specifika etniska gruppers (folk)bildningsbehov: *Agnesbergs folkhögskola* med romsk profil, *Kista folkhögskola* med särskild inriktning på muslimer i Sverige, samt studieförbundet *Ibn Rushd* med särskild uppgift att stärka muslimer i Sverige och att ge andra grupper mer kunskap om islam.

En analys av folkbildningens deltagare under 2009 visar en viss uppdelning efter etnisk bakgrund:

- I 51 procent av alla studiecirklar var samtliga deltagare av svensk bakgrund och i 15 procent av cirkelarna var samtliga av utländsk bakgrund, det vill säga de var antingen födda utomlands eller hade minst en förälder som fötts utomlands. I 34 procent av cirkelarna fanns både deltagare med svensk och med utländska bakgrund.⁸
- Andelen invandrade deltagare, det vill säga deltagare som själva invandrat till Sverige, varierade mellan olika folkhögskolor från noll procent (14 folkhögskolor) till 100 procent (en folkhögskola). På 96 av 148 folkhögskolor uppgick andelen till tio procent eller lägre.^{9 10}

8 Utländsk bakgrund är en samlingskategori för personer födda utomlands eller med en eller båda föräldrarna födda utomlands

9 Avser allmän kurs, särskild kurs och korta kurser.

10 Kategorin invandrade deltagare omfattar inte deltagare födda i Sverige med en eller båda föräldrarna födda utomlands.

Könsuppdelad verksamhet förekom också under 2009:

- I 26 procent av alla studiecirkelar uppgick kvinnornas andel till 10 procent eller mindre, och i 23 procent var andelen män 10 procent eller lägre.
- Andelen kvinnor bland deltagarna varierade under höstterminen 2009 från 37 till 100 procent (en folkhögskola) mellan olika folkhögskolor. Vid en majoritet av folkhögskolorna, 89 stycken, var andelen kvinnor större än 60 procent.¹¹

Beträffande deltagare med funktionsnedsättning visar statistiken att:

- Andelen cirkeldeltagare med funktionsnedsättning varierade under 2009 mellan olika studieförbund från noll procent (ett studieförbund) och 18 procent. I genomsnitt hade åtta procent av cirkeldeltagarna någon form av funktionsnedsättning.
- Andelen deltagare med funktionsnedsättning inom folkhögskolan varierade under höstterminen 2009 från noll procent (nio folkhögskolor) till 88 procent. På 37 av folkhögskolorna uppgick andelen till 20 procent eller högre, och på 26 folkhögskolor var andelen endast 0–2 procent.¹²

Demokratisk fostran och folkbildningens pedagogik

Kärnan i folkbildningens pedagogik är ett gemensamt och jämlikt kunskapssökande där varje deltagare bidrar utifrån sina förutsättningar och behov. När folkbildningen fungerar på det sättet innebär den en fostran till demokrati.

I Folkbildningsrådets undersökning *Studiecirkeldeltagare 2008* bekräftas den demokratiska fostran som folkbildningspedagogiken innebär. Här framgår att studiecirkelar i allmänhet har färre än tolv deltagare och att deltagarinflytandet, till

exempel i form av samtal med utgångspunkt i deltagarnas erfarenheter och grupparbeten, är betydligt starkare i dessa cirkelar än i studiecirkelar med fler deltagare. I undersökningar av folkhögskolans pedagogik betonas att deltagarna har stort inflytande över planeringen av kurserna och även i genomförandet.¹³

Folkbildning för demokratisk fostran förutsätter lärare och ledare med kunskap och erfarenhet om just folkbildningens pedagogik. I statsbidragsvillkoren från 2007 fastställs exempelvis att cirkelledaren ska vara godkänd av studieförbundet och ha fått introduktionsutbildning. Genom införandet av det så kallade *steg G* finns nu även gemensamt antagna minimikrav för vad som ska ingå i en grundutbildning. I 2009 års nationella redovisning av folkbildningens kvalitetsarbete konstaterar Folkbildningsrådet att cirka 35 000 av totalt omkring 110 000 cirkelledare deltagit i *steg G*. Andelen cirkelledare som utbildats på detta sätt varierar mellan studieförbunden från 18 till 48 procent. Cirkelledarnas övriga utbildning och erfarenhet framgår inte av redovisningen.

De flesta av folkhögskolans 1 544 lärare hade under 2009 lärarexamen.¹⁴ I allmän kurs var andelen lärarutbildade 73 procent – 32 procent hade folkhögskollärarexamen och 41 procent annan lärarexamen. I de särskilda kurserna var andelen något lägre. Här hade 61 procent av den undervisande personalen lärarexamen. Av dessa hade 22 procent folkhögskollärarexamen och 39 procent annan lärarexamen. Det betyder att andelen lärare med pedagogisk examen inom folkhögskolan är ungefär lika hög som bland lärare inom jämförbara utbildningsformer. Folkhögskolans undervisande personal är också erfarna folkbildare. I genomsnitt hade de varit anställda vid folkhögskola i elva år, och vid studieförbund i ett år.

11 Avser allmän kurs, särskild kurs och korta kurser.

12 Avser allmän kurs, särskild kurs och korta kurser.

13 Se till exempel rapporten *Det här borde alla få prova!* av Sam Paldanius. Denna presenteras i *Deltagares upplevelse av folkbildningen* (SOU 2003:112).

14 Avser de lärare som rapporterats till SCB:s register över folkhögskolans pedagogiska personal.

Statsbidragets andra syfte:

Bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Folkbildningen ska göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation lokalt, regionalt och nationellt.

Folkbildning och lokal utveckling

I skriften *Folkbildningens framsyn* konstateras att ”Det är i lokalsamhället som folkbildningen har sin största styrka.” Samtidigt påverkas folkbildningens utbredning både av de prioriteringar som görs av studieförbund och folkhögskolor, och av de satsningar som görs av stat, kommuner och landsting. Inte minst de ekonomiska förutsättningarna spelar roll.

Folkbildningens betydelse för den lokala utvecklingen är inte enkel att visa empiriskt, bland annat eftersom det lokala utvecklingsuppdraget är svårtolkat. I Folkbildningsrådets rapport *Folkbildning och lokal utveckling på landsbygden* slutredovisades till exempel under 2009 det treåriga forskningsprojektet *Folkbildningens roll för lokal utveckling*, som genomfördes av forskare vid Dalarnas forskningsråd. I studien visas hur folkbildningen och övriga lokala aktörer bedrivit lokalt utvecklingsarbete mer vid sidan av varandra än tillsammans. Parallella utvecklingsprocesser har uppstått. I rapporten betonar forskarna hur viktigt det är att folkbildningen finns på plats lokalt om den ska kunna bidra till det lokala utvecklingsarbetet på ett systematiskt sätt. I de fall där samarbetet hade fungerat väl byggde det på tidigare upparbetade, personliga kontakter mellan folkbildarna och andra lokala intressenter. Också i en tidigare rapport från 2008, *Folkbildning och lokal utveckling i förorten*, framstår studieförbund och folkhögskolor som relativt anonyma i det lokala utvecklingsarbetet, även om exempel på motsatsen ges. Att det är viktigt att folkbildningen finns närvarande lokalt framhålls även i denna studie.

I rapporten *Folkbildningens betydelse i lokal-*

samhället redovisas ett uppdrag från Länsbildningsförbundet Västmanland. Forskare vid Mälardalens högskola ger exempel på folkbildningens positiva betydelse i första hand för deltagarna. Exempel ges på hur folkbildningen kan fungera både som förnyare (av pedagogik) och bevarare (av kunskapstraditioner) i relation till det reguljära utbildningssystemet.

Folkbildning för internationell samhällspåverkan

En slutsats som dras i *Folkbildningens framsyn* är att politiska beslut i framtiden troligen oftare kommer fattas på internationell och lokal/regional nivå jämfört med idag. Detta innebär i så fall att folkbildningens internationella och lokala verksamheter ökar i betydelse.

Redan i dag både bidrar folkbildningen till och tjänar som modell för utbildningssatsningar och insatser för medborgarinflytande i andra länder. Inom Folkbildningsrådet har FOLAC genomfört en enkätundersökning under 2009 för att få fram en samlad bild av de internationella och EU-relaterade verksamheter som folkhögskolorna genomför.¹⁵ Resultaten tyder på det internationella engagemanget är omfattande, framför allt när det gäller kursverksamhet samt internationella projekt och samarbeten. Den EU-finansierade verksamheten är mer begränsad och i första hand finansierad med medel från Europeiska socialfonden.¹⁶ Resultaten från FOLACs studie överensstämmer på det stora hela med den kartläggning och analys av folkbildningens internationella kontaktnät som Folkbildningsrådet initierade 2006. Enligt den senare prioriterar studieförbund och folkhögskolor internationellt utbyte. Folkbildningsfinansiärer som

15 FOLAC (*Folkbildning – Learning for Active Citizenship*) är ett medlemsuppdrag som Folkbildningsrådet fått från folkhögskolornas intresseorganisationer RIO och SKL. Syftet med FOLAC är att främja folkhögskolornas internationella arbete och verka för att de långsiktiga villkoren för detta förbättras.

16 Europeiska socialfonden stöder projekt som främjar kompetensutveckling och motverkar utanförskap.

Sida, ramorganisationerna och Svenska Institutet betonar folkbildningens betydelse för att bygga upp det civila samhället i länder där detta är svagt.

Exakt hur omfattande folkbildningens internationella arbete är, hur det utformas i praktiken och vilken betydelse det har är dock svårt att avgöra. Sådana uppgifter har hittills inte samlats in på ett systematiskt sätt. Under 2010 genomför därför Folkbildningsrådet i samarbete med *Mimer* en kartläggning av studieförbundens och folkhögskolornas internationella verksamhet.¹⁷

Individuellt samhällsengagemang

Folkbildningen ska tillvarata enskilda medborgares engagemang, skapa kanaler för inflytande och fungera som en arena för samhällspåverkan.

I Folkbildningsrådets studie *Studiecirkeldeltagare 2008* svarar cirka 20 procent av deltagarna att de har använt sina kunskaper från cirkelstudier för arbete i en förening eller församling. Cirka tio procent har använt kunskaperna ”i samhällslivet i stort”. Som en jämförelse kan nämnas SCB:s Folkhögskoleuppföljning 2006, som genomfördes bland personer som tre år tidigare avslutat långa kurser i folkhögskolan. I denna ställdes ingen fråga om praktisk användning av kunskaperna. Däremot ansåg ungefär 70 procent av kvinnorna, och en något högre andel av männen, att folkhögskolestudierna gjort dem mer engagerade i samhällsfrågor.

Verksamhetsområden som är av särskild betydelse för människors livssituation, som framhålls i folkbildningspropositionen, är folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa. Under 2009 rapporterade studieförbunden sammanlagt cirka 560 000 deltagare i studiecirkel, annan folkbildning eller kulturprogram med någon av dessa inriktningar.

Samhällsengagemang via föreningar och andra organisationer

Ungefär hälften av Sveriges vuxna befolkning arbetar ideellt. Enskilda medborgare visar ofta sitt samhällsengagemang genom att gå med i en för-

ening. Och en stor del av folkbildningsarbetet, både i studieförbund och i folkhögskolor, sker i nära samarbete med de folkrörelser och andra organisationer som antingen är knutna som medlemmar till studieförbunden eller som huvudmän för folkhögskolor. I en tänkt kedja av samhällspåverkan kanaliseras alltså individens engagemang via en förening eller annan organisation, som i sin tur samarbetar med ett studieförbund eller en folkhögskola för att föra fram sin idé och utföra sitt uppdrag.

I Folkbildningsrådets nationella utvärderingsrapport *Folkrörelseanknytningar och marknadsrelationer – studieförbunden och deras grundar-, medlems- och samverkansorganisationer* undersöks relationerna mellan studieförbunden och deras medlems- och samverkansorganisationer.

Forskarna inleder rapporten med att konstatera att de flesta studieförbund ursprungligen inrättades för att möta olika folkrörelseorganisationers behov. Syftet var att stödja organisationerna i arbetet med att skapa mötesplatser och bilda opinion för att förändra samhället. De ideologiska banden mellan studieförbunden och medlemsorganisationerna var i allmänhet starka. Sedan dess har förutsättningarna för samarbete förändrats. Studieförbundens medlemsbas har vuxit och breddats. I början av 2008 hade studieförbunden totalt 205 medlemsorganisationer och 113 samverkansorganisationer knutna till sig på nationell nivå. Om även de regionalt och lokalt anslutna organisationerna räknas in växer antalet betydligt. Enligt forskarna kan de ideologiska banden mellan studieförbund och deras medlemmar eller samverkande organisationer inte längre tas för givna. Folkbildningens samhällsmotiv uppfattas fortfarande som starka, men de utmanas av mer marknadsmässiga relationer till omgivande folkrörelser och övriga organisationer. Frågan är vilka konsekvenser som en förändrad eller försvagad ideologisk identitet får på möjligheten att attrahera deltagare? I Folkbildningsrådets rapport *Studiecirkeldeltagare 2008* uppgav till exempel 45 procent, nästan hälften, att valet av studieförbund var viktigt. Nio procent kände dock inte till vem som anordnade cirkeln.

17 *Mimer*: Nationellt program för folkbildningsforskning.

Statsbidragets tredje syfte:

Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkbildningens roll i arbetet med att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället kan beskrivas på olika sätt, som *alternativ*, *kompensatorisk* och *kompletterande*.

Folkbildningen som alternativ och valmöjlighet

Folkbildningen fungerar som ett alternativ till det formella skolväsendet. I framtiden kommer arbetsmarknaden att kräva allt mer utbildning av allt fler medborgare. Det innebär att samhället och det formella utbildningssystemet ställs inför stora utmaningar då trycket att skaffa sig en utbildning ökar på de grupper som inte trivs i, eller inte klarar av, eller inte är intresserade av de utbildningar som grundskolan och gymnasieskolan erbjuder. I det här sammanhanget får till exempel folkhögskolan betydelse: ”Vinsten med folkhögskolan är inte att man göra samma saker på samma sätt, utan att man gör delvis samma saker men på andra sätt.”¹⁸ Med folkhögskolans och studieförbundens pedagogiska lösningar är det möjligt att nå nya deltagargrupper.

Folkbildningen som kompensation och andra chans

Folkbildningens fungerar även kompensatoriskt. Den innebär en andra chans för de medborgare som av olika skäl inte fullföljt sina formella studier på grundskole- eller gymnasienivå.

Det innebär samtidigt att folkbildningen i första hand ska riktas till de grupper i samhället som behöver den mest. Folkbildningsrådets årsredovisning 2009 visar att av folkhögskolans deltagare i de långa kurserna har sammantaget drygt 40 procent – 70 procent i allmän kurs – inte fullgjort 2-årigt gymna-

sium. Motsvarande uppgifter för befolkningen som helhet är 26 procent. Endast elva procent av folkhögskolans deltagare, jämfört med 29 procent av befolkningen, har eftergymnasial utbildning.

Eftersom folkhögskolans långa kurser är behörighetsgivande medan studieförbundens cirklar i allmänhet inte är det, har folkhögskolans deltagare i de långa kurserna kortare formell utbildning än studieförbundens deltagare. Av Folkbildningsrådets årsredovisning 2009 framgår att jämfört med befolkningen i sin helhet har *något färre* cirkeldeltagare enbart grundskola eller motsvarande eller gymnasieutbildning, medan något fler har eftergymnasial utbildning. 22 procent av cirkeldeltagarna har förgymnasial utbildning, ytterligare 37 procent har gymnasieutbildning och 32 procent har eftergymnasial utbildning.¹⁹ Andelen cirkeldeltagare med den kortaste, respektive längsta, formella utbildningsbakgrunden har ökat i relativa tal sedan början av 1990-talet. I Folkbildningsrådets rapport *Studiecirkeldeltagare 2008* konstaterar forskarna att förändringarna i utbildningsnivån har ett starkt samband med deltagarnas ålder, och därigenom även med utbildningssystemets utbyggnad.

Folkbildningen har också betydelse för de grupper som har svag ställning på arbetsmarknaden. I SCB:s *Folkhögskoleuppföljning 2006* varierade andelen arbetslösa mellan fem och 15 procent. Störst andel arbetslösa återfanns bland dem som gått särskild utbildningsinsats, lägst bland deltagarna i särskild kurs. I *Folkbildningsrådets cirkeldeltagarundersökning* är andelen arbetslösa bland cirkeldeltagarna tre procent, det vill säga en tydligt lägre andel än bland folkhögskolans deltagare. Skillnaden mellan studieförbund och folkhögskolor kan möjligen delvis förklaras av de ekonomiska förutsättningarna för deltagande. Att delta i en studiecirkel kostar ibland pengar, medan det är avgiftsfritt att studera vid folkhögskola. Folkhögskolestudier ger dessutom rätt till studiemedel. En annan delförklaring är att undersökningarna genomförts vid olika tidpunkter.

18 Utbildningsminister Jan Björklund i sitt inledningsanförande vid Folkbildningsrådets nationella konferens den 21 oktober 2009. Konferensens tema var *Allas lika värde – folkbildningen och den gemensamma värdegrunden*.

19 Uppgift saknas om åtta procent av cirkeldeltagarna.

Många arbetslösa återfinns dessutom inom studieförbundens och folkhögskolornas uppdragsverksamhet. Regeringen har till exempel anslagit medel till Arbetsförmedlingen motsvarande cirka 1 000 utbildningsplatser vid folkhögskolorna under 2010. Platserna är avsedda för arbetslösa ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Målet är att motivera dessa att påbörja eller återgå till reguljär utbildning. I tidigare, liknande satsningar har även studieförbunden engagerats som genomförare.

Folkbildningen innebär inte bara att deltagarna erbjuds studie- och utbildningstillfällen här och nu – som i sig innebär en kunskaps- och kompetensförstärkning. Den ger också förutsättningar för vidare utbildning och för framtida anställning och utgör på så sätt en del i individernas livslånga lärande.

Många av folkhögskolans deltagare söker sig vidare till högskolan. Inför antagningen till högskolan höstterminen 2009 fanns 4 852 behöriga sökande från folkhögskolan. Av dessa antogs ungefär 67 procent. Detta är en jämförelsevis hög andel.²⁰ Samma termin sökte totalt 121 000 personer utan tidigare högskoleutbildning till högskolan, och av dessa antogs 55 procent.²¹ I SCB:s *Folkhögskoleuppföljning 2006* studerade ungefär 25 procent av folkhögskoledeltagarna vid högskolan tre år efter att de lämnat folkhögskolan. Av dessa ansåg drygt 80 procent att de fått tillräckliga kunskaper via folkbildningen för att organisera sina studier, ungefär lika många hade tillräcklig kunskap om att bearbeta information från olika källor, respektive tillräckligt mycket kunskaper när det gällde att söka ny kunskap.

20 Uppgifter från Verket för högskoleservice, VHS.

21 SCB (2009).

22 Inför antagningen till höstterminen 2010 har antagningsreglerna till högskolan förändrats. Nya kvotgrupper och principer för fördelning av högskoleplatserna har införts. Förändringarna lär dock i praktiken inte påverka förutsättningarna för folkhögskolans deltagare att antas till högskolan.

Folkbildning lockar dessutom till mer folkbildning. I Folkbildningsrådets cirkeldeltagarundersökning hade 82 procent av deltagarna, i första hand bland de äldre, deltagit i studiecirkel tidigare, och 40 procent deltog under 2008 i fler än en studiecirkel.

I SCB:s *Folkhögskoleuppföljning 2006* förvärvsarbetade hälften av deltagarna tre år efter att de lämnat folkhögskolan. Någon ytterligare undersökning har inte gjorts sedan dess.

Folkbildningen som komplement till formella utbildningsvägar

Men folkbildningen ska inte bara värderas i relation till samhällets övriga utbildningar. Den har framför allt ett egenvärde, som komplement till det formella utbildningssystemet. Inom folkbildningen erbjuds till exempel många yrkesutbildningar som inte återfinns på andra håll inom utbildningssystemet. Ett mindre antal av dessa ges på gymnasial nivå, exempelvis utbildning till personlig assistent eller turistguide. De flesta är dock eftergymnasiala. Dessa samlar i genomsnitt drygt 2 500 deltagare per läsår. Under 2009 bedrevs dessutom *kvalificerad yrkesutbildning (KY)* vid ett tiotal folkhögskolor.

Folkbildningen fungerar som komplement även i en mer utbildningsfilosofisk mening. Alla de samtal och möten människor emellan som är folkbildningens essens utgör centrala uttrycksformer i ett humanistiskt samhälle. I Sverige har vi sedan efterkrigstiden fått en mer instrumentell syn på utbildningen. Skolans uppgift har allt mer kommit att handla om att producera arbetskraft. Detta är inte enbart av godo. När skolan övergår från att vara kulturinstitution till att enbart fungera som arbetsmarknadsproducent går viktiga humanistiska värden förlorade. Dessa är sådana värden som folkbildningen värnar.

Statsbidragets fjärde syfte:

Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Kulturverksamhetens samhällseffekter

I rapporten *Folkbildningens framsyn* beskrivs folkbildningen som ”Sveriges största kulturarena, både när det gäller att förmedla kulturupplevelser och erbjuda människor möjlighet till eget skapande.”

Kulturverksamheten spelar en viktig roll för att folkbildningens samhällssyften ska kunna uppnås. Kulturverksamhet inom folkbildningen, som i demokratisk anda tillvaratar och utvecklar värderingar, idéer och politiska ställningstaganden, innebär i förlängningen att de demokratiska processerna i samhället utvecklas och stärks. Inriktningen mot amatorkultur och deltagande gör att folkbildningens kulturverksamhet är lätt att närma sig och ta till sig. Den engagerar många och ger därmed människor möjlighet att berika och förändra sina liv. Folkbildningens kurser och utbildningar inom kulturområdet innebär vägar till arbetsmarknaden, fortsatt utbildning och professionellt utövande.

Folkbildningen bidrar även med nya perspektiv till den offentligfinansierade kulturverksamheten, öppnar denna för nya grupper och bidrar därmed ytterligare till att stärka kulturens förankring i samhället.

Sveriges största kulturarena

Folkbildningen arrangerar kulturverksamhet i hela landet. Antalet deltagare är betydande. Under 2009 utgjorde det estetiska ämnesområdet *konst, musik, media* drygt 60 procent av studieförbundens cirkelverksamhet, räknat i antalet studietimmar. Drygt 717 000 unika cirkeldeltagare registrerades. Samtidigt erbjöd studieförbunden sammanlagt 310 900 kulturprogram som nådde drygt 17 miljoner deltagare. Flest deltagare hade musikarrangemangen.

Även folkhögskolans kursverksamhet inom kulturområdet är omfattande, med estetiskt inriktade yrkesutbildningar på eftergymnasial nivå som årligen engagerar nästan 500 deltagare. De långa, särskilda kurserna i musik, bild, form och målarkonst, scenisk konst, slöjd och konsthantverk och övriga

estetiska ämnen samlade ungefär 5 600 deltagare 2009. Under 2009 arrangerade folkhögskolan dessutom närmare 2 700 kulturprogram som var öppna för allmänheten, med totalt 246 000 deltagare. Inför sommaren 2010 erbjuds drygt 250 sommarkurser inom kulturområdet.

Samhällsekonomisk betydelse

Ett rikt kulturliv kan antas ha betydelse för en regions möjligheter att leva och utvecklas. Intresset för den så kallade kreativa ekonomin har ökat under senare år.

I det här sammanhanget har Sverige en god grund att stå på, bland annat tack vare kulturpolitiska satsningar på bredd- och ungdomskultur inom ramen för folkbildningen. Folkbildningens kulturverksamhet får olika tyngd och betydelse i olika delar av Sverige, för den lokala utvecklingen och det lokala kulturlivet. I landets glesbygdssområden deltar varje invånare i genomsnitt tre gånger årligen i något av studieförbundens kulturprogram. Motsvarande siffra för storstäder och förortskommuner är drygt en gång per år. Många folkhögskolor erbjuder samlingslokaler, kulturaktiviteter, föreningssamarbete med mera av betydelse för lokalsamhället. På så sätt kommer dessa att utgöra lokala kulturcentrum för exempelvis musik, teater och dans.

Arbetsmarknad för kulturarbetare

I och med att den kulturinriktade verksamheten är så stor utgör folkbildningen också en betydande arbetsmarknad för kulturarbetare. Totalt engagerades 1 242 000 medverkande i studieförbundens kulturprogram under 2009, varav ungefär hälften var professionella eller semiprofessionella kulturutövare och hälften var amatörer. Inom folkhögskolan engageras kulturarbetande lärare, ledare och professionella som medverkande.

Kulturella aktiviteter ingår dessutom som integrerade delar i folkbildningens pedagogik. De flesta av folkhögskolans långa kurser har inslag av estetiska ämnen. Det innebär att en majoritet av folkhögskolornas deltagare kommer att delta i kulturella aktiviteter som en del av sin utbildning,

egentligen oavsett vilken inriktning de har på sina studier.

Kulturens bildningsverksamhet

Folkbildningsrådets styrelse har under 2009 beslutat att godkänna *Kulturens bildningsverksamhet* som statsbidragsberättigat studieförbund från den 1 juli 2010. Det innebär att ytterligare tyngd har getts åt de kulturellt inriktade delarna av folkbildningen. Det nya studieförbundets syfte är att verka för att främja kultur – även nya och framtida kulturformer – med utgångspunkt i en bred estetisk verksamhet. Den primära målgruppen är utövare av amatörcultur.

Referenser

- Andersson, E., Laginder, A-M. (2007). *Deltagarröster om folkbildning på distans – motiv, betydelser och datoranvändning*. Folkbildningsrådet.
- Ekonomistyrningsverket (2006). *Effektutvärdering. Att välja upplägg*. Rapport 2006:8.
- Folkbildningsrådet (2004). *Folkbildningens framsyn. Framtidens folkbildning, roll och uppgifter*.
- Folkbildningsrådet (2006a). *Kartläggning och analys av folkbildningens internationella kontaktnät*.
- Folkbildningsrådet (2006b). *Distansstudier i folkbildningsverksamhet 2005*.
- Folkbildningsrådet (2008). *Folkbildning och lokal utveckling i förorten. En studie om folkbildningens villkor och vardag*. Folkbildningsrådet utvärderar No 2 2008.
- Folkbildningsrådet (2009a). *Folkbildning och lokal utveckling på landsbygden. En studie av folkbildningens villkor och vardag i Dalarna*. Folkbildningsrådet utvärderar No 1 2009.
- Folkbildningsrådet (2009b). *Folkrörelseanknytningar och marknadsrelationer. Studieförbunden och deras grundorganisationer, medlemsorganisationer och samverkansorganisationer*. Folkbildningsrådet utvärderar No 3 2009.
- Folkbildningsrådet (2009c). *Studiecirkeldeltagare 2008. En studie om deltagare i studieförbundens studiecirkelverksamhet*. Folkbildningsrådet utvärderar No 2 2009.
- Folkbildningsrådet (2010a). *Nationell redovisning av folkbildningens kvalitetsarbete 2009*.
- Folkbildningsrådet (2010b). *Årsredovisning med verksamhetsberättelse 2009*.
- Jonsson, B. (2009). *Folkbildningens betydelse i lokalsamhället*. Projekt ”Folkbildningens värden och villkor i Västmanland”. Västerås: Västmanlands Länsbildningsförbund; Mälardalens Högskola.
- Mellberg T (2010). *Distansstudier på folkhögskola 2007*.
- Prop. 2005/06:192. *Lära, växa, förändra. Regeringens folkbildningsproposition*.
- SCB (2006). *Folkhögskoleuppföljning 2006*. UF 38 SM 0601.
- SCB (2009). *Universitet och högskolor. Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2009*. UF 46 SM 0901.
- SOU 2003:112. *Deltagares upplevelse av folkbildningen*.
- SOU 2009:92. *Se medborgarna – för bättre offentlig service*. Slutbetänkande av Utveckling av lokal service i samverkan.

Medlemsuppdrag

Folkbildningsrådet har fyra särskilda medlemsuppdrag: Folkbildningsnätet, Folkhögskolans informationstjänst, Folkbildning – Learning for Active Citizenship samt Deltagarnas rättsliga ställning inom folkhögskolans verksamhet. De tre sistnämnda är på uppdrag av RIO och SKL.

Folkbildningsnätet

Folkbildningsnätet består av ett gemensamt nätbaserat konferenssystem och pedagogiskt verktyg, Pedagogiska resurser – en webbplats med

digitala lärresor, samt ett webbvideosystem. Folkbildningsnätet är öppet för alla folkbildningsorganisationer och för alla verksamma inom folkbildningen. Det administreras centralt av Folkbildningsrådet på uppdrag av dess medlemmar. Folkbildningsnätet leds av en styrgrupp med företrädare för medlemsorganisationerna.

Syftet med Folkbildningsnätet är att:

- erbjuda pedagogiska verktyg och resurser för folkbildningens lärande;
- stödja den pedagogiska utvecklingen av flexibelt lärandet inom folkbildningen;
- erbjuda mötesplatser för folkbildningen; samt
- erbjuda organisationerna inom folkbildningen möjlighet att skapa interna konferensmiljöer.

Folkbildningsnätet spelar en viktig roll inom folkbildningen och bidrar bland annat till utvecklingen av det flexibla lärandet, till samarbetet inom och mellan organisationer, till IT-bildningen på folkhögskolor och studieförbund. Nätet används också som resurs för internationella projekt knutna till någon folkhögskola eller studieförbund samt för några sameuropeiska projekt kring vuxenpedagogik.

Genomförda insatser

Under våren har styrgruppen behandlat 2008 års utvärdering av Folkbildningsnätet. Medlemsorganisationerna har fått utvärderingen för synpunkter. Under mars månad anordnade styrgruppen ett seminarium för medlemsorganisationerna. Sammanlagt har detta resulterat i ett nytt mål- och policydokument för Folkbildningsnätet.

Användningen av Folkbildningsnätets First-Class-system, www.folkbildning.net, ligger relativt stabilt på cirka 30 000 användare, sett över hela året, fördelat på cirka 3 000–4 000 inom studieförbund och 25 000–26 000 inom folkhögskolan. Närmare 44 000 konferenser skapade av lokaladministratörer och andra med särskilda behörigheter. En ökning med cirka 3 500 konferenser jämfört med 2008. Dessutom finns ett stort okänt antal konferenser som kan skapas av alla användare.

I juni genomfördes den årliga konferensen för lokaladministratörer med drygt 70 deltagare.

Under 2009 genomfördes sex grundkurser för sammanlagt 41 lokala administratörer av Folkbildningsnätet, 24 män och 17 kvinnor. I december fanns det närmare 500 användare med behörighet som lokala administratörer på folkhögskolor och studieförbund, varav 33 procent kvinnor och 67 procent män.

Folkbildningsnätet har samverkat med folkhögskoleprojektet *Medborgarna och EU*, som omfattar ett 80-tal folkhögskolor, och skapat en temasida på Pedagogiska resurser för projektets frågor. Folkbildningsnätet webbsände även två seminarier under året, det senare till drygt 40 skolor, där över 2 000 deltagare följde sändningen.

För Folkbildningsrådets nationella konferens *Allas lika värde* skapades en temasida på Pedagogiska resurser där förberedande material publicerades. På konferensen gjordes videointervjuer med föreläsare och deltagare vilka publicerats på temasidan.

Folkbildningsnätet har i bloggform rapporterat direkt från Online Educa Berlin och från klimatmötet i Köpenhamn. På Resurssidorna finns sedan tidigare en blogg där tre folkhögskolebibliotekarier skriver om litteratur, folkhögskolebibliotek och folkbildning.

En redaktionskommitté på sex personer från folkhögskolor och studieförbund, har tillsammans med redaktörerna arbetat med Resurssidorna.

Folkbildningsnätet har genomfört ett mindre Open sourceprojekt med syfte att öka kunskapen om Fri programvara. I juni genomfördes ett seminarium om Fri programvara med ett femtiotal deltagare. Som en uppföljning av seminariet och hela projektet drivs en konferens på Folkbildningsnätet som heter Fri programvara inom folkbildningen.

Flexibelt och nätbaserat lärande är en väsentlig del av Folkbildningsnätets uppdrag. Ett nära samarbete ha etablerats med Folkbildningsrådets handläggare för den särskilda insatsen som görs avseende det flexibla lärandet. Folkbildningsnätet har fått utvecklingsmedel från nämnda insats för att stärka och utveckla Folkbildningsnätets pedagogiska verktyg för flexibelt lärande.

Med utvecklingsmedlen har en särskild satsning för att öka kunskapen om och användningen av Folkbildningsnätet inom studieförbunden inletts. Ett möte, där insatserna under 2010 planerades, har genomförts med representanter för respektive studieförbund. Även en förstudie har genomförts, vilken ger underlag för det vidare arbetet med att anpassa Pedagogiska resurser till webb 2.0. En teknisk utvecklingsgrupp har bildats och två av gruppdeltagarna har deltagit på en kurs i FirstClass-programmering. Utvecklingsgruppens uppgift är bl a att skapa pedagogiska och administrativa applikationer utifrån önsknings- och behov inom folkbildningen.

Folkhögskolornas informationstjänst (FIN)

Folkhögskolornas informationstjänst, FIN, är folkhögskolornas gemensamma informationstjänst och ansvarar för den samlade informationen om landets alla folkhögskolor. Till stöd för arbetet finns en styrgrupp med företrädare för medlemsorganisationerna Sveriges Kommuner och Landsting och Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation.

FIN ska:

- genom målinriktat kommunikations- och marknadsföringsarbete skapa en tydlig bild av folkhögskolan som skolform och bidra till att rekrytera kursdeltagare;
- arbeta för att folkhögskolan ska vara ett lika väl känt begrepp för allmänheten som högskola, kommunal vuxenutbildning och gymnasieskola;
- vara den självklara kanalen för den samlade informationen om landets folkhögskolor och deras kursutbud;
- ha statens syften med statsbidrag till folkbildningen och de sju verksamhetsområdena som grund;
- marknadsföra folkhögskolan som skolform och dess folkhögskolekurser;

- vägleda och informera presumtiva kursdeltagare och vidareinformatörer;
- kommunicera folkhögskolans kännetecken;
- nätverka med andra utbildningsanordnare, myndigheter och andra relevanta aktörer i omvärlden;
- aktivt anpassa FIN:s kommunikation till medieutvecklingen;
- stödja folkhögskolorna i det egna arbetet med kommunikation, marknadsföring och studie- och yrkesvägledning.

Genomförda insatser

Utvecklingen av en helt ny webbplats har dominerat verksamheten under året. FIN:s webb – www.folkhogskola.nu – har funnits i cirka tio år. För att kunna ha en webbplats i takt med medieutvecklingen var det nödvändigt att göra en nystart från grunden. Webbplatsen har därmed fått ett helt nytt grafiskt uttryck, ny struktur och nya funktioner. Den nya webben administreras med ett nytt publiceringsverktyg och folkhögskolorna gör sina kursinmatningar genom ett nytt administrationsgränssnitt. Samarbetet med andra myndigheter vad gäller nationell utbildningsinformation fortsätter. Folkhögskolornas kurser exponeras därmed även dels på utbildningsportalen www.utbildningsinfo.se, dels på www.arbetsformedlingen.se.

FIN har även tagit fram en ny grafisk profil som präglar webbplats, kataloger och allt övrigt material som FIN producerar.

Under verksamhetsåret har FIN producerat följande trycksaker: Folkhögskolekatalog i 60 000 exemplar, Sommarkurskatalog i 21 000 exemplar, affisch i 7 000 exemplar och fyra informationsblad; ”Studiestöd för folkhögskolestuderande”, ”15 frågor och svar om folkhögskolan”, ”Hur söker man till en folkhögskola?” och ”Folk High Schools in Sweden”. Katalogproduktionsprocessen har dokumenterats och utvecklats som ett led i FIN:s kvalitetsarbete.

Enligt FIN:s treåriga plan för kampanjarbetet genomfördes i mars en affischkampanj på tunnelba-

nor i Stockholm, spårvagnar i Göteborg och bussar i Malmö. Reklamkampanjen är ett komplement till FIN:s återkommande annonseringar i olika media.

FIN har fördelat bidrag till åtta grupperingar av folkhögskolor som stöd för deras medverkan på olika utbildningsmässor. FIN har medverkat vid två konferenser där studie- och yrkesvägledare samlats.

Den årliga informationskonferensen för folkhögskolornas informationsansvariga hölls på Bosöns idrottsfolkhögskola i oktober. Konferensen samlade 118 deltagare. Seminarierna fokuserade på FIN:s nya webbplats, utbildningsportaler, sociala medier, marknadsföringsrätt och Folkhögskolans dag.

FIN medverkade också vid den årliga konferensen i oktober för folkhögskolornas SYV-ansvariga, som i år hölls i Folkbildningsrådets lokaler och hade 45 deltagare. Konferensen innehöll bland annat seminarium i samtalsmetodik samt information om nya antagningsregler till högskola och universitet från Högskoleverket.

FIN har varit stöd åt folkhögskolornas informatorer och vägledare genom tre digitala konferenser på Folkbildningsnätet; FIN-informatörsfrågor, SYV-frågor och Studieekonomifrågor samt genom ett nyhetsbrev till folkhögskolornas informationsansvariga. En referensgrupp med informatorer från fyra folkhögskolor har bildats som stöd för FIN:s informationsarbete.

Folkbildning – Learning for Active Citizenship (FOLAC)

FOLAC är ett medlemsuppdrag som Folkbildningsrådet genomför på uppdrag från folkhögskolornas intresseorganisationer, RIO och SKL, för att främja folkhögskolornas internationella och EU-relaterade arbete. Till stöd för arbetet finns en styrgrupp med företrädare för folkhögskoleorganisationerna. Styrgruppen har sammanträtt fyra gånger under året.

Syftet med FOLAC är att:

- främja folkhögskolornas intressen i ett nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv;
- stimulera och stödja folkhögskolornas deltagande i EU-relaterat och internationellt folkbildningsarbete;
- främja samverkan mellan folkhögskolor inom dessa verksamhetsfält.

Genomförda insatser

För att nå syftena bedrivs arbetet utifrån fem arbetslinjer:

- etablera samarbete/kontakt med viktiga aktörer;
- närvaro och påverkan på viktiga arenor;
- erbjuda folkhögskolorna möjligheter till erfarenhetsutbyte och kunskapsutveckling;
- synliggöra folkhögskolornas internationella arbete;
- bevaka och påverka viktiga politikområden.

FOLAC har under året varit i kontakt med och samarbetat med följande organisationer och myndigheter: Nordiska folkhögskolerådet (NFR), European Association for the Education of Adults (EAEA), International Council for Adult Education (ICAE), Folkbildningsförbundet, Internationella Programkontoret, SFHL, TCO, Forum Syd, Global Utmaning, Concord Sverige, Sida, Development Education Exchange in Europe Project (DEEEP), Föreningen för medborgerlig bildning i Europa, regionala nätverket för lokala myndigheter inom livslångt lärande EARLALL.

FOLAC har medverkat vid fortbildningsdag för folkhögskolorna i Örebro län om internationella frågor, SKL:s höstkurs för styrelseledamöter inom folkhögskolan, ABF Östra Smålands och Oskarshamns folkhögskolas seminarium om erfarenheter av internationella folkhögskoleprojekt, det regionala nätverket inom EU för livslångt lärande EARLALL och dess konferens om folkhögskolan i Sverige, Sida:s nätverk för lärande för hållbar utveckling och EAEA:s konferens om finansiering

av vuxenutbildning inom utvecklingssamarbetet.

Britta Lejon har varit ledamot i EAEA:s styrelse. Sverige har tagit över ordförandeskapet för NFR och företräds av FOLAC och SFHL. Ebbe Andersson från SFHL är ordförande, Britta Lejon styrelseledamot och Mats Ehn sekreterare.

FOLAC har haft kontakt med folkhögskolorna genom lokalt utsedda kontaktpersoner. Under året har de fått 15 nyhetsbrev under rubriken *Meddelande från FOLAC*.

FOLAC har arrangerat fyra nätverksträffar:

- Folkbildning och aktivt medborgarskap i Europa i samarbete med Föreningen för medborgerlig bildning i Europa, 25 deltagare.
- Internationell solidaritet och jämställdhet i samarbete med SFHL på Tollare folkhögskola, 15 deltagare.
- Inspirationsträff om Grundtvigprogrammet i samarbete med Internationella Programkontoret, 20 deltagare.
- Rädda klimatet – genom folkbildning? i samarbete med föreningen Offensiv folkbildning och Lidingö folkhögskola, 120 deltagare.

FOLAC deltog tillsammans med ett antal folkhögskolor med en informationsdisk i den svenska paviljongen under European Development Days (EDD). Åke Larsson, Österlens folkhögskola, representerade FOLAC i ett arrangemang om vuxenutbildningens roll i utvecklingssamarbetet med medverkan från ledande internationella politiker.

FOLAC har gjort en inventering av de enskilda folkhögskolornas kurs- och projektverksamhet med internationell inriktning liksom av deras projekt i Sverige som genomförs med EU-medel. Materialet finns på FOLAC:s webbsida. Där publiceras också kontinuerligt information om olika möjligheter till projektfinansiering.

Tillsammans med 84 folkhögskolor har FOLAC genomfört projektet *Medborgarna och EU* där de deltagande skolorna har uppmärksammat valet till EU-parlamentet och klimatkonferensen i Köpenhamn genom en mångfald av utåtriktade aktiviteter i sina lokalsamhällen. Projektet har använt sig

av webblösningar på ett för folkhögskolorna nytt sätt. Vid höstupptakten av projektet deltog cirka 2 500 lärare och deltagare i ett webbsant seminarium med Naturskyddsföreningens ordförande och Miljödepartementets kanslichef. De lokala aktiviteterna i projektet har uppmärksamats i lokala tidningar och radiokanaler. Ingegerd Akselsson Le Douaron har varit projektledare.

Tillsammans med SFHL och TCO har FOLAC publicerat rapporten *Ungdomsarbetslösheten och folkhögskolorna*. Den visar att de ungdomar som gått på folkhögskola i hög utsträckning fortsätter studera eller har jobb. Rapporten presenterades på ett seminarium med medverkan från ordförandena i SSU och LUF och har uppmärksamats av Ungdomsstyrelsen och i media. Den har legat till grund för möten med statssekreteraren på utbildningsdepartementet och flera riksdagsledamöter.

Folkhögskolorna i Kalmar län har arrangerat en konferens för länets riksdagsledamöter, arbetsförmedlingar, försäkringskassor och skolornas lärare med rapporten som grund.

Inför valet till EU-parlamentet skickade FOLAC en enkät till partiernas kandidater om deras syn på folkbildningens roll i Europa. Svaren publicerades i SFHL:s tidskrift *Folkhögskolan*. Enkäten och projektet *Medborgarna och EU* har följts upp genom ett välkomstbrev till de nyvalda EU-parlamentarikerna.

FOLAC:s arbete har följts upp genom en enkät till skolornas rektorer. Denna enkät ska ligga till grund för den utvärdering av FOLAC som ska genomföras under 2010.

Deltagarnas rättsliga ställning inom folkhögskolans verksamhet

På uppdrag av RIO och SKL har Folkbildningsrådet utrett formerna för hantering av studerandearrättsliga frågor i fortsättningen. Förslaget är överlämnat till RIO och SKL för beslut.

Administration

Administrationsenheten har under året varit ett stöd för det övriga kansliet inom bland annat ekonomi, personal, produktion, konferens, IT och service. Genom flytten 2008 till ändamålsenliga och moderna lokaler har Folkbildningsrådets kunnat förlägga fler konferenser, seminarier och möten i egna lokaler. Under 2009 har det varit drygt 270 möten, kurser och seminarier i lokalerna. Ett arbete har påbörjats med att utveckla det tekniska stödet för att på sikt öka användningen av videokonferenser.

Produktioner

Under 2009 har Folkbildningsrådet producerat följande material:

- Verksamhetsplan 2009.
- Årsredovisning 2008.
- Budgetunderlag 2010–2012.
- Fakta om folkbildning 2009.
- Informationsmaterial Almedalsveckan.
- Fem nycklar till digital framgång, En idéskrift om folkbildningens digitala möjligheter.
- Utvärderingsrapporter:
 - Folkbildning och lokal utveckling på landsbygden.
 - Studiecirkeldeltagare 2008.
 - Folk rörelseanknytningar och marknadsrelationer – Studieförbunden och deras grundorganisationer, medlemsorganisationer och samverkansorganisationer.

Representation, medlems- och partnerskap

Folkbildningsrådet har direkt eller indirekt representerats i följande organ:

- Styrelsen för Längmanska kulturfonden, Britten Månsson-Wallin.
- Tolks- och översättarinstitutets styrelse (TÖI), Anna-Carin Bylund.

- Insynsråd för Internationella Programkontoret, Britten Månsson-Wallin.
- Insynsråd för Centrala studiestödsnämnden, Signild Håkansson, t o m 1 juli 2009.
- Styrgrupp för Global utmaning, Britten Månsson-Wallin.
- Landsbygdsnätverket, Björn Garefelt.
- Svenska Unescorådets samrådsgrupp Utbildning, Björn Garefelt.
- Utbildningsdepartementets referensgrupp för EU-frågor, Björn Garefelt.
- Utbildningsdepartementets EU-programråd, Björn Garefelt.
- Svenska institutet, Visbyprogrammet, Anna-Carin Bylund.
- Internationella programkontoret (IPK), Grundtvig- och Comenius programmen, Anna-Carin Bylund.
- Rådet för folkbildningsfrågor vid Linköpings universitet, Anne-Christine Utterström, Eva Åström.

Kansli

Kansliets organisation, kompetensområden och bemanningsbehov baseras på fastställd verksamhetsplan, regeringens riktlinjer och andra beslut med konsekvenser för kansliet.

Kansliets arbetsinsatser redovisas huvudsakligen inom de olika verksamhetsområdena i årsredovisningen.

Genomförda insatser

Folkbildningsrådet har för 2009 tilldelats nya myndighetsuppgifter. Att göra särskilda insatser avseende flexibelt lärande vid folkhögskolor och studieförbund, att fördela medel till förstärkta folkbildningsinsatser avseende EU samt till jämställdhetsinsatser inom folkbildningen.

Kansliet har förstärkts med en projektledare för att genomföra uppdraget att göra insatser avseende

flexibelt lärande medan de övriga uppdragen har genomförts med befintlig personal.

Folkbildningsrådets kansli startade 2008 sitt kvalitetsarbete och gemensamma kvalitetsaspekter i detta arbete var kommunikation, administration och legitimitet. Kvalitetsaspekterna var desamma under 2009.

2009 har följande områden behandlats i det interna kvalitetsarbetet: den nationella kvalitetsredovisningen, hantering av styrelsehandlingar, information om bidragskriterier samt processen om återkrav, webbplatsen, konferensverksamheten och Folkbildningsnätet.

Tre interna kansligrupper med speciella uppdrag har verkat under året – för jämställdhetsarbetet, för kompetensutveckling samt för hälso- och arbetsmiljöarbetet. Jämställdhetsperspektivet har beaktats vid rekrytering av nya medarbetare och i utvecklingen av lönesättning och anställningsvillkor.

En lönekartläggning i enlighet med jämställdhetsplanen har genomförts under 2009.

Kompetensutvecklingsgruppen har lämnat förslag till gemensam kompetensutveckling på kansliet. Under 2009 har de gemensamma områdena för kompetensutveckling varit EU kunskap med fokus på parlamentsvalet och Sveriges ordförandeskap. Kompetensområdet har huvudsakligen behandlats i seminarieform och genom studiebesök.

Folkbildningsrådet är, som ett resultat av hälsoarbetet, fortsatt hälsodiplomerat genom Korpen.

Personal

Folkbildningsrådets kansli har under 2009 haft motsvarande 16,65 (16,9 under 2008) årsanställda inom myndighetsuppdraget, varav tre tjänster som även ger service till RIO och till det övriga kansliet.

För det särskilda regeringsuppdraget flexibelt lärande har en projektledare varit anställd på 60 procent.

Folkhögskolornas informationstjänst (FIN) har haft fyra årsanställda. FIN:s verksamhet är finansierad av folkhögskolorna.

Folkbildningsnätet har haft två årsanställda, en administratör samt en ansvarig för arbetet med resurssidorna. Folkbildningsnätets verksamhet är finansierad av folkhögskolorna och studieförbunden.

FOLAC har haft en deltidsanställd, 60 procent, samt en arvoderad ordförande på 60 procent. FOLAC:s verksamhet är finansierad av folkhögskolorna.

Könsfördelningen bland de anställda var under 2009 motsvarande 14,25 heltidstjänster för kvinnor (15,6 under 2008) och 9,6 heltidstjänster för män (8,4 under 2008). Genomsnittsåldern bland de anställda under 2009 var 46,1 år för kvinnorna och 52,4 år för männen. Personalomsättningen var tolv procent (fyra procent 2008).

Kanslipersonalens sjukfrånvaro under 2009 i relation till totalt antal arbetade timmar var 1,7 procent (2,3 procent 2008).

Folkbildningsrådets kansli

Ledning

Britten Månsson-Wallin, generalsekreterare.
Björn Garefelt, omvärldsbevakning.
Bo Sundqvist, folkbildningspolitiska frågor.
Annika af Trolle, kommunikation.

Enheten för administration

Lotta Ragelius, personalfrågor.
Ingrid Brundin, produktioner.
Annika Blom, mötes- och konferensadministration
Robin Forsberg, kontorsservice och IT, fr o m 4 maj.
Karin Friborg, service, t o m 13 mars.
Linda Lindqvist, ekonomiadministration tjänstledig fr o m 30 maj.
Mikalea Smedberg, ekonomiadministration, vikarie fr o m 11 maj.

Enheten för bidragsfördelning

Anna-Carin Bylund, statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.

Signild Håkansson, statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.

Ulrika Knutsson, statsbidrag flexibelt lärande, fr o m 17 augusti.

Paul Norén, ekonomi.

Enheten för verksamhetsuppföljning och kvalitetsarbete

Anne-Christine Utterström, verksamhetsuppföljning och kvalitetsarbete.

Gunnar Falkeby, uppföljning – ekonomi.

Carmela Guida, uppföljning – kvalitet.

Tomas Östlund, verksamhetsuppföljning – statistik.

Nationell utvärdering

Jan-Eric Degerblad, t o m 15 maj.

Eva Åström, fr o m 1 juni.

Särskilda regeringsuppdrag

Anna Nilsson, projektledare Digitala klyftan, t o m 28 februari.

Folkbildningsnätet (FBN)

Lars-Göran Karlsson, redaktör resurssidorna.

Ronny Schueler, nätadministratör.

Folkhögskolornas informationstjänst (FIN)

Agneta Wallin, studie- och yrkesvägledare ansvarig för FIN.

Carina Lindblad, informationsassistent, t o m 30 april.

Sandra Löfstedt, administratör fr o m 4 maj.

Fredrik Olén, informatör fr o m 2 mars.

Ylva Werlinder, informatör.

Folkbildning – Learning for Active Citizenship (FOLAC)

Mats Ehn, handläggare.

Folkbildningsrådets årsredovisning för 2009

Organisationsnummer 802015-8690

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Folkbildningsrådets syfte och ändamål

Folkbildningsrådet är en ideell förening med Folkbildningsförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation (RIO) som medlemmar. Folkbildningsrådet har enligt stadgarna till uppgift att för medlemmarnas räkning fullgöra det som regering och riksdag kräver för att statsbidrag ska utgå till den verksamhet som bedrivs av studieförbund och folkhögskolor.

Folkbildningsrådet svarar vidare för de uppgifter som medlemmarna uppdragit åt rådet att handlägga.

Folkbildningsrådets verksamhet

Folkbildningsrådet har av sina medlemmar givits uppgifterna att:

- svara för drift och utveckling av Folkbildningsnätet.

Av RIO och SKL har rådet fått i uppdrag att:

- svara för centrala informationsinsatser om folkhögskolornas kursutbud via Folkhögskolornas informationstjänst (FIN);
- främja folkhögskolornas internationella och EU-relaterade arbete utifrån folkhögskolornas behov i uppdraget Folkbildning – Learning for Active Citizenship (FOLAC);

- ta fram en modell för deltagarnas rättsliga ställning inom folkhögskolans verksamhet.

Staten har anförtrott Folkbildningsrådet myndighetsuppgifter i *Förordning (1991:977) om statsbidrag till folkbildning*. Vidare ger regeringen årliga riktlinjer till Folkbildningsrådet.

Myndighetsuppdraget omfattar att Folkbildningsrådet har

- att företräda staten i förhållande till folkbildningen;
- att besluta om vilka studieförbund och folkhögskolor som ska få statsbidrag;
- att fördela statsbidraget mellan dessa;
- att lämna årsredovisning och budgetunderlag till regeringen enligt gällande föreskrifter;
- att kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten i förhållande till de syften och villkor som föreskrivits för statsbidraget;
- att redovisa hur statsbidraget bidragit till att folkbildningens syften har uppnåtts;
- att i enlighet med regeringens riktlinjer lämna rapporter och resultatredovisning av folkbildningens verksamhet till regeringen;
- att återkalla statsbidrag som betalats ut till ett studieförbund eller en folkhögskola i det fall verksamheten inte är förenlig med statens syften med statsbidraget;
- att med utgångspunkt i rådets kvalitetsarbete göra mer långsiktiga bedömningar av existerande verksamheters livskraft i förhållande till behovet av att skapa utrymme för nya verk-

samheter och att ge nya grupper möjligheter att bedriva statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet.

Genom sitt myndighetsuppdrag svarar Folkbildningsrådet för folkbildningspolitisk bevakning i ett svenskt, nordiskt och internationellt perspektiv. Vidare har rådet en uppgift i att informera riksdagen, regeringen, myndigheter, andra organisationer, folkbildningens anordnare samt allmänheten om folkbildningens verksamhet och utveckling. Dessutom ska rådet upprätthålla kontinuerliga kontakter med andra samhällssektorer av betydelse för folkbildningen.

Resultat och ställning

Kommentarer till resultatutvecklingen

Folkbildningsrådets verksamhet är till största delen finansierad genom medel ur folkbildningsanslaget. Folkbildningsrådets medlemmar fastställer uttagets storlek vid representantskapets årliga höstmöte.

Därutöver sker en mindre finansiering via försäljning av tjänster och uthyrning av lokaler.

Folkbildningsrådet ska inom budgeten och på ett kostnadseffektivt sätt genomföra verksamheten i enlighet med verksamhetsplanen.

Årets ekonomiska resultat före ränteintäkter är 1 245 tkr. Budgeten för 2009 var underbalanserad med 250 tkr. Resultatet förklaras av styrelsens medel till förfogande som ej helt har ianspråktagits (200 tkr) och uppföljnings och utvärderingsprojekt som ej avslutats under året (900 tkr).

Vidare har budgeten underskridits för medlemsuppdraget Folkbildningsnätet med 279 tkr då kostnaderna för uppgradering av konferenssystemet senarelagts. Budgeten för Folkhögskolornas informationstjänst har överskridits med 40 tkr, vilket finansieras via ändamålsavsatta medel.

Flerårsöversikt

Kostnaderna för Folkbildningsrådets myndighets- och medlemsuppdrag samt resultatet av verksam-

heten och tillkommande ränteintäkter under de fem senaste åren:

Belopp (mkr)	2009	2008	2007	2006	2005
Folkbildningsrådets myndighetsuppdrag	23,7	23,4	22,3	17,5	15,7
Regeringsuppdrag	0,4	3,4	2,5		2,3
Medlemsuppdrag			2,8	0,2	0,3
Jobb- och utvecklingsgarantin (uppföljn o adm)		0,1	2,3	2,1	
Flexibelt lärande	3,5				
Folkbildningsnätet	5,0	4,7	3,4	2,6	2,5
Folkhögskolornas informationstjänst	7,2	6,6	6,8	6,2	6,2
Folkbildning – Learning for Active Citizenship	1,0	1,0	1,0		
Resultat verksamhet	1,2	0,7	5,0	0,6	0,5
Resultat ränteintäkter	0,2	0,4	0,2	0,3	0,1

Eget kapital

Det egna kapitalet är indelat i balanserat kapital, resultatutjämningsreserv, ändamålsbestämda medel och årets resultat.

Representantskapsmötet har tidigare fastställt en ekonomisk långtidsplan för Folkbildningsrådet. Sammanfattningsvis innebär det att eventuella överskottsmedel läggs i en resultatutjämningsreserv för att kapa budgettoppar.

2009 års representantskap avsatte 250 tkr till resultatutjämningsreserven och 250 tkr till det balanserade kapitalet, vilka därefter uppgår till 3,5 mkr respektive 4,6 mkr.

För genomförande av beslutade utvärderingsinsatser samt för FIN:s och Folkbildningsnätets verksamhet avsattes 2,2 mkr. Samtidigt upplöstes representantskapet 1,6 mkr av de ändamålsavsatta medlen, en nettoökning med 0,6 mkr och därmed finns totalt 5,5 mkr avsatta för dessa ändamål.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Verksamheten har som huvuduppgift att fördela de statliga bidragen till studieförbund och folkhögskolor. Folkbildningsrådet rekvrerar kvartalsvis

statsanslaget via Kammarkollegiet. Folkbildningsrådet överför bidragen till studieförbunden samma dag som de disponeras av rådet. Utbetalningen till folkhögskolorna sker oftast en dag senare, vilket ger ränteintäkter som tillskjuts folkhögskolornas statsbidrag efterföljande verksamhetsår. Med hänsyn till de övriga bidrag som Folkbildningsrådet disponerat har varje utbetalningstillfälle i genomsnitt omfattat cirka 781 mkr (770 mkr år 2008). Pris- och löneomräkningen för folkbildningsanslaget var 1,65 procent eller cirka 51 mkr. Föregående år var motsvarande omräkning 0,77 procent.

Folkbildningsrådet har under året återtagit 114 tkr i statsbidrag från en folkhögskola avseende tidigare budgetår. Dessa medel har tillförts folkhögskolornas förstärkningsbidrag 2009.

Vidare fördelade Folkbildningsrådet på uppdrag av regeringen 2,5 mkr under 2009 för jämställdhetsinsatser samt fem mkr för folkbildningsinsatser avseende EU.

Förvaltning och organisation

Folkbildningsrådets beslutande organ utgörs av representantskapet och styrelsen.

Representantskapet, som är Folkbildningsrådets högsta beslutande organ, består av tio ombud för Folkbildningsförbundet, fem ombud för SKL och fem ombud för RIO. Representantskapet behandlar styrelsens och revisorernas berättelser och beslutar om ansvarsfrihet samt fastställer Folkbildningsrådets uttag ur folkbildningsanslaget för finansieringen av rådets verksamhet. Vidare väljer representantskapet vartannat år ordförande samt utser styrelse och revisorer.

Styrelsen består av ordförande jämte åtta ordinarie ledamöter samt en personalrepresentant. RIO, Folkbildningsförbundet samt SKL utser därutöver en adjungerade ledamot vardera. Åtta styrelsesammanträden har genomförts under året. Styrelsen har under året haft stöd av fem berednings- och två referensgrupper samt tre styrgrupper – en grupp för varje medlemsuppdrag. Vidare finns en expertgrupp för den nationella utvärderingen.

Samspelet med rådets medlemmar sker i form av adjungering av ledamöter till styrelsen samt representation i berednings- och referensgrupper. Enligt stadgarna ska särskilda samråd genomföras kring frågor som är av mer övergripande och principiell karaktär. Hit hör frågor om verksamhetsplan och budgetram för Folkbildningsrådet samt förslag på budgetunderlag till regeringen. Under året har ett samråd hållits.

En gemensam styrelsekonferens har genomförts där Folkbildningsrådets styrelse och medlemsorganisationernas styrelser deltog. SKL representerades i annan ordning.

Medlemmarna nominerar vardera en revisor. En av dessa ska vara auktoriserad revisor.

För genomförande av verksamheten är ett kansli inrättat. Kansliet har under 2009 haft personal motsvarande 16,9 årsanställda inom myndighetsuppdraget, varav tre tjänster som även ger service till RIO och till det övriga kansliet. Folkhögskolornas informationstjänst (FIN) har haft 3,8 årsanställda. FIN:s verksamhet är finansierad av folkhögskolorna. Folkbildningsnätet har haft två årsanställda, en administratör samt en ansvarig för arbetet med resurssidorna. Folkbildningsnätets verksamhet är finansierad av folkhögskolorna och studieförbunden. FOLAC har haft en deltidsanställd, 60 procent, samt en arvoderad ordförande på 60 procent. FOLAC:s verksamhet är finansierad av folkhögskolorna.

En generalsekreterare leder arbetet på kansliet och ansvarar för att styrelsens beslut verkställs.

Dispositionsförslag

Styrelsen föreslår att för den verksamhet som slutförts under 2009, och för vilka medel finns avsatta, upplösa 1 319 tkr. Vidare föreslår styrelsen att 1 465 tkr avsätts för den utvärderingsverksamhet som budgeterats men ej slutförts 2009 samt att Folkbildningsnätets överskott, 279 tkr, ändamålsavsätts för dessa verksamheter. Det innebär att de ändamålsavsatta medlen kommer att uppgå till 5 950 tkr.

Resultatutjämningsreserven föreslås stärkas med 150 tkr samt det balanserade egna kapitalet med 107 tkr.

Vidare föreslår styrelsen att resterande 749 tkr fördelas enligt gällande fördelningsnyckel till studieförbunden och folkhögskolorna.

Till representantskapets förfogande utöver eget kapital och resultatutjämningsreserv:

Ändamålsbestämda medel under eget kapital	5 525 tkr
Årets resultat	1 431 tkr
Summa	6 956 tkr

Styrelsen föreslår att medlen disponeras enligt följande:

Ändamålsavsättning för budgeterad ej slutförd verksamhet

FIN	436 tkr	
FBN	727 tkr	
Utvärderingar enligt plan	3 685 tkr	
Flexibelt lärande	1 102 tkr	5 950 tkr
Resultatutjämningsreserv		150 tkr
Eget kapital		107 tkr
Studieförbunden		381 tkr
Folkhögskolorna		368 tkr
Summa		6 956 tkr

Resultaträkning (tkr)

	Not	2009	2008
Transfereringar			
Statens anslag 14:1 Bidrag till folkbildningen		3 165 909	3 106 582
Övriga statliga anslag	1	7 500	2 500
Summa anslag		3 173 409	3 109 082
Statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor	2	-3 117 817	-3 067 447
Bidrag för jämställdhets- och EU-insatser	1	-7 500	-2 500
Summa bidrag		-3 125 317	-3 069 947
Saldo före egen verksamhet	3	48 092	39 135
Kostnader för egen verksamhet			
Folkbildningsrådet	4	-31 136	-26 132
Folkbildningsnätet	5	-4 971	-4 651
Folkhögskolornas informationstjänst	6	-7 240	-6 609
Folkbildning – Learning for Active Citizenship	7	-1 000	-1 000
Studeranderättsliga frågorna inom folkhögskolan	8	-2 500	
Saldo före externfinansierad verksamhet		1 245	743
Externfinansierad verksamhet			
Intäkter	9		167
Kostnader			-167
Saldo före ränteintäkter		1 245	743
Ränteintäkter		881	2 005
Fördelade räntemedel	10	-695	-1 585
Årets resultat		1 431	1 163

Balansräkning (tkr)

	Not	2009-12-31	2008-12-31
Tillgångar			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Maskiner och inventarier	11	103	195
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Kortfristiga fordringar	12	527	428
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	1 155	1 006
Kassa och bank		35 330	28 152
Summa tillgångar		37 115	29 781
Eget kapital och skulder			
EGET KAPITAL			
Balanserat kapital	14	4 587	4 337
Resultatutjämningsreserv		3 450	3 200
Ändamålsbestämda medel		5 525	4 862
Årets resultat		1 431	1 163
		14 993	13 562
AVSÄTTNINGAR			
	15	626	626
KORTFRISTIGA SKULDER			
Skulder avseende statsanslag	16	12 178	3 606
Skulder avseende IT-anslag	17	3 734	3 734
Räntemedel	18	1 532	3 290
Leverantörsskulder		1 599	1 402
Övriga kortfristiga skulder		557	384
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	1 896	3 177
Summa eget kapital och skulder		37 115	29 781
Ställda panter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen. Det innebär bland annat att reserveringar och avsättningar för verksamhet som är budgeterad men ej slutförd sker i samband med disposition av överskottsmedel. Sådan avsättning sker till ändamålsbestämda medel under det egna kapitalet genom representantskapets beslut.

Not 1. Övriga statliga anslag	2009	2008
Intäkter		
Medel för jämställdhetsinsatser (Anslag 3:1 post 12)	2 500	2 500
Medel förstärkta folkbildningsinsatser avseende EU (Anslag 9:1 post 4)	5 000	
	7 500	2 500
Kostnader		
Bidrag till studieförbunds och folkhögskolors jämställdhetsprojekt samt spridningsinsatser	2 500	2 500
Bidrag till studieförbunds och folkhögskolors EU-projekt samt spridningsinsatser	5 000	
	7 500	2 500

Not 2. Statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor	2009	2008
Allmänt bidrag, studieförbund	1 589 650	1 562 722
Allmänt bidrag, folkhögskolor ¹	1 528 167	1 504 725
	3 117 817	3 067 447

¹ Inklusive de specifika medlemsuppdragen till FBR från folkhögskolorna är bidraget 1 539 772 tkr (2009) respektive 1 513 690 tkr (2008).

Not 3. Saldo före egen verksamhet	2009	2008
<i>Uttag ur folkbildningsbidraget för finansiering av:</i>		
Folkbildningsrådets myndighetsuppdrag	23 950	23 950
Flexibelt lärande inom folkbildningen	8 192	
Regeringens särskilda uppdrag till Folkbildningsrådet		2 000
Folkbildningsnätet	4 345	4 220
<i>Uttag ur folkhögskolornas andel av folkbildningsbidraget för finansiering av:</i>		
Folkhögskolornas informationstjänst	7 200	7 085
Folkbildningsnätet	905	880
Folkbildning – Learning for Active Citizenship	1 000	1 000
Studeranderättsliga frågor	2 500	
	48 092	39 135

Not 4. Folkbildningsrådet	2009		2008
	Utfall	Budget	Utfall
Intäkter myndighetsuppdrag			
Sålda tjänster	1 029	950	773
Upplösning reserverade medel	101	250	
	1 130	1 200	773
Kostnader myndighetsuppdrag			
Beslutande och beredande organ och till styrelsen förfogande	3 884	4 225	3 548
Folkbildningspolitik och omvärldsbevakning	2 472	2 575	2 152
Verksamhetsuppföljning och kvalitetsarbete	6 137	6 350	6 072
Bidragsfördelning	2 343	2 500	2 676
Nationell utvärdering	2 877	3 750	2 800
Kommunikation	2 406	2 400	2 431
Kansli (ledning och administration)	3 557	3 725	3 716
	23 676	25 525	23 395
Kostnader - intäkter	22 546	24 325	22 622
För konferensverksamhet vidarefakturerade kostnader ingår	391		694
Kostnader regeringsuppdrag			
Studeranderättsliga frågor			173
Digitala klyftan	398		2 754
Hållbar utveckling – internationell solidaritet			469
	398		3 396
Kostnader Flexibelt lärande inom folkbildningen			
Bidrag lokal och regional utveckling samt utvärdering	3 148	4 694	
Fortbildning, nätverk och kunskapsbildning	21	2 200	
Stöd till utveckling av Folkbildningsnätet	39	1 600	
Kansli (beredning och uppföljning)	249	800	
Reserverat för slutförande av projekten	4 735		
	8 192	9 294	
Folkhögskoleutbildningar inom aktivitets samt jobb- och utvecklingsgarantin			
Kostnader för administration och uppföljning			114
SUMMA Not 4	31 136	33 619	26 132

Not 5. Folkbildningsnätet	2009		2008
	Utfall	Budget	Utfall
Intäkter			
Utvecklingsbidrag från CFL			854
Upplösning reserverade medel			411
			1 265
Kostnader konferenssystem och resurssidor			
Drift	3 058	3 250	2 938
Kansli, kontor och personal	1 913	2 000	1 713
Utveckling			854
Utvärdering			411
	4 971	5 250	5 916
Kostnader - intäkter	4 971	5 250	4 651

Not 6. Folkhögskolornas informationstjänst	2009		2008
	Utfall	Budget	Utfall
Information	3 836	3 525	3 278
Kansli, kontor och personal	3 404	3 675	3 331
	7 240	7 200	6 609
För konferensverksamhet vidarefakturerade kostnader ingår	349		171

Not 7. Folkbildning – Learning for Active Citizenship	2009		2008
	Utfall	Budget	Utfall
Intäkter – Upplösning reserverade medel	665	1 075	418
Kostnader			
Kansli, kontor och personal	1 331	1 500	1 151
Uppföljning, medlemsavgifter	150	210	205
Information	184	365	62
	1 665	2 075	1 418
Kostnader - intäkter	1 000	1 000	1 000
För konferensverksamhet vidarefakturerade kostnader ingår	2		4

Not 8. Studeranderättsliga frågorna inom folkhögskolan	2009	2008
Utredningsarbete av RIO och SKL	361	
Reserverat för genomförande 2010	2 139	
	2 500	

Not 9. Externfinansierad verksamhet	2009	2008
Intäkter CFL		167
Kostnader för Digitala studiematerial		-167

Not 10. Fördelade räntemedel till:	2009	2008
Folkhögskolans verksamhet	494	1 231
Studieförbundens verksamhet	201	59
IT-verksamhet		295
	695	1 585

Räntemedlen har beräknats utifrån respektive verksamhets genomsnittliga inestående anslag varje månad.

Not 11. Maskiner och inventarier	2009	2008
Ingående anskaffningsvärde	1 146	2 158
Utrangerat under året	-15	-1 114
Inköp under året	103	102
<i>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</i>	<i>1 234</i>	<i>1 146</i>
Ingående avskrivningar	-951	-1 827
Utrangerat under året	15	1 107
Årets avskrivningar	-195	-231
<i>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</i>	<i>-1 131</i>	<i>-951</i>
Utgående värde	103	195

Maskiner och inventarier avskrivs på tre år.
Datorer som används som utvecklingsverktyg avskrivs vid inköp.

Not 12. Kortfristiga fordringar	2009	2008
<i>(upptagna till det belopp som efter individuell prövning förväntas bli betalt)</i>		
Kundfordringar samt övriga mindre fordringar	510	144
Fordran statsbidrag (återkrav)	17	284
	527	428

Not 13. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2009	2008
Hyror lokaler och maskiner	761	815
Telefonabonnemang, datalicenser och serverutrymme	43	41
Premie- och årsavgifter	171	103
Övriga förutbetalda kostnader	180	47
	1 155	1 006

Not 14. Eget kapital fastställt av representantskapet 22 april 2009

	Ändamålsbestämda medel					Resultat 2008	Resultat- utjämnings- reserv	Balanserat kapital	Summa	
	Utvärde- ringsplan	FBN	FIN	Slutrapport AMS	Regerings- uppdrag					Summa
Ingående balans 1 jan 2009	1 800			200	2 862	4 862	1 163	3 200	4 337	13 562
Beslut 22 april										
Avsatt	1 300	449	476			2 225		250	250	2 725
Upplöst				-200	-1 362	-1 562	-1 163			-2 725
Utgående balans 31 dec 2009	3 100	449	476	0	1 500	5 525	0	3 450	4 587	13 562

Not 15. Avsättningar av SPP-allokerade medel

	2009	2008
Ingående värde	626	626
Använda medel för kompetensutveckling		
Utgående värde	626	626

Reserverade medel för kompetensutveckling av och pensionslösningar för kanslipersonal.

Not 16. Skulder avseende statsanslag

	2009	2008
Ej fördelat, folkhögskolor och studieförbund	1 224	804
Reserverat för studeranderätten och FOLAC (fnsk)	3 084	970
Reserverade medel för jämställdhets- och EU-insatser	1 839	637
Försöksverksamhet och utvecklingsarbete vid fnsk	1 195	1 195
Reserverat för Flexibelt lärande och dialogarbetet inom ideella sektorn	4 836	
	12 178	3 606

Not 17. Skulder avseende IT-anslag

	2009	2008
CFL (Folkbildningsnätet och IT-projekt)	3 734	3 734

Not 18. Räntemedel

	2009	2008
Ingående saldo 1 jan	3 290	2 422
Andel av ränteintäkter under verksamhetsåret	882	2 005
Fördelat under verksamhetsåret	-2 640	-1 137
Utgående saldo 31 dec	1 532	3 290

Not 19. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2009	2008
Löner, sociala avgifter och löneskatter	945	1 124
Avtalade statistikbearbetningar, utvärderings- och IT-uppdrag	848	1 135
Beräknat upparbetat revisionsarvode	56	69
Övriga diverse upplupna kostnader	47	849
	1 896	3 177

Personaluppgifter

	2009	2008
Medeltal antal anställda FBR, FIN, FBN och FOLAC (2008 inkl regeringsuppdrag)		
Kvinnor	14,3	15,6
Män	9,6	8,4
	23,9	24,0
Löner och arvoden		
Arvoden till ordinarie och adjungerade styrelseledamöter	226	239
Arvoden till ledamöter i berednings- och referensgrupper	410	334
Lön/arvode till uppdragstagare	212	176
Lön anställda FBR, FIN, FBN, FOLAC och regeringsuppdragen	11 316	11 089
	12 164	11 838
Sociala avgifter enligt lag och avtal	3 860	3 884
Pensionskostnader för anställda	1 861	1 654
Pensionspremier betalas ej för förtroendevalda.		

Sjukfrånvaro

Den sammanlagda sjukfrånvaron under året är 801 timmar (624 timmar för kvinnor och 177 timmar för män). Föregående år var sjukfrånvaron 1 066 timmar (957 timmar för kvinnor och 109 timmar för män). Ingen långtids-sjukfrånvaro under året. Sammanlagd ordinarie arbetstid är 47 711 timmar (29 237 timmar för kvinnor och 18 474 timmar för män). Föregående år var ordinarie arbetstid 46 471 timmar (30 285 timmar för kvinnor och 16 186 timmar för män).

Sjukfrånvaron i relation till totalt antal arbetade timmar är 1,7 procent (2,1 procent för kvinnor och 1,0 procent för män). Motsvarande värden för föregående år var 2,3 procent (3,2 procent för kvinnor och 0,7 procent för män).

Anställningsvillkor

Generalsekreterarens anställningsvillkor följer avtal om allmänna bestämmelser för tjänstemän upprättat mellan Unionen och Arbetsgivaralliansen med undantag av arbetsgivarens uppsägningstid, som är 24 månader.

Stockholm 17 februari 2010

Torsten Friberg
ordförande

Eva Arvidsson

Jan-Sture Karlsson

Birgitta Lanér

Marie Linder

Thomas Strand

Gustav Wennberg

Sverker Ågren

Anna-Britta Åkerlind

Tomas Östlund
personalrepresentant

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare

Vår revisionsberättelse har avgivits 19 februari 2010

Ann-Christin Holgersson

Anders Larsson

Mats Blomgren
auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till representantskapet i Folkbildningsrådet Org nr 802015-8690

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning i Folkbildningsrådet för år 2009. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsmed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsbokslutet inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla upp-

skattningar som styrelsen gjort när den upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot har handlat i strid med årsredovisningslagen eller föreningens stadgar. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning i enlighet med god redovisningsmed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Styrelsens ledamöter har enligt vår bedömning inte handlat i strid med föreningens stadgar.

Vi tillstyrker att representantskapet beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 19 februari 2010

Ann-Christin Holgersson

Anders Larsson

Mats Blomgren
Auktoriserad revisor
Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Bilagor

Fördelning av statsbidrag till de nio studieförbunden (kr)

Studieförbund	Grund	Kultur	Förstärkning funk nedsättn.	Förstärkning invandrade	Verksamhet	Summa ¹
Arbetarnas Bildningsförbund	284 288 100	39 328 600	37 250 200	24 452 100	79 986 200	465 305 200
Studieförbundet Bilda	58 485 400	18 061 800	7 998 600	2 874 000	13 959 100	101 378 900
Folkuniversitetet	65 178 000	13 884 900	6 783 600	4 812 700	18 235 600	108 894 800
Studieförbundet Ibn Rushd ²	9 910 000					9 910 000
Studieförbundet Medborgarskolan	75 474 000	11 023 800	2 600 000	3 494 800	27 167 700	119 760 300
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet	56 724 000	9 640 500	5 360 300	5 936 900	20 013 300	97 675 000
Sensus Studieförbund	106 515 600	23 867 100	8 167 700	3 280 800	26 157 100	167 988 300
Studieförbundet	124 553 100	21 979 700	7 381 300	10 420 400	43 349 300	207 683 800
Studieförbundet Vuxenskolan	175 425 800	19 987 600	50 677 500	7 837 900	55 124 900	309 053 700
Summa	956 554 000	157 774 000	126 219 200	63 109 600	283 993 200	1 587 650 000
<i>Bidrag för administrativt stöd</i>						
Kulturens bildningsverksamhet	2 000 000					2 000 000

1 589 650 000

1. Folkbildningsrådet har på uppdrag av studieförbunden genomfört en administrativ avgiftsoverföring med 8,7 mkr från statsbidragsutbetalningarna till intresseorganisationen Folkbildningsförbundet. Respektive studieförbund erlägger en avgift i relation till sin andel av statsbidraget. Studieförbunden ska redovisa den administrativa överföringen som en kostnad medan Folkbildningsförbundet redovisar den som en intäkt från medlemmarna.

En motsvarande överföring har gjorts med 4,4 mkr från de sex studieförbund som samverkar i det gemensamma dataarbetet (GUSTAV).

2. Studieförbundet Ibn Rushds statsbidrag fördelas i särskild ordning under en infasningsperiod. Det är orsaken till att det endast redovisas som grundbidrag.

Fördelning av räntemedel till de nio studieförbunden (kr)

Arbetarnas Bildningsförbund	17 200
Bilda Studieförbundet	3 800
Folkuniversitetet	4 000
Studieförbundet Ibn Rushd	400
Studieförbundet Medborgarskolan	4 400
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet	3 600
Sensus Studieförbund	6 200
Studiefrämjandet	7 700
Studieförbundet Vuxenskolan	11 500
Summa	58 800

Fördelning av statsbidrag till de 148 folkhögskolorna (kr)

Folkhögskola	Bas	Utveckling o profilering	Kvalitetsutveckling	Volym	Grundschablon	Extra förstärkning	Summa
Albin	500 000	300 000	100 000	5 166 000	104 400		6 170 400
Alma	500 000	300 000	100 000	5 915 100	212 200	101 200	7 128 500
Arbetarrörelsen	500 000	300 000	100 000	6 842 100	465 000	689 200	8 896 300
Axevalla	500 000	300 000	100 000	7 076 000	433 900	255 300	8 665 200
Bergslagen	500 000	300 000	100 000	6 027 000	292 800		7 219 800
Billströmska	500 000	300 000	100 000	7 084 600	404 300	45 400	8 434 300
Birka	500 000	300 000	100 000	10 179 900	269 700	319 500	11 669 100
Birkagården	500 000	300 000	100 000	12 623 700	458 400	340 600	14 322 700
Blekinge län	500 000	300 000	100 000	7 436 200	116 600		8 452 800
Bollnäs	500 000	300 000	100 000	10 881 600	476 000		12 257 600
Bona	500 000	300 000	100 000	7 014 300	524 800	401 000	8 840 100
Bosön	500 000	300 000	100 000	10 408 100	209 000	24 700	11 541 800
Botkyrka	500 000	300 000	100 000	5 166 000	634 600	237 700	6 938 300
Braheskolan	500 000	300 000	100 000	11 741 200			12 641 200
Brunnsvik	500 000	300 000	100 000	11 689 500	280 500	642 100	13 512 100
Bäckedal	500 000	300 000	100 000	3 996 500	42 400		4 938 900
Dalkarlså	500 000	300 000	100 000	5 451 600	386 100	424 800	7 162 500
Dalsland	500 000	300 000	100 000	7 408 900	235 000	464 200	9 008 100
Edelvik	500 000	300 000	100 000	5 768 700	371 700	703 800	7 744 200
Eskilstuna	500 000	300 000	100 000	9 880 000	554 700	403 300	11 738 000
Eslöv	500 000	300 000	100 000	9 383 500	475 300	349 800	11 108 600
Fellingsbro	500 000	300 000	100 000	10 611 800	680 600	2 003 000	14 195 400
FIA-Angered	500 000	300 000	100 000	5 166 000	607 800		6 673 800
Finska	500 000	300 000	100 000	5 566 400	943 500		7 409 900
Fornby	500 000	300 000	100 000	8 664 500	207 000	438 700	10 210 200
Forsa	500 000	300 000	100 000	7 586 800	283 500	763 700	9 534 000
Framnäs	500 000	300 000	100 000	10 030 700	425 100	1 944 200	13 300 000
Fridhem	500 000	300 000	100 000	12 546 200	962 600		14 408 800
Fristad	500 000	300 000	100 000	8 449 300	986 100	2 052 000	12 387 400
Furuboda	500 000	300 000	100 000	5 166 000	612 500	4 503 700	11 182 200
Färnebo	500 000	300 000	100 000	5 648 200	49 700		6 597 900
Gamleby	500 000	300 000	100 000	8 340 200	394 000	451 600	10 085 800
Geijerskolan	500 000	300 000	100 000	5 818 900	96 500		6 815 400
Geijerskolan (påbyggnadsutb)				3 013 500			3 013 500
Glimåkra	500 000	300 000	100 000	9 578 600	626 500	952 600	12 057 700
Glokala	500 000	300 000	100 000	5 022 500	294 700		6 217 200
Gotland	500 000	300 000	100 000	8 743 500	219 300	211 600	10 074 400
Grebbestad	500 000	300 000	100 000	5 709 900	134 300	132 300	6 876 500
Grimslöv	500 000	300 000	100 000	6 890 900	117 100		7 908 000

Folkhögskola	Bas	Utveckling o profilering	Kvalitets- utveckling	Volym	Grund- schablon	Extra för- stärkning	Summa
Göteborg	500 000	300 000	100 000	13 186 200	1 250 000	2 632 100	17 968 300
Göteborg (Agnesberg)		200 000		2 870 000	392 000		3 462 000
Hagaberg	500 000	300 000	100 000	9 516 900	607 600	390 100	11 414 600
Hampräs	500 000	300 000	100 000	6 179 100	265 600	519 200	7 863 900
Helliden	500 000	300 000	100 000	6 744 500	267 500	379 300	8 291 300
Helsjön	500 000	300 000	100 000	6 758 900	219 500	40 700	7 919 100
Hjo	500 000	300 000	100 000	8 071 900	548 600	989 200	10 509 700
Hjälpared	500 000	300 000	100 000	8 456 500	433 900	583 300	10 373 700
Hola	500 000	300 000	100 000	7 364 400	254 600	262 200	8 781 200
Hvilan	500 000	300 000	100 000	10 070 800	639 200		11 610 000
HylliePark	500 000	300 000	100 000	5 166 000	271 000		6 337 000
Hålland	500 000	300 000	100 000	8 007 300	177 900		9 085 200
Hällefors	500 000	300 000	100 000	5 097 100	268 500	342 100	6 607 700
Härnösand	500 000	300 000	100 000	11 891 800	696 800	1 711 000	15 199 600
Hästsporten	500 000	300 000	100 000	5 992 600	144 300		7 036 900
Högalid	500 000	300 000	100 000	7 381 600	450 100	619 300	9 351 000
Ingesund	500 000	300 000	100 000	8 413 400	415 300	445 100	10 173 800
Jakobsberg	500 000	300 000	100 000	11 567 500	606 400	13 700	13 087 600
Jämshög	500 000	300 000	100 000	8 239 800	314 600	911 800	10 366 200
Kaggeholm	500 000	300 000	100 000	11 368 600	520 900	372 400	13 161 900
Kalix	500 000	300 000	100 000	9 087 900	83 100	258 100	10 329 100
Karlskoga	500 000	300 000	100 000	11 462 800	556 400	527 200	13 446 400
Katrineberg	500 000	300 000	100 000	10 709 400	230 800	364 800	12 205 000
Kjesäter	500 000	300 000	100 000	6 611 000	316 500	808 300	8 635 800
Klarälvdalen	500 000	300 000	100 000	7 431 900	604 900	1 669 000	10 605 800
Kristinehamn	500 000	300 000	100 000	9 304 500	784 000	2 690 000	13 678 500
Kvarnby	500 000	300 000	100 000	7 533 800	340 100	1 122 400	9 896 300
Kvinnofhsk	500 000	300 000	100 000	8 544 000	908 500		10 352 500
Kyrkerud	500 000	300 000	100 000	5 166 000	347 700	240 700	6 654 400
Kävesta	500 000	300 000	100 000	7 687 300	259 700		8 847 000
Leksand	500 000	300 000	100 000	8 216 800	395 700		9 512 500
Lidingö	500 000	300 000	100 000	8 752 100	380 700	936 800	10 969 600
Liljeholmen	500 000	300 000	100 000	12 254 900	407 700		13 562 600
Lillsved	500 000	300 000	100 000	9 175 400	186 200	226 400	10 488 000
Litorina	500 000	300 000	100 000	5 166 000	345 000		6 411 000
Ljungskile	500 000	300 000	100 000	13 974 000	669 100	1 071 600	16 614 700
Lunnevad	500 000	300 000	100 000	8 074 700	201 600	551 600	9 727 900
Långholmen	500 000	300 000	100 000	8 015 900	892 800	482 600	10 291 300
Löftadalen	500 000	300 000	100 000	7 040 100	436 100	1 241 300	9 617 500
Malmfälten	500 000	300 000	100 000	8 506 700	114 700	73 900	9 595 300
Malmö	500 000	300 000	100 000	6 773 200	439 500	464 400	8 577 100
Malung	500 000	300 000	100 000	6 189 200	48 800	11 700	7 149 700

Folkhögskola	Bas	Utveckling o profilering	Kvalitets- utveckling	Volym	Grund- schablon	Extra för- stärkning	Summa
Mariannelund	500 000	300 000	100 000	7 355 800	428 500	508 700	9 193 000
Marieborg	500 000	300 000	100 000	12 287 900	1 236 300	903 700	15 327 900
Markaryd	500 000	300 000	100 000	7 189 400	299 600		8 389 000
Medlefors	500 000	300 000	100 000	11 989 400	381 500	1 019 100	14 290 000
Mellansel	500 000	300 000	100 000	7 842 300	489 800	2 109 700	11 341 800
MKFC Stockholm	500 000	300 000	100 000	7 294 100	1 245 300		9 439 400
Mo Gård	500 000	300 000	100 000	4 592 000	608 100	3 480 800	9 580 900
Molkom	500 000	300 000	100 000	9 481 000	438 600	644 000	11 463 600
Mora	500 000	300 000	100 000	8 290 000	146 800		9 336 800
Mora (påbyggnadsutb)				911 200			911 200
Mullsjö	500 000	300 000	100 000	10 243 000	215 800	331 400	11 690 200
Nordens BA	500 000	300 000	100 000	8 582 700	85 500		9 568 200
Nordiska	500 000	300 000	100 000	11 138 500	101 700	263 800	12 404 000
Nordvästra Skåne	500 000	300 000	100 000	10 785 500	664 200	1 080 500	13 430 200
Nyköping	500 000	300 000	100 000	6 727 300	580 400		8 207 700
Oskarshamn	500 000	300 000	100 000	8 185 200	406 900	727 300	10 219 400
PRO	500 000	300 000	100 000	5 942 300	192 600		7 034 900
Runö	500 000	300 000	100 000	11 261 900	716 900		12 878 800
Röda Korset	500 000	300 000	100 000	6 744 500	703 200		8 347 700
S:t Sigfrid	500 000	300 000	100 000	9 684 800	853 100		11 437 900
S:ta Birgitta	500 000	300 000	100 000	5 166 000	380 200		6 446 200
S:ta Maria	500 000	300 000	100 000	5 166 000	807 300	94 600	6 967 900
Sigtuna	500 000	300 000	100 000	9 885 700	588 500	1 136 100	12 510 300
Sjövik	500 000	300 000	100 000	11 675 200	334 900	634 300	13 544 400
Sjövik (Kista)		200 000		2 870 000	450 800		3 520 800
Skarpnäck	500 000	300 000	100 000	6 184 900	553 200	1 406 400	9 044 500
Skeppsholmen	500 000	300 000	100 000	5 831 900	292 000	24 100	7 048 000
Skurup	500 000	300 000	100 000	12 041 100	804 300		13 745 400
Solvik	500 000	300 000	100 000	7 348 600	700 500	2 334 800	11 283 900
Sommenbygden	500 000	300 000	100 000	5 166 000	229 100		6 295 100
Stadsmissionen	500 000	300 000	100 000	6 839 200	850 200	1 125 800	9 715 200
Stensund	500 000	300 000	100 000	8 241 200	425 300	22 900	9 589 400
Storuman	500 000	300 000	100 000	7 113 300	193 600	47 800	8 254 700
Strömbäck	500 000	300 000	100 000	9 057 700	577 500	1 394 900	11 930 100
Sundbyberg	500 000	300 000	100 000	9 948 900	949 900	1 005 000	12 803 800
Sunderby	500 000	300 000	100 000	11 900 500	793 300	1 314 100	14 907 900
Sundsgårdens	500 000	300 000	100 000	13 335 500	920 200	2 340 600	17 496 300
Sverigefinska	500 000	300 000	100 000	7 658 600	95 800	862 900	9 517 300
Södra Vätterbygden	500 000	300 000	100 000	12 686 800	441 200	440 200	14 468 200
Södertörn	500 000	300 000	100 000	5 276 500	94 300		6 270 800
Södra Stockholm	500 000	300 000	100 000	6 095 900	501 800	300 200	7 797 900
Sörången	500 000	300 000	100 000	8 158 000	503 000		9 561 000

Folkhögskola	Bas	Utveckling o profilering	Kvalitetsutveckling	Volym	Grundschablon	Extra förstärkning	Summa
Tollare	500 000	300 000	100 000	11 033 700	360 900		12 294 600
Tornedalen	500 000	300 000	100 000	5 101 400	199 900	995 200	7 196 500
Tärna	500 000	300 000	100 000	7 090 300	115 200		8 105 500
Vadstena	500 000	300 000	100 000	8 729 100	293 000	456 000	10 378 100
Valjeviken	500 000	300 000	100 000	5 166 000	530 700	1 947 000	8 543 700
Valla	500 000	300 000	100 000	10 459 700	685 800	12 000	12 057 500
Vara	500 000	300 000	100 000	7 144 900	414 500	155 200	8 614 600
Wendelsberg	500 000	300 000	100 000	11 230 300	574 500	1 289 400	13 994 200
Vieback	500 000	300 000	100 000	10 049 300	494 900	706 100	12 150 300
Wik	500 000	300 000	100 000	8 918 500	257 500	86 000	10 162 000
Vimmerby	500 000	300 000	100 000	8 430 600	538 000	1 089 500	10 958 100
Vindeln	500 000	300 000	100 000	7 612 700	218 800	281 300	9 012 800
Viskadalen	500 000	300 000	100 000	10 489 900	633 800	450 800	12 474 500
Vårdinge By	500 000	300 000	100 000	5 166 000	221 000		6 287 000
Väddö	500 000	300 000	100 000	6 873 700	310 200		8 083 900
Värnamo	500 000	300 000	100 000	7 888 200	417 700	939 300	10 145 200
Västanvik	500 000	300 000	100 000	4 411 200	253 100	1 786 900	7 351 200
Västerberg	500 000	300 000	100 000	9 238 500	304 500		10 443 000
Västerås	500 000	300 000	100 000	5 166 000	225 600		6 291 600
Ågesta	500 000	300 000	100 000	7 809 300	560 600	1 718 800	10 988 700
Ålsta	500 000	300 000	100 000	8 437 800	116 400	189 200	9 643 400
Åsa	500 000	300 000	100 000	9 557 100	664 700	172 700	11 294 500
Ädelfors	500 000	300 000	100 000	14 744 600	1 284 500	2 886 500	19 815 600
Älvsby	500 000	300 000	100 000	6 725 800	416 500	616 400	8 658 700
Öland	500 000	300 000	100 000	8 845 300	415 000		10 160 300
Önnestad	500 000	300 000	100 000	12 554 800	249 700	69 900	13 774 400
Örebro	500 000	300 000	100 000	5 166 000	80 600	102 900	6 249 500
Österlen	500 000	300 000	100 000	10 590 300	418 200	2 730 800	14 639 300
Östra Grevie	500 000	300 000	100 000	15 929 900	1 685 100		18 515 000
Summa	74 000 000	44 800 000	14 800 000	1 242 454 100	66 504 700	86 043 900	1 528 602 700
Summa bas, utveckling o profilering, kvalitetsutveckling, volym							1 376 054 100
Summa förstärkningsbidrag (grundschablon o extra förstärkning)							152 548 600
Fortbildningsinsatser ¹							910 000
Korrigerings ²							-1 345 700
Totalt							1 528 167 000

1. Fortbildning av rektorer samt regional samordning av fortbildningsinsatser för folkhögskolepersonal.

2. Avser återbetalda medel från 2008 med 114 210 kr samt 1 231 490 kr i räntemedel.

Fördelning av projektbidrag till förstärkta folkbildningsinsatser avseende EU (kr)

Studieförbund	Belopp
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet	250 000
Folkuniversitetet	200 000
Studieförbundet Medborgarskolan	200 000
Studieförbundet Ibn Rushd	100 000
Arbetarnas Bildningsförbund	550 000
Sensus Studieförbund	350 000
Studieförbundet	350 000
Studieförbundet Bilda	200 000
Studieförbundet Vuxenskolan	450 000
Nio studieförbund via Folkbildningsförbundet	250 000
	2 900 000
Folkhögskolor	Belopp
90 folkhögskolor via FOLAC	1 750 000
PRO folkhögskola	110 000
Södra Vätterbygdens och Mullsjö folkhögskola	90 000
	1 950 000
Dokumentation och erfarenhetsspridning	150 000
Summa	5 000 000

Fördelning av projektbidrag till jämställdhetsinsatser inom folkbildningen (kr)

Studieförbund	Belopp
ABF Norrtälje	300 000
Folkuniversitetet	285 000
Medborgarskolan region Öst	250 000
SV Region Norrbotten	300 000
	1 135 000
Folkhögskolor	Belopp
Alma folkhögskola	290 000
Kvinnofolkhögskolan	290 000
Södertörns folkhögskola	290 000
Vindelns folkhögskola	290 000
Åsa folkhögskola	290 000
	1 450 000
Folkbildningsrådet ¹	- 85 000
Summa	2 500 000

1. För 2008 erhöles 2 500 000 kr för första projektomgången. 2 328 000 kr fördelades till lokala projekt. Resterande medel används för dokumentation och spridningsinsatser (87 000 kr) samt för utjämning av andra projektomgången 2009 (85 000 kr).

Fördelning av projektmedel till stimulans av lokal och regional utveckling för flexibelt lärande i studieförbund och folkhögskolor (kr)

Studieförbund	Belopp	Folkhögskolor	Belopp
ABF Norra Stor-Stockholm	100 000	Fellingsbro folkhögskola	91 000
ABF Region Norr- och Västerbotten	100 000	Fornby folkhögskola	100 000
ABF Region Västsverige	100 000	Grimslövs folkhögskola	100 000
ABF Skåne	100 000	Göteborgs folkhögskola	47 000
ABF Stockholm	100 000	Hellidens folkhögskola	100 000
FU Distrikt Öst	94 000	Hola folkhögskola	100 000
FU Kursverksamheten vid Göteborgs universitet	100 000	Hällefors folkhögskola	100 000
Ibn Rushd studieförbund	100 000	Karlskoga folkhögskola	100 000
Medborgarskolan	100 000	Kristinehamns folkhögskola	49 000
Medborgarskolan Syd	84 000	Kvarnby folkhögskola	100 000
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet	96 000	Litorina folkhögskola	100 000
Sensus studieförbund	100 000	Malungs folkhögskola	55 000
Studiefrämjandet	100 000	Mora folkhögskola	78 000
Studiefrämjandet i Norra Stor-Stockholm	100 000	Oskarshamns folkhögskola	100 000
Studieförbundet Bilda Nord	100 000	Sunderby folkhögskola	100 000
Studieförbundet Bilda Mittsverige	100 000	Sverigefinska folkhögskolan	100 000
Studieförbundet Vuxenskolan	100 000	Södra Stockholm folkhögskola	95 000
SV i Falkenbergsbygden	100 000	Västerås folkhögskola	90 000
SV KAK Bergslagsbygden	69 000	Åsa folkhögskola	100 000
SV Södra Mellansverige	100 000	Älvsby folkhögskola	84 000
SV Vänersborg-Trollhättan	75 000	Gemensamma utbildningsinsatser	193 000
	2 018 000		1 982 000
Summa			4 000 000

Några fakta om svensk folkbildning

- Sverige har 10 studieförbund och 150 folkhögskolor som får del av stats-, landstings- och kommunbidrag.
- Varje år genomförs i studieförbunden cirka 280 000 studiecirklar med 1,9 miljoner deltagare.
- Folkhögskolorna har cirka 27 000 deltagare i de långa kurserna – från en termin till flera år – och cirka 75 000 deltagare varje termin i de korta kurserna.
- Studieförbunden är Sveriges största kulturarrangör. Varje år genomförs cirka 300 000 kulturprogram med 17 miljoner deltagare och över en miljon medverkande. Folkhögskolorna genomför cirka 2 850 kulturprogram med cirka 250 000 deltagare varje år.
- Inom studieförbunden svarar de estetiska ämnena för över 60 procent av antalet studiecirklar. Därefter följer områdena språk/historia med 14 procent och samhällsvetenskap/information med cirka sex procent.
- Folkhögskolorna genomför allmänna och särskilda kurser på både grundskole-, gymnasie- och eftergymnasial nivå. De allmänna kurserna kan ge behörighet för högskolestudier. Det finns även särskilda yrkesinriktade kurser inom exempelvis fritidsledarområdet, media, musik och friskvård.
- Studieförbunden är spridda över hela landet, med cirka 360 lokalavdelningar. Folkhögskolorna genomför kurser i mer än 160 kommuner.
- Utmärkande för studieförbund och folkhögskolor är att man utgår från deltagarnas behov och förutsättningar. Deltagarna har stora möjligheter att påverka innehållet och utformningen av studiecirklar och folkhögskolekurser.

Folkbildningsrådet

Folkbildningsrådet är en ideell förening med vissa myndighetsuppdrag givna av regeringen och riksdagen.

Rådet fördelar statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor, lämnar budgetunderlag och årsredovisningar till regeringen samt följer upp och utvärderar folkbildningens verksamhet. Rådet arbetar även med vissa uppdrag från medlemmarna.

Folkbildningsrådet har tre medlemmar: Folkbildningsförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO).

Folkbildningsrådet

Box 380 74, 100 64 Stockholm

Tel: 08-412 48 00, fax: 08-21 88 26

fbr@folkbildning.se

www.folkbildning.se